

KALLIOLAN PÄIVÄKOTI RAKENNUSHISTORIASELVITYS

Meri-Tuuli Hietala, Hanna Kangas, Ville Ylönen 2025

UKI ARKKITEHDIT

KALLIOLAN PÄIVÄKODIN RAKENNUSHISTORIASELVITYS

JULKAISUTIEDOT

Tilaaja

Oulun Tilapalvelut -liikelaitos

Tekijä

Uki Arkkitehdit Oy

Puusepänkatu 6

90130 Oulu

Meri-Tuuli Hietala, arkkitehti

Hanna Kangas, arkkitehti SAFA

Ville Ylönen, arkkitehti SAFA

Selvityksen suoritusajankohta

10/2024-4/2025

Työn luovutus

25.6.2025

Kansikuva: Uki Arkkitehdit Oy 2024

SISÄLLYSLUETTELO

1 Perustiedot	4	6 Toimenpiteet	69
2 Johdanto	5	6.1 Muutos- ja korjaustyöt	69
2.1 Tehtävä	5	6.2 Tehdyt selvitykset ja tutkimukset	70
2.2 Käytetyt aineistot ja lähteet	5	7 Säilyneisyys	72
3 Kohde	7	7.1 Ulkopuoli	74
4 Taustaa	11	7.2 Sisätilat	74
4.1 Rakennuspaikan ja alueen historiaa	11	7.3 Piha-alue ja ympäristö	75
4.2 Oulun koulun arkkitehtuuri	16	8 Yhteenveto	76
4.3 Päiväkotiarkkitehtuurin erityispiirteitä	18	8.1 Arvottaminen	76
4.4 Kohteen arkkitehti	22	8.2 Johtopäätökset	77
4.5 Suunnitteluhistoria ja rakentaminen	23	Lähteet	78
5 Arkkitehtuuri	36		
5.1 Suhde ympäristöön	36		
5.2 Ulkopuolen ominaispiirteet	42		
5.3 Sisätilat	52		
5.4 Rakenne- ja talotekniset ratkaisut	66		

1 PERUSTIEDOT

Selvityskohde

Kalliolan päiväkoti

Sijainti

Valtatie 69, 90500 Oulu

Kiinteistötunnus 564-52-13-28

Kaupunginosa Tuira 52, kortteli 13, tontti 28

Suunnittelijat

Arkkitehtitoimisto Jouni Koiso-Kanttila Oy / Jouni Koiso-Kanttila

Rakennesuunnittelu: Insinööritoimisto Kerola Ky

LVI- ja sähkösuunnittelu: Ekono Oy

Rakennuttaja

Oulun kaupunki

Urakoitsijat

Oulun kaupungin rakennusvirasto, vastaava mestari Esko Niskala

Rakennuksen valmistuminen

1983

Käyttötarkoitus

Päiväkoti (alkuperäinen ja nykyinen käyttötarkoitus)

Omistus

Oulun kaupunki

Kaavatilanne

Asemakaava 6.11.1980

Uuden Oulun yleiskaava 23.5.2019

Pohjois-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaava 17.12.2022

RKY- ja MRKY-merkinnät

Merkitty maakunnallisesti arvokkaaksi rakennukseksi (MRKY 2015:R)

Suojelutilanne

Ei suojelumerkintää

Inventointistatus

Pohjois-Pohjanmaan rakennetut kulttuuriympäristöt 2015 (MRKY 2015:R)

Oulun koulun kohteet -inventointi (kohde P2)

Kohteen laajuustiedot

Päiväkotirakennuksen kerrosala 876 m² ja tilavuus 3396 m³. Pihavaraston kerrosala 28 m²

Keskeiset korjaukset

Talotekniikan ja rakennuksen perusparannus 2012, Arkkitehtitoimisto Lukkaroinen Oy

2 JOHDANTO

2.1 Tehtävä

Tämä rakennushistoriaselvitys käsittelee Oulun kaupungin Tuiran kaupunginosassa sijaitsevaa vuonna 1983 valmistunutta Kalliolan päiväkotirakennusta piha-alueineen. Selvityksen tarkoituksena on tuottaa ja koostaa lähtötietoja mahdollisten tulevien korjaus- ja kunnossapitotöiden suunnittelun avuksi sekä arvojen ja mahdollisen suojelustatuksen määrittelyyn.

Selvitystyön tilaaja on Oulun Tilapalvelut -liikelaitos. Sen ovat laatineet Uki Arkkitehdit Oy:stä arkkitehdit Meri-Tuuli Hietala, Hanna Kangas ja Ville Ylönen. Työssä on noudatettu Museoviraston "Talon tarinat - rakennushistorian selvitysopas" -ohjetta vuodelta 2010 (toim. M. Sahlberg) sekä Oulun kaupungin Rakennussuojelutyöryhmän laatimaa "Rakennushistoriaselvityksen laatiminen Oulun kaupungissa" -ohjetta vuodelta 2017. Selvitystyön laatimista ovat ohjanneet Oulun kaupungilta hankearkkitehti Noora Jukkola ja kaavoitusarkkitehti Pia Krogius. Rakennushistoriaselvityksen sisällön on tarkistanut rakennustutkija Samuli Paitsola Oulun museo- ja tiedekeskuksesta.

2.2 Käytetyt aineistot ja lähteet

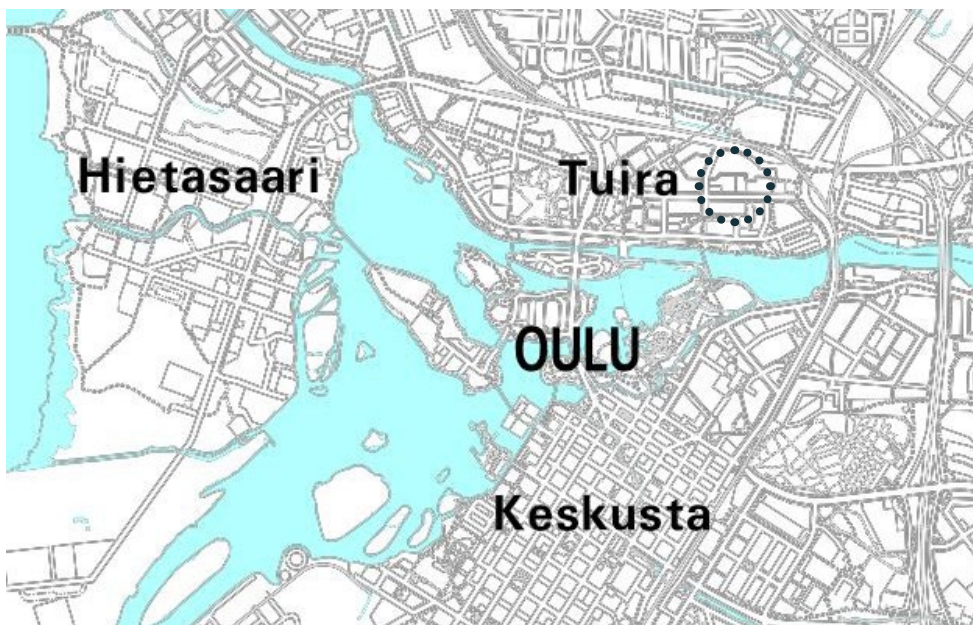
Tämä selvitys on tehty perustuen ensisijaisesti arkisto-, kirjallisuus- ja sähköisten lähteiden materiaaliin sekä tehtyihin kohdekäynteihin ja näiden yhteydessä otettuun kuvamateriaaliin. Kohdekäynnit ovat ajoittuneet loppusyksyyn 2024. Tietoja on kerätty myös kohteen suunnittelija- ja käyttäjähaastattelujen avulla. Oulun kaupungilla on useita Tuiran alueelle aiemmin tehtyjä ja julkaistuja rakennushistoriaselvityksiä, joiden sisältöihin on viitattu soveltuvin osin. Selvityksessä käytettyjä arkistoja ovat Oulun kaupunginarkisto sekä Oulun kaupungin Tilapalvelu-liikelaitoksen arkisto. Kuva-aineistoa on haettu muun muassa Journalistisen kuva-arkiston sekä Pohjois-Pohjanmaan museon kuva-arkiston kokoelmista sekä kohteen arkkitehti Jouni Koiso-Kanttilan kuva-arkistosta. Käytetty kirjallisuus ja sähköiset lähteet sekä kuvamateriaalin lähdeaineisto on eritelty selvityksen lopussa olevassa lähdeluettelossa.

Päiväkodin ryhmähuone kuvattuna alkuperäisessä asussaan 1980-luvun alkupuolella. (JKK)

Päiväkoti sekä sitä ympäröivä kerrostaloalue kuvattuna syksyllä 2024 Valtatieltä kohti päiväkodin muurimaista pääjulkisivua.

3 KOHDE

Tämän rakennushistoriaselvityksen kohteena oleva Kalliolan päiväkoti sijaitsee Oulussa Tuiran kaupunginosassa, noin 1,5 kilometriä kaupungin ydinkeskustasta pohjoiseen. Arkkitehtitoimisto Jouni Koiso-Kanttilan suunnittelema ja vuonna 1983 valmistunut rakennus on yksikerroksinen ja hahmoltaan voimakkaan horisontaalinen. Julkisivuiltaan se on puuta ja vaaleansiniseksi ohutrappattua tiiltä, poiketen näin ulkoasultaan selkeästi sitä ympäröivästä rakennuskannasta. Päiväkodissa on noin 50 1–5 -vuotiasta lasta kolmessa ryhmässä. Päiväkodin tiloissa mahtuisi toimimaan neljä ryhmää, joten se on tällä hetkellä vajaakäytöllä.¹

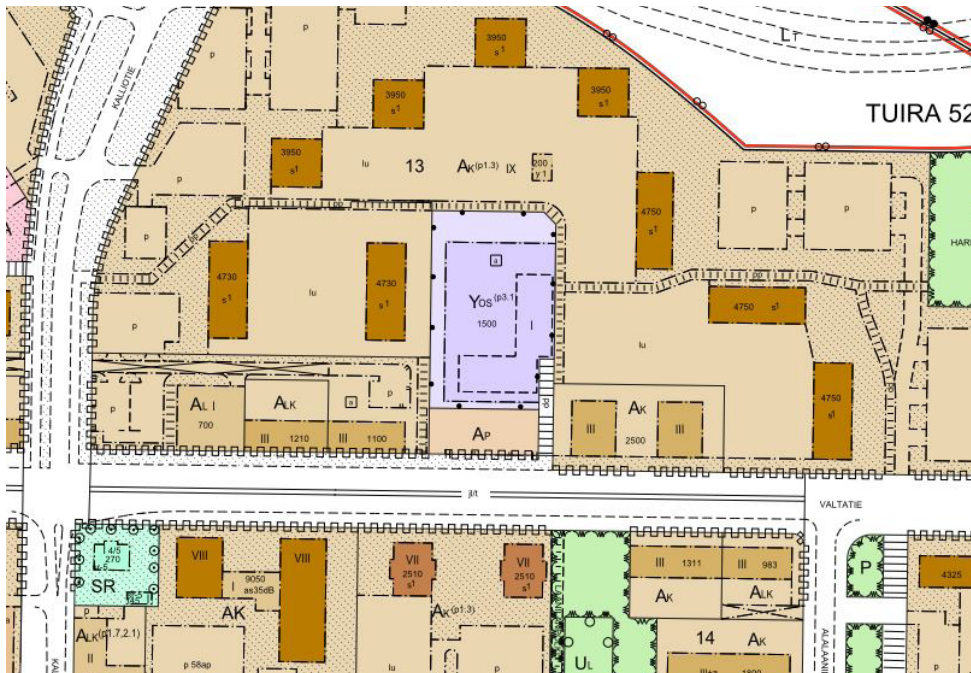
Päiväkodin tontti sijoittuu länsi-Tuiran alueelle, aluetta itä-länsisuunnassa halkovan Valtatien varrelle. Päiväkodin erottaa Valtatiestä omalle tontille sijoittuva pysäköintialue. Päiväkodin itäpuolelle Valtatien varrelle nauhamaisesti sijoittuu 1950–1970-luvuilla valmistuneiden kolmikerroksisten liike- ja asuinkerrostalojen kokonaisuus. Muilla sivuilla on 1970-luvulla rakennettuja kolme ja yhdeksänkerroksisia piste- ja lamellikerrostaloja, jotka asettuvat tonteille väljästi muodostaen päiväkodin ympärille laajan ja vehreän korttelipihan.

1 Päiväkodin johtaja Johanna Sherifin haastattelu, 6.11.2024

↖↑ Kalliolan päiväkodin sijainti merkittynä aluekarttaan ja ilmakehuun vuodelta 2024. (OK)

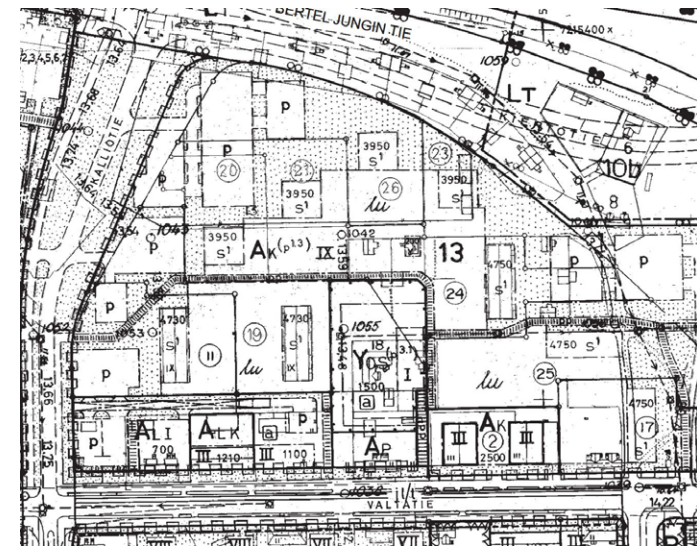
Kalliolan päiväkodin tontti on asemakaavassa merkitty opetus- ja sosiaalista toimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeksi (YOS). Kaavan vaatimat autopaikat päiväkodin osalla (1 autopaikka 2 samanaikaisesti läsnä olevaa toimihenkilöä kohti sekä 1 autopaikka samanaikaisesti läsnä olevaa 18 vuotta täyttäneeltä 4 opiskelijaa kohti) on osoitettu viereiseltä AP-merkityn pysäköintialueen tontilta (Autopysäköinnin korttelialue). Ympäriällä olevat kerrostalotontit on kaavassa merkitty joko AK-merkinnällä (asuinkekkosten korttelialue) tai ALK (yhdistettyjen liike- ja asuinkekkosten korttelialue). kerrostalokorttelien keskelle jäävät vihervälit kuuluvat osaksi ympäröivien kerrostalojen tontteja, mutta on merkitty omalla kaavamerkinnällä lu, joka määrittää ne korttelien yhteisiksi piha-alueiksi leikki- ja ulko-oleskelua varten.

↑ Ote ajantasa-asemakaavasta. (OK)

→ Otteet virallisesta 9.10.1978 päivätystä asemakaavasta sekä kaavamääräyksistä. (OK)

Alueella voimassa oleva asemakaava perustuu vuonna 1969 vahvistettuun Arkkitehtitoimisto Irma ja Matti Aaltosen suunnittelemaan Tuiran asemakaavaan, jossa modernin kaupunkisuunnittelun mukainen kaava muutti puutalovaltaisen itä-Tuiran alueen tehokkaaksi ja kaupunkimaiseksi kerrostaloalueeksi.² Päiväkodin alueen osalla kaavaa on tarkistettu myöhemmin ja nyt voimassa oleva asemakaava on vahvistettu 6.11.1980. Tässä muutokset ovat koskeneet päiväkodin tonttia ympäröivien korkeimpien kerrostalojen kerroslukuja, joita pudotettiin 15:sta yhdeksään sekä Valtatien varren liiketilallisia matalia kerrostaloja, jotka oli ehditty rakentaa ennen vuoden 1969 kaavamuutosta. Uudessa kaavassa näiden nauhamaisesti Valtatien varteen sijoittuvien asuin- ja liiketilojen sijat päivitettiin kaavaan ja nauhaa jatkettiin uudisrakentamisella. Päiväkodin tonttia muutoksen yhteydessä suurennettiin, sillä tänne suunniteltiin sijoitettavaksi päiväkodin lisäksi korttelikoulun tiloja.

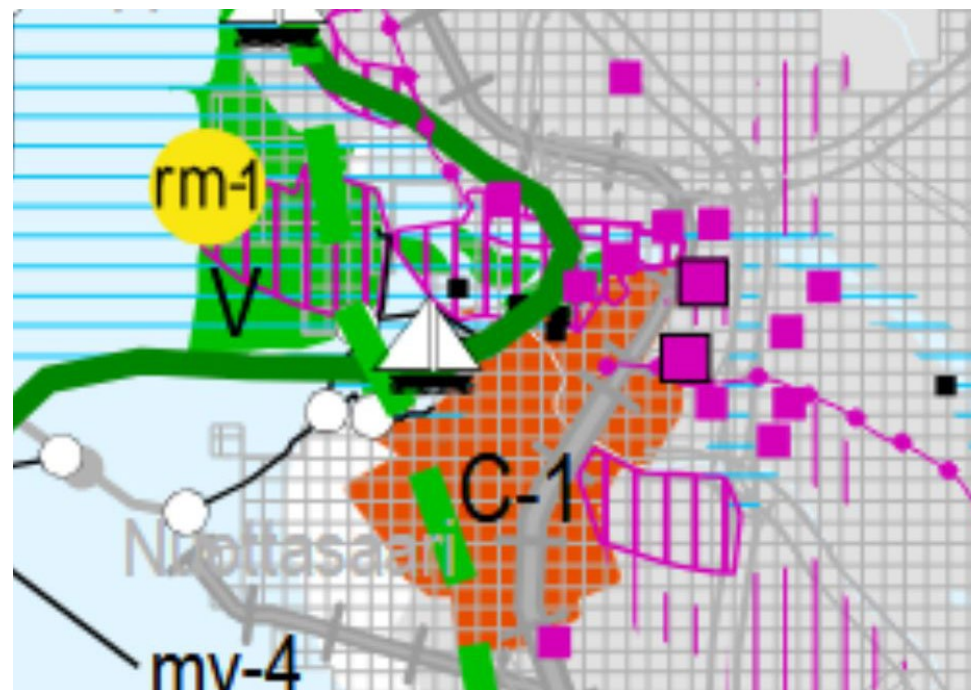
	KORTTELIN YHTEINEN PIHA-ALUE LEIKKI- JA ULKO-OLESKELUA VARTEN. ALUE TOTEUTETAAN MUUN RAKENTAMISEN YHTEYDESSÄ JA VARUSTETAAN TARVITTAVIN VÄLINEIN.
	PYSÄKKIMISPAIKKA.
	RAKENNUSALALLA JA PYSÄKKINTIALUEELLA OLEVA MERKINTÄ OSOITTAA MINKÄ RAKENNUSSEN AUTOAIIKKOJA PYSÄKKINTIALUEELLE TULEE SIIJOITTA.
	LIIKERAKENNUSTEN KORTTELIALUE.
	YHDISTETTYJEN LIIKE- JA ASUNTOKERROSTALOJEN KORTTELIALUE.
	AUTOPYSÄKINNIN KORTTELIALUE.
	AP-KORTTELIALUEelta OSOITETAAN VIIEIISTEN a ILLA MERKITYJEN KORTTELIALUEIDEN ASEMAKAAVASSA VAADITTUJA AUTOAIIKKOJA. AP-KORTTELIALUEEN JÄRJEISTELY ON SUORITETTAVA KAUPUNGIN HYVÄKSYMÄLLÄ TAVALLA.
	KORTTELIALUEtta VARTEN ON ASEMAKAAVASSA OSOITETTU AUTOAIIKKOJA KORTTELIALUEEN ULKOPUELELTA.
	ASUNTOKERROSTALOJEN KORTTELIALUE.
	AK-KORTTELIALUEELLA ON VARATTAVA YHTENÄISTÄ LEIKKI- JA OLESKELUALUEtta 10 m ² KUTAKIN ASUINHUONEISTOA KOHTI.
	OPETUSTOIMINTAA PALVELEVIEN RAKENNUSTEN KORTTELIALUE.
	OPETUS- JA SOSIAALISTA TOIMINTAA PALVELEVIEN RAKENNUSTEN KORTTELIALUE.

Ote Uuden Oulun yleiskaavan "Keskeinen kaupunkialue 2030" -kartasta. (OK)

Uuden Oulun 23.5.2019 vahvistetussa yleiskaavassa itä-Tuiran alue ja täällä Kalliolan päiväkoti kuuluu "kaupunkikehittämisyöhyke 3, kaupunkikehä" -alueeseen, jota kehitetään toiminnoiltaan monipuolistuvana ja tiivistyvän maankäytön sekä joukkoliikenteeseen ja pyöräilyyn perustuvana kaupunkiympäristönä. Yleiskaavan keskeinen kaupunkialue 2030 -kartassa Kalliolan päiväkoti sijoittuu kerrostalovaltaisen asuntoalueen (AK) ytimeen ja sitä sivuava Valtatie on merkitty alueen tärkeäksi kokoojakaudeksi.

Pohjois-Pohjanmaan kolmivaiheisessa tammikuussa 2022 voimaan tulleessa kokonismaakuntakaavassa itä-Tuiran alue on merkitty taajamatoimintojen alueeksi (A). Tuiran alue on merkitty myös osaksi Oulun seudun laatukäytävää.

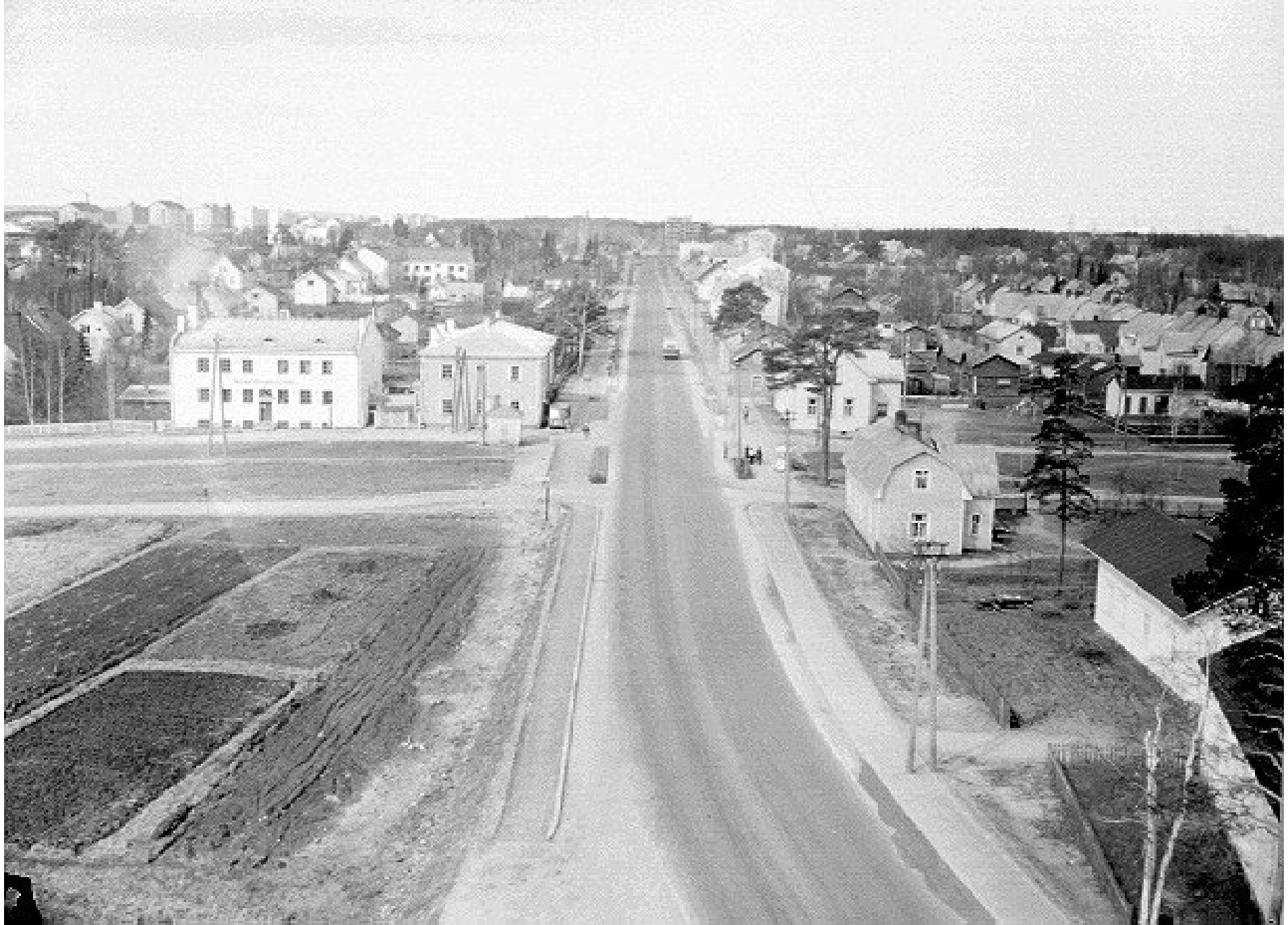

Ote 2. vaihemaakuntakaavasta (karttalehti 2), jonka teemoja ovat muun muassa kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet. (Pohjois-Pohjanmaan Liitto)

Maakuntakaavan 2. vaihemaakuntakaavan (hyväksytty 7.12.2016) taustaselvityksenä on vuosina 2013–2015 tehty päivitysinventointia Pohjois-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaista rakennetun kulttuuriympäristön (MRKY) alueista ja kohteista. Kalliolan päiväkoti on tässä määritetty maakunnallisesti arvokkaaksi kohteeksi merkinnällä MRKY2015:R ja luetteloitu kohdenumerolla 231.³ Kalliolan päiväkoti sisältyy myös tekeillä olevan Oulun kulttuuriympäristön teemayleiskaavan perusselvityksenä vuonna 2020 tehtyyn inventointiin Oulun koulun arkkitehtuurista. Täällä se on merkittynä kohdenumerolla P2 ja inventointitatuksella MRKY.⁴ Rakennuksella ei ole suojelumerkintää.

3 Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistaminen 2. vaihemaakuntakaava 7.12.2016. Kaavaselostuksen liitteet, Liite 4: "Luettelo Pohjois-Pohjanmaan arvokkaista rakennetun ympäristön alueista ja kohteista kunnittain".

4 Oulun kaupungin kulttuuriympäristöryhmä (2020). s. 64

Näkymä Valtatieltä kohti länttä ja Tuuran keskusta vuonna 1955. Kalliolan päiväkoti rakennettiin myöhemmin kuvassa oikealla näkyvän tiiviin pientaloryhmän kohdalle. (UL)

4 TAUSTAA

4.1 Rakennuspaikan ja alueen historiaa

Tuiran kaupunginosa sijaitsee Oulujoen pohjoisrannalla, jokisuun ja suiston varrella. Osaksi Oulun kaupunkia se liitettiin vuonna 1886 läntisten maa-alueiden osalta ja vuonna 1911 itäisen eli Alalaanilan osalta. Tätä ennen maa-alueet olivat hallinnollisesti kuuluneet Oulun maalaiskuntaan, muodostuen kahdesta tilasta. Alueiden rakennuskanta oli koostunut lähinnä harvaan ja sattumanvaraisesti alueelle sijoitellusta asutuksesta. Rakentaminen Tuiran alueella alkoi lisääntyä voimakkaasti kaupungin keskustaa ja Tuiraa yhdistävien siltojen rakentamisen myötä vuonna 1869 sekä Alalaanilan alueella rautatiesillan rakentamisen jälkeen vuonna 1886.⁵ Tuiran sekasortoisesti laajenevaa rakennuskantaa pyrittiin hillitsemään asettamalla alueet rakennuskieltoon ja ensimmäinen asemakaavaa alueelle valmistui vuonna 1914.⁶

Tuiran alueen asemakaavan laatijaksi valittiin helsinkiläinen arkkitehti Bertel Jung. Kaavassa alueelle muodostettiin puutarhakaupunki-ihanteiden mukainen kaupunkisommitelma, jossa pientalojen, huviloiden ja umpikortteleiden alueet sijoituivat teiden, julkisten rakennusten ja puistojen muodostamien monumentaalisten akselisommitelmien lomaan. Tuiran aluetta rakennettiin Jungin kaavan mukaisesti 1920- ja 1930-luvuilla asutuksen levitessä nopeasti alueelle.⁷

Itä-Tuiran alueella Jungin kaava toteutui sekä katuverkon että laajalti huvila- ja pientalokortteleiden osalta. Sen sijaan Valtatien varrelle osoitettuja yhtenäisiä kerrostalokortteleita ei toteutettu ja näkymäakselin päätteeksi suunnitellusta pyöreästä aukiostakin rakennettiin vain osa. Valtatietä reunustava rakennuskanta muodostui vaihtelevaksi, koostuen niin huvilamaisista puutaloista kuin liiketilallisista pienkerrostaloista.

5 Hautala, K. (1976) s. 259

6 ibid. s. 267

7 Hautala, K. (1982) s. 134

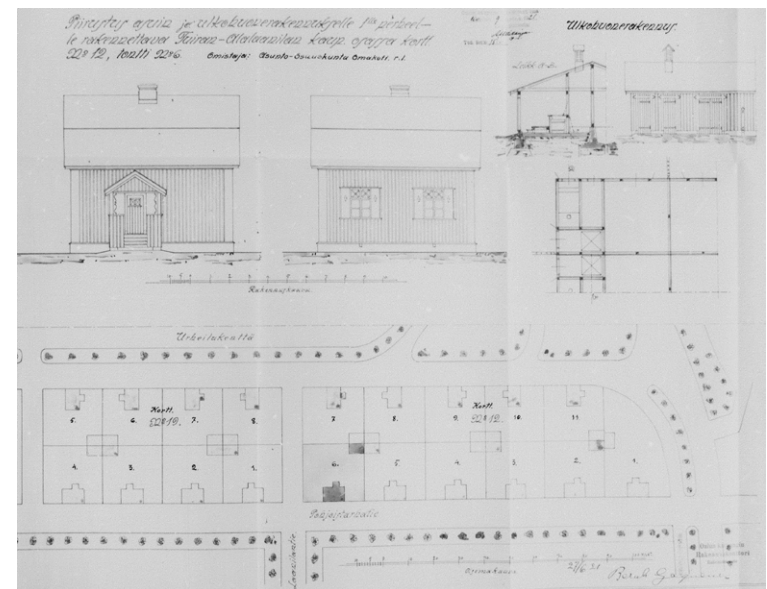
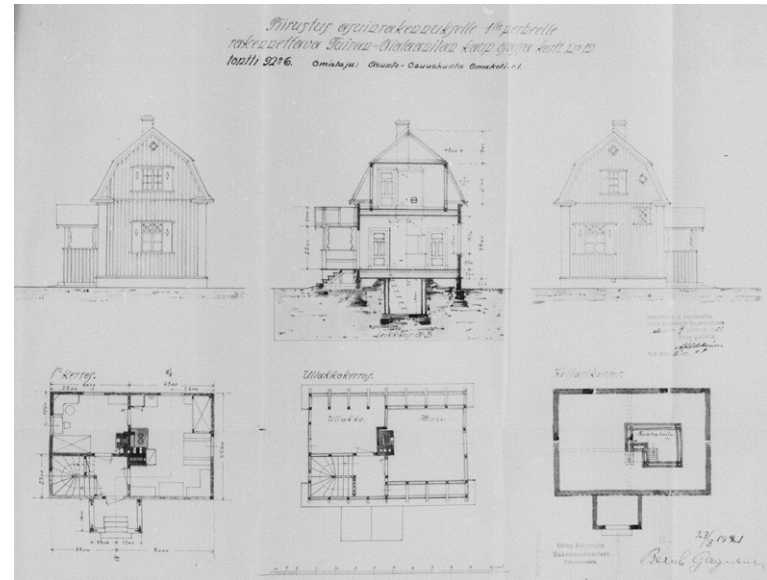

↑↑ Ote Jungin vuoden 1914 asemakartasta Itä-Tuiran osalta. (Kuva on julkaistu Lotta Syväniemen diplomityössä "Kahden kaavan kerroksia - Tuiran kaavoitushistorian erityispiirteet" vuodelta 2022.)

↑ Ilmakuva Itä-Tuiran alueelta vuodelta 1939. Jungin kaava on toteutunut laajalti tiestön sekä pientalo- ja huvilatonttien osalla. (OK)

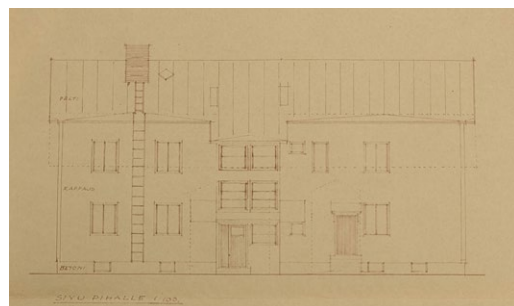
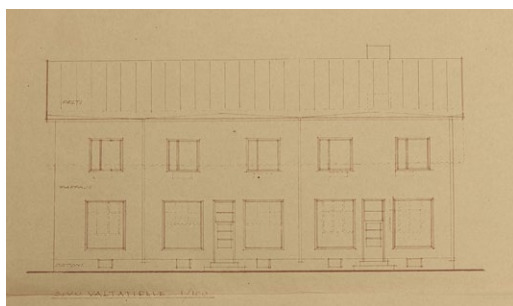
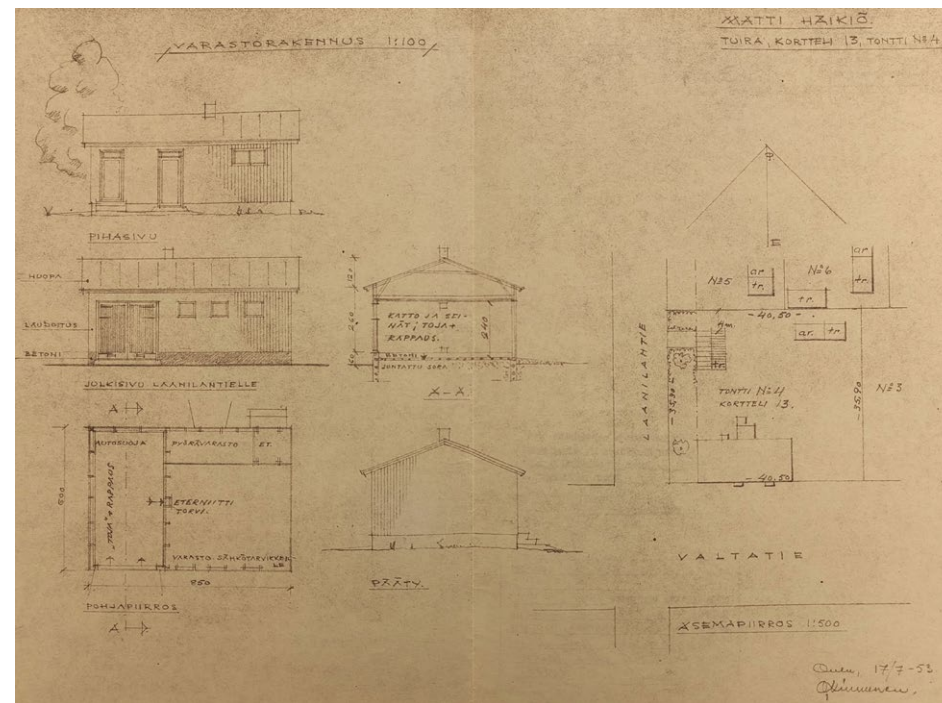
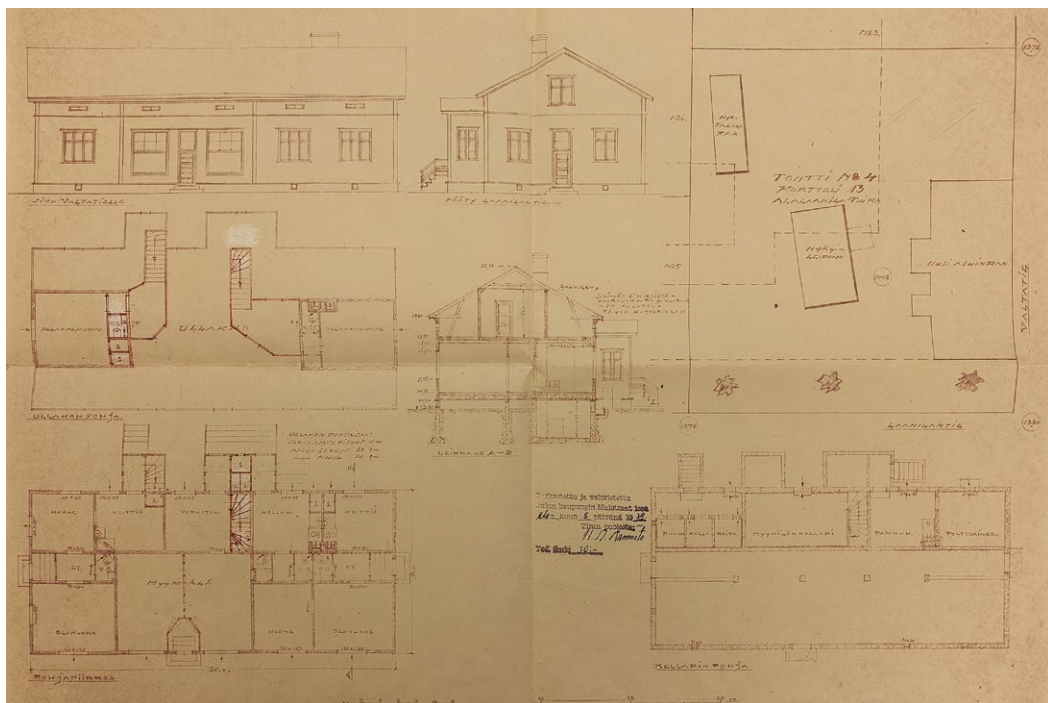

Oulun Kaupunginarkistosta löytyy Kalliolan päiväkodin tontin alueelle 1920-luvulla haettuja rakennuslupia asuin- ja ulkokuonerakennuksille kolme. Vuonna 1921 Asunto-osuuskunta Omakoti r.l. haki kaupungininsinööri Bernhard Gagneurin suunnitteleman omakotitalon ja piharakennuksen tyyppipiirustuksilla rakennuslupia kahdelle tontille ja viisi vuotta myöhemmin 1926 työmies Yrjö E. Yrttiaho piharakennukselle rakennusmestari Juho J. Aittokosken suunnitelmilla. Gagneurin suunnitelmien mukaisia mansardikattoisia 1920-luvun klassismia edustavia puuhuviloita toteutettiin lukuisia Itä-Tuiran pohjoisosaan silloisten Pohjoistarhatien ja Kiertotien väliselle alueelle. Kalliolan päiväkodin tontin osalla nämä rakennukset sijaitsivat päiväkodin pihan puistomaisella alueella. Yrttiahon piharakennus sijoittui Valtatien ja silloisen Laanilantien kulmaan sijoittuvan tontin sisäkulmalle, päiväkodin pääsisäänkäynnin kohdalle. Muista tuona aikana päiväkodin tontin alueella sijainneista rakennuksista ei ole säilynyt piirustusdokumentointia, mutta vanhan kuvamateriaalin ja rakennuslupahakemuksiin sisällytettyjen asemapiirrosten perusteella alue on ollut tiiviisti rakennettua pientaloaluetta. Päiväkodin edustalla sijaitsevan pysäköintialueen osalla rakennuslupahakemuksia löytyy kolme: vuodelta 1939, jolloin rakennusmestari Kyösti Kunnas suunnitteli 30-luvun puutaloklassismia edustavan yksikerroksisen asuin- ja liikerakennuksen Valtatien ja silloisen Laanilantien kulmaan, vuodelta 1950, jolloin rakennusmestari Olavi Kinnusen suunnitelmien mukaan sama rakennus korotettiin kerroksella ja modernisoitiin julkisivujen osalta funktionalismin henkeen sekä vuodelta 1953, jolloin Olavi Kinnunen suunnitteli tontille vielä piharakennuksen.

↑↑ Bernhard Gagneurin tyyppitalopiirustukset sekä asemapiirros, joilla on haettu rakennuslupia entisten Pohjoistarhatien ja Laanilantien kulmauksessa olleelle tontille vuonna 1921. (KA)

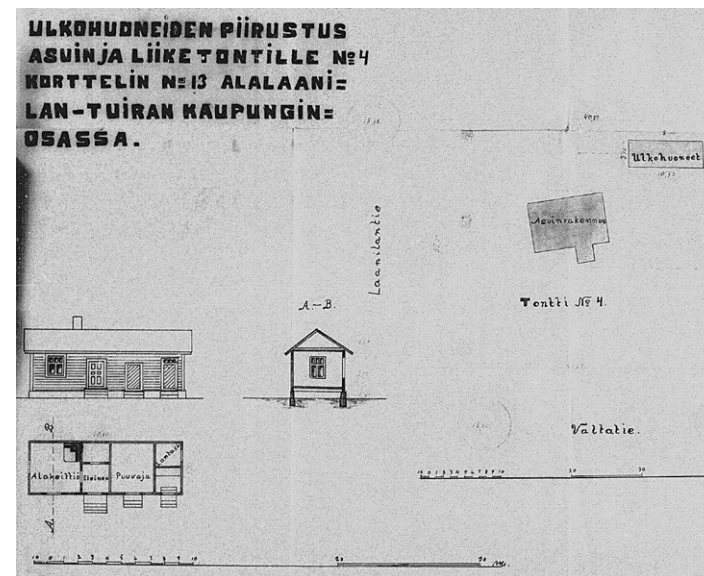
↖ Itä-Tuiran mansardikattoisia pientaloja. (kuvaaja Tapani Maikkola 1977, JOKA)

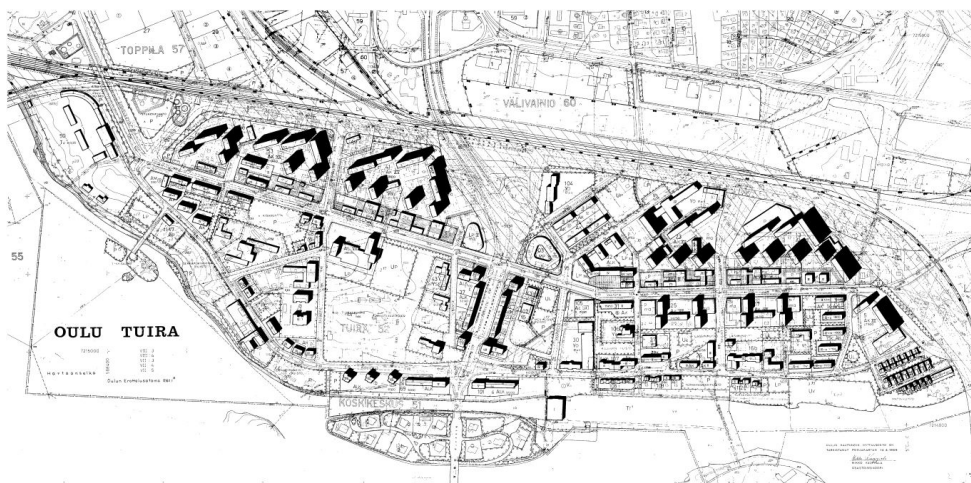

↑ Rakennusmestari Kyösti Kunnaksen laatimat rakennuslupapiirustukset vuodelta 1939 Valtatien ja entisen Laanilantien kulmaan rakennettavaa asuin- ja liikerakennusta varten, sekä otteet rakennusmestari Olavi Kinnusen vuonna 1950 laatimista rakennuslupapiirustuksista saman rakennuksen korotusta ja julkisivumuutosta varten. (KA)

↗ Olavi Kinnusen rakennuslupapiirustus piharakennusta varten vuodelta 1953. (KA)

→ Juho Aittokosken laatima ulkhuoneen rakennuslupapiirustus vuodelta 1926. (KA)

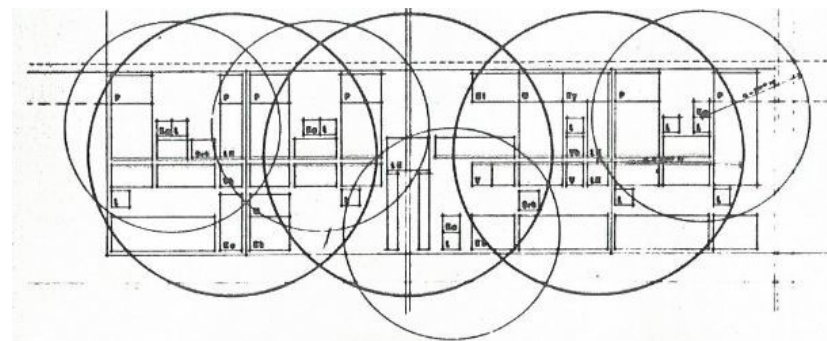

Irma ja Matti Aaltosen havainnekuva Tuiran asemakaavasta vuodelta 1969. (Kuva on julkaistu Timo Takalan kirjoituksessa "Arkkitehdit kaupunkisuunnittelijoina Pohjois-Suomessa 1965-2015", 2020.)

Tuiran asema Oulun kaupunkirakenteessa muuttui 1960-luvulle tultaessa, kun Oulun alue kasvoi merkittävästi lukuisten kuntaliitosten myötä. Näistä suuri osa sijoittui kaupungin pohjoispuolelle, muuttaen Tuiran sijainnin kaupungin laitamalta keskeiseksi keskusta-alueeseen rajautuvaksi kaupunginosaksi. Jungin kaavan tarkistamisen tarve todettiin jo yleiskaavassa vuonna 1952. Vuonna 1954 laaditussa Tuiran kaupunginosan ajantasaisessa asemakaavassa asuinrakennustonttien tehokkuuksia olikin lisätty ja omakotitontteja muutettu kerrostalotontteiksi muun muassa nykyisen Merikoskenkadun huvilatonttien osalla.⁸ Suomessa 1960-luvulla kaupungistumisen muodossa tapahtunut rakennemuutos ja Oulun alueelle tehdyt huimat väkiluvun kasvuennusteet aikaansaiivat tarpeen uusien asuintonttien kaavoittamiselle lisääntyviä asukasmääriä varten. Tuirassa kerrostaloja oli jo kohonnut ympäri Tuiran aluetta 1950-luvun ajantasakaavan myötä. Samalla tonttien vuokra-ajat olivat Tuiran alueella umpeutumassa, mikä mahdollisti niiden lunastamisen. Alueelle haluttiin kokonaisuudistus, jossa Tuirasta rakennettaisiin ajalle tyypillinen tehokas ja kaupunkimainen kokonaisuus.⁹

8 Syväniemi, L. (2022) s. 23

9 Niskala, K. & Okkonen, I. (2002) s. 106

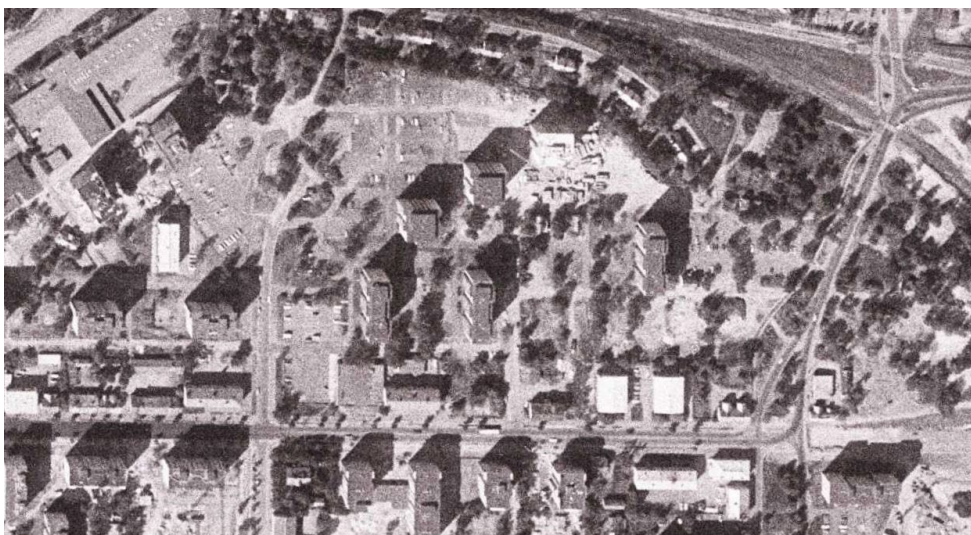
Kaavio jalankulkuetäisyyksistä asuntoalueilta tiettyihin toimintoihin . Peruskoulun ala-aste ja lastenseimi, säde 300 m , liike- ja palvelukeskus, säde 400 m . Liittyy runkovahtoehtoon 1 .

Kaavio Aaltosten laatimasta Tuiran alueen asemakaavamuutoksen selostuksesta vuodelta 1969. Kaaviossa on tutkittu asuin-, koulu- ja päiväkotirakennusten sekä liike- ja palvelukeskusten kulkuetäisyyksiä. (OK)

Vuonna 1964 kaupunki teki päätöksen, ettei Tuiran tonttien vuokra-aikoja jatketa ja tämän seurauksena Tuiran alueelta lunastettiin lähes 400 omakotitaloa sekä joitakin pieniä asuinkerrostaloja ja liikerakennuksia. Arkkitehtitoimisto Irma ja Matti Aaltosen laatima Tuiran uusi asemakaava valmistui vuonna 1969. Tämä voimakasta kritiikkiä osakseen saanut saneerauskaava muutti väljän omakotitaloalueen suurkortteleista muodostuvaksi 14 000 asukkaan kerrostaloalueeksi. Kaavassa lisäkerrosala sijoittui pääosin Valtatien pohjoispuolelle suunniteltuihin suurkortteleihin, joissa kerroskorkeudet vaihtelivat 15 ja 12 välillä laskien asteittain Tuiran eteläosaa kohden. Pysäköinti oli kaavassa järjestetty pääosin maan alle ja Valtatien vartta reunusti mittava palvelu- ja liikerakennusten nauha.¹⁰ Aaltosten kaavassa oli nähtävissä modernistisia piirteitä, kuten avoin korttelirakenne, lamellitalot, liikenne- ja palvelu-eriyttäminen ja valoisuuden tavoittelu. Palveluiden sijoittamista asuinkortteleiden lähelle palveluihin pidettiin tärkeänä ja kaavaselostuksessa esitettiin kaavioita, joiden avulla tätä oli tutkittu. Kalliolan päiväkodin tontin sijoittuminen osaksi suurkorttelia Valtatien reunalta on esimerkki tästä suunnitteluperiaatteesta.

10 Takala, T. (2020) s. 8

Rakentaminen ei kaavan valmistumisen jälkeen kuitenkaan lähtenyt liikkeelle muun muassa liian suurien kerroskorkeuksien ja kalliin autopaikoitusratkaisun vuoksi. Kaava jouduttiinkin tarkistamaan vuonna 1974, jolloin suuri osa lamellitaloista muuttui pistetaloiksi, kerroskorkeuksia vähennettiin, pysäköinti siirrettiin maantasoon ja Valtatien varren yhtenäinen palveluvyöhyke poistettiin. Kaavassa ei otettu kantaa rakennusten arkkitehtuuriin ja tämä muodostui pitkälti rakennusliikkeiden määrittämänä ja elementtirakentamisen yleistymisen ilmentymänä. Toisaalta pihaympäristöön kaavassa kiinnitettiin huomiota muun muassa vaatimalla asuinkerrostalojen korttelialueilla yhtenäistä leikki- ja oleskelualueita 10 m² asuntoa kohti sekä pihamaan järjestely- ja istutussuunnitelmaa rakentamattomille pihan osille.¹¹

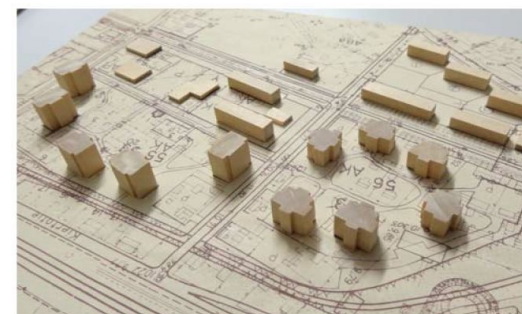
Tulevan Kalliolan päiväkodin korttelin rakennuskanta alkoi muotoutua nykyiseen asuunsa 1950-luvun loppupuolella ajantasa-asemakaavan vahvistamisen myötä. Tuolloin rakennettiin osa korttelin Valtatien varteen sijoittuvasta liike- ja asuintalojen nauhasta (1956) ja muutama vuosi myöhemmin Valtatien varrella sijaitsevat kolmikerroksiset lamellitalot (1961). Suurkorttelia reunustavat yhdeksänkerroksiset piste- ja lamellitalot valmistuvat nopeaan tahtiin vuosien 1977 ja 1984 välillä tarkistetun saneerauskaavan mukaisina. Korttelin täydensi viimeisenä Valtatien varren rakennusnauhan täydentänyt kaksikerroksinen liiketalo vuonna 1989.

11 Syväniemi, L. (2022) s. 41

↖ ↑ Ilmakuvat Kalliolan päiväkodin korttelista vuodelta 1980, jolloin rakennustyöt olivat käynnissä ja korttelirakenne vielä täydentymässä sekä nykytilateesta vuodelta 2024. (OK)

→ Tuiran saneerauskaavan muutoksen laatimiseen osallistuneen arkkitehti Anna-Maija Kantolan pienoismalli Tuiran suurkorttelirakenteesta 1970-luvulta. Kalliolan päiväkodin kortteli näkyy kuvassa vasemmalla. (Kuva on julkaistu Timo Takalan kirjoituksessa "Arkkitehdit kaupunkisuunnittelijoina Pohjois-Suomessa 1965-2015" vuodelta 2020.)

Tuiran alueen kaavoitushistoriaa on tutkittu laajasti muun muassa Lotta Syväniemen diplomityössä "Kahden kaavan kerroksia – Tuiran kaavoitushistorialliset erityispiirteet"¹² sekä Veli-Pekka Huhmon laatimassa Merikosken päiväkodin rakennuksen ominaispiirteiden selvityksessä.¹³

12 Syväniemi, L. (2022)

13 Huhmo, V.-P. (Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy) (2021) s. 8-15

4.2 Oulun koulun arkkitehtuuri

Oulun kouluksi nimitetään oululaisten nuorten arkkitehtien ja arkkitehtiopiskelijoiden keskuudessa syntynyttä arkkitehtuurivirtausta, jonka voidaan katsoa ilmentävän eri tavoin postmodernismia ja regionalismia. Oulun koulun aate oli voimissaan noin 1970-luvun puolivälistä 1990-luvun alkuun. Ajanjakson alkuun liitetään arkkitehti Reima Pietilän professori Oulun yliopistossa. Pietilä kannusti oululaisia arkkitehtuurin opiskelijoita tutkimaan alan kansainvälisiä julkaisuja ja opiskelijat vuosikurssista riippumatta kävivät aktiivisesti kuuntelemassa Pietilän innostavia luentoja.¹⁴ Nuoret arkkitehdit suhtautuivat usein kriittisesti aiemmin vallinneeseen modernismin perinteeseen ja kehittivät omaa tulkintaansa postmodernismista sekä niin sanotusta kriittisestä regionalismista. Ajalle tyypillistä oli, että suunnitteluratkaisuja etsittiin ja perusteltiin teoreettisen pohjatyön kautta. Uudenlaisessa regionalismissa haluttiin korostaa paikan arvoja ja yhteisöllisyyden tunnetta. Rakennettuun ympäristöön haluttiin enemmän mielenkiintoisia yksityiskohtia ja kädenjälkeä. 1980-luvun alussa myös yleinen mielipide vaati uudenlaista rakennustaidetta ja sen rakennusosiksi erkereitä, arkadeja, pylväitä ja listoja. Paikallisen ja kansainvälisen arkkitehtuurin välinen jännite puhalsi oulunkoululaisiin uudenlaista ilmaisuvoimaa.¹⁵

Postmodernismi arkkitehtuurissa alkoi kehittyä 1950-luvulla, vastaliikkeenä modernismille. Nimensä mukaisesti se sisälsi ajatuksen ”modernin jälkeisestä” ajasta. Arkkitehtuurissa ajatus ilmeni muun muassa modernismia edeltävien rakennustekniikoiden, massoittelemisen sekä materiaalien ja pintojen käyttämisenä ilmaisukeinoina ja yhdistelynä uusilla tavoilla. Liikehdintä postmodernismin ympärillä oli luonteeltaan kansainvälistä ja ilmeni lopulta universaalisti tunnistettavina tyyllisinä valintoina. Toinen modernismin vastavoimaksi noussut ajattelutapa, regionalismi, puolestaan pyrki rakentamaan sellaista konservatiivista ja osin keinotekoisia jatkumoa paikalliseen perinteeseen ja kansanomaiseen tyyliin, josta poistetaan modernismi ja kansainväliset historialliset vaikutteet. Tästä erotuksena kriittinen regionalismi sen sijaan ei ilmennyt tiettyä yhtenäisen tyylin vaatimuksena, vaan oli pikemminkin ajattelutapa. Se korosti paikallisesta perinteestä innoitusta saavaa uutta ilmaisua, jonka kautta kriittisesti tarkasteltiin universaalin arkkitehtuurin ajatusta.¹⁶

14 Arkkitehti Jukka Laaksosen haastattelu 3.12.2024

15 Kaikkonen, H. (2012). s. 53-60

16 Ibid.

Edellä mainitut aikakauden arkkitehtuurisuuntaukset esiintyivät Oulun koulun vai-
kutuspiiriin luettavien arkkitehtien töissä vaihtelevasti ja eri tavoin tulkittuina. Punatiili oli
etenkin alkuvaiheessa suosittu rakennusmateriaali ja myös puuta käytettiin paljon. Romant-
tisia symbolisia aineksia yhdisteltiin selkeisiin geometrisiin muotoihin. Monet rakennukset
voidaan sijoittaa arkkitehtuuriltaan modernismin ja postmodernismin välimaastoon. Kriit-
tisen regionalismin hengessä ne ilmentävät arkkitehtuurissaan taidokkaasti paikallisuutta.
Oulun koulun alkuvaihetta edustavina rakennuksina voidaan pitää Kiuruveden ja Oulunsalon
kunnantaloja, joissa niiden julkiseen toimintoon yhdistettiin lämminhenkinen yhteisöllisyys.
Tyyllisesti kehittyntä myöhempää vaihetta edustaa Nallikarin uimarannan näkötorni, jos-
sa on havaittavissa selvemmin postmodernia muotokieltä.¹⁷

"REGIONALISMI PERINTEISESSÄ MERKITYKSES-
SÄ SISÄLTÄÄ KONSERVATIIVISUUDEN, MUT-
TA KUN SIIHEN LISÄTÄÄN MÄÄRE 'KRIITTI-
SYYS', SAADAAN JOPA RADIKAALI YHTÄLÖ."¹⁸

Oulun koulun arkkitehtuuria, aatteen taustoja ja aikalaiskeskusteluja on käsitel-
ty ansiokkaasti muun muassa Anni Vartolan väitöskirjassa "Kuritonta monimuotoisuutta –
Postmodernismi suomalaisessa arkkitehtuurikeskustelussa"¹⁹, Anna-Maija Ylimaulan, Reijo
Niskasaaren ja Ilpo Okkosen teoksessa "The Oulu School of Architecture – Arkkitehtuurin
Oulun koulu"²⁰ sekä Oulun yliopiston arkkitehtuurin yksikön kurssijulkaisussa "Kangaskon-
tion päiväkotit – Restaurointi- ja käyttösuunnitelma"²¹, jossa on käsitelty myös Oulun koulun
arkkitehtuurin ilmentymistä päiväkotirakentamisessa.

17 Ibid.

18 Kaikkonen, H. (2012). s. 50

19 Vartola, A. (2014). s. 173-184

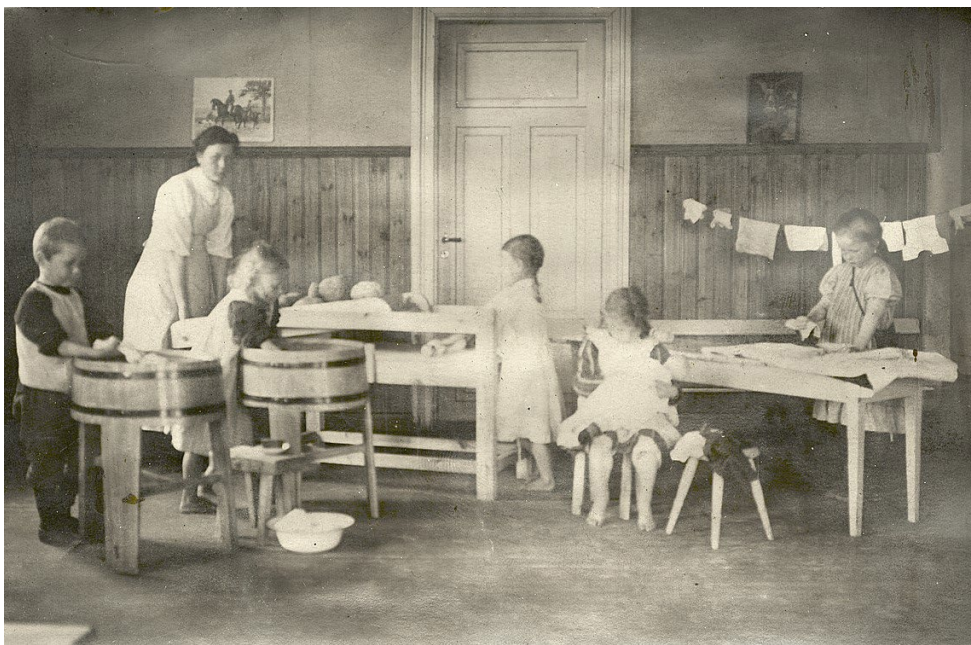
20 Ylimaula, A.-M. ym. (1993)

21 Soikkeli, A. ym. (toim.) (2024). s. 115-130, 164-185

Oulun koulun arkkitehtuuri voidaan jakaa kolmeen pääsuuntaukseen: paikallisuuteen perustuvaan
ja usein punatiiliarkkitehtuurina ilmenneeseen regionalismiin, puurakentamisessa näyttäytyvään
karelianismiin ja kansainvälisiä virtauksia vapaasti myötäilleeseen postmodernismiin.²² Näistä
esimerkkeinä seuraavat kuvat: edellisellä sivulla Arkkitehtitoimisto NVV:n suunnittelema Oulunsalon
kunnantalo vuodelta 1982 (WIKI) ja alla Arkkitehtitoimisto Laatio Oy:n suunnittelema ja vuonna 1982
valmistunut Oulungan luontokeskus (UKI) sekä tällä sivulla Arkkitehtitoimisto NVÖ:n suunnittelema
Nallikarin näkötorni, joka on valmistunut vuonna 1988 (WIKI).

22 Ylimaula, A.-M. ym. (1993). s. 11

4.3 Päiväkotiarkkitehtuurin erityispiirteitä

Lasten päivähoitolaitoksen historia Suomessa alkoi 1880-luvulla ensimmäisten lastentarhojen perustamisen myötä. Tämä vuosikymmen oli Suomessa kulttuurielämän kuohunnan ja radikaalistumisen vuosikymmen, jolloin tapahtui myös yhteiskunnallisen filantropian läpimurto. Lastentarhatoimintaan onkin alusta asti liittynyt ajatus eri yhteiskuntaluokkien yhteisen kasvatuksellisen palvelun aikaansaamisesta ja tämän myötä lastentarha alkoi kehittyä kaikille perheille tarkoitettuna sosiaalipalveluna.²³ Päiväkotilaitoksen ja päiväkotien suunnittelun historian alkuvaiheita ja niiden ilmenemistä erityisesti Oulussa on selvitetty laajasti muun muassa Kangaskontion päiväkodin restaurointi- ja käyttösuunnitelmassa vuodelta 2024.²⁴

23 Yhteiskuntapolitiikka. Välimäki A-L. & Rauhala P-L. "Lasten päivähoidon taipuminen yhteiskunnallisiin muroksiin Suomessa", s. 387

24 Soikkeli, A. ym. (toim.) s. 215-233

Päiväkotoimintaa 1900-luvun alussa ja 1970-luvulla. (kuva vasemmalla LM, kuva oikealla julkaistu teoksessa "Lasten päiväkotitilat, kalusteet, välineet, seminaariraportti 78" s. 70)

1960-luvusta muodostui suomalaisen yhteiskunnan rakennemuutoksen kausi kaupungistumisen ja maaltapaon myötä. Sitä voidaan kutsua myös päivähoiton "taistelukaudeksi", sillä naisten palkkatyön merkittävä lisääntyminen nosti päivähoiton riittävyyden yhteiskuntapolitiittiseksi ongelmaksi. Vuonna 1963 Mannerheimin lastensuojeluliiton järjestämän lastensuojeluviikon teemana oli päivähoitokysymys, joka aloitti laajemman poliittisen ja julkisen keskustelun päivähoiton järjestämisestä yhteiskunnassa. Vuonna 1973 säädettiin

päivähoitolaki, jonka voidaan katsoa olleen edellisen vuosikymmenen vilkkaan yhteiskuntapolitiittisen keskustelun tulos. Lasten päivähoidosta tuli esimerkki uudentalaiselle sosiaaliselle ajattelulle, jossa korostettiin yhteiskunnan vastuuta tasa-arvon lisääjänä ja resurssien jakajana.²⁵

Uuden lain mukaan kunnan tuli huolehtia siitä, että lasten päivähoitoa oli saatavissa kunnan järjestämänä tai valvomana kunnassa esiintyvän tarpeen laajuudessa. Päivähoitotoimintaa tuli valvomaan ja ohjaamaan sosiaalhallitus sekä tämän alaisuudessa paikalliset lääninhallitukset.²⁶ Lain säätämisestä alkoi 1980-luvun loppuun asti kestänyt päivähoiton kehittämisen kausi. Tämä merkitsi paitsi päivähoitopaikkojen ja sitä kautta päiväkotirakentamisen merkittävää lisääntymistä koko maassa, myös päiväkotirakennusten suunnitteluperiaatteiden kehittämistä.²⁷ 1970- ja 1980-lukujen päiväkodin rakennustyyppi muotoutuikin hyvinvointivaltiopolitiikan mukaisten sosiaaliturvauudistusten myötä.²⁸

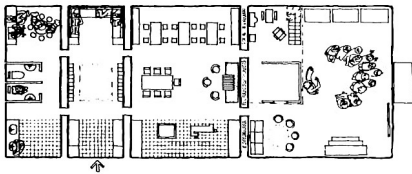
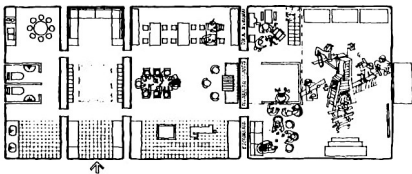
25 Yhteiskuntapolitiikka. s. 394-396

26 Finlex. Laki lasten päivähoidosta 36/1973

27 Yhteiskuntapolitiikka. s. 397

28 Alusta. Tyvelä, H. "Suomalainen hyvinvointivaltio modernistisena rakennusprojektina" Verkkojulkaisu.

Lain säätämisen aikoihin myös lastentarhapedagogiikka oli kokenut murroksen. 1970- ja 80-luku olivat aikaa, jolloin aktiivisesti pohdittiin lapsen asemaa yhteiskunnassa ja päiväkotisuunnittelun haasteena oli jatkuvasti muuttuvat lapsen hoito- ja kasvatusteoriat. 1970-luvun alussa mallia haettiin Ruotsista, jossa päiväkotien suunnittelun painopisteenä oli mahdollisimman monipuolisten virikkeiden tarjoaminen.²⁹ Perusteena tälle oli tasapuolisen kehitysmahdollisuuden tarjoaminen lapselle sosioekonomisesta taustasta riippumatta. Moniin tämän aikakauden päiväkoteihin suunnitellut vesileikkihuoneet ja muut erityistilat perustuvat tähän ajatusmalliin. Kyseisiin suunnitteluratkaisuihin kohdistuva kritiikki kutsui näitä päiväkoteja kasvatuskoneiksi ja vastapainona suunnittelun määrääväksi periaatteeksi tulikin vähitellen kodinomaisuus. Tavoitteena oli, että lapsi elää päiväkodissa samankaltaista elämää kuin kotonaan päiväkodin tilojen tukiessa tätä toimintamallia rikkaampana ja monimuotoisempaa variaationa asunnon teemasta. Tämä ilmeni paitsi tilajärjestelyin, joissa pyrittiin järjestämään toimintoja kodin teemojen mukaan, myös tilallisilla elämyksillä, valon ja varjon vaihteluilla sekä luonnollisesti vanhenevilla materiaalivalinnoilla.³⁰

Yli 3-vuotiaiden lasten kotialue

Yli 3-vuotiaiden lasten kotialue voidaan jäsentää erillisiin tiloihin seuraavasti:

Eteistilat	<ul style="list-style-type: none"> • Kuraeteinen • Eteinen • Pesuhuone + WC:t
Leikki- ja toimintatilat	<ul style="list-style-type: none"> • Leikki- ja lepo huone • Ryhmähuone • Kotikeittiö • Verstaas • Välinevarasto

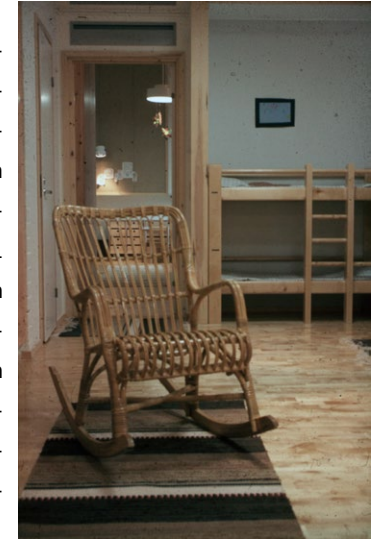
←↑ RT SH-20380 säännöstiedoston ohjeistusta kotialueen suunnitteluun.

↗ Kalliolan päiväkodin sisätilojen suunnittelussa pääteemoja olivat muun muassa runsas puumateriaalin käyttö ja kodinomainen kalustus. Leikki- ja lepo huone kuvattuna pian päiväkodin valmistumisen jälkeen 1980-luvun alkupuolella. (JKK)

29 Arkkitehti 8/1984. Nordin, K. "Lapsuuden tilat" s. 16

30 Ibid. s. 18

Päiväkodin tilojen suunnitteluohjeistusta ryhdyttiin laatimaan Sosiaalihuollituksen toimesta 1970-luvun alussa. Ensimmäiset ohjeet julkaistiin Sosiaalihuollituksen A 2/1974 yleiskirjeenä ja se sisälsi suosituksia päiväkodin sisä- ja ulkotilojen pinta-aloista ja varustelu- tasosta. Tämän korvasi Sosiaalihuollituksen vuonna 1981 julkaisema säännöstiedosto RT SH-20380 "Päiväkodin toimitilojen suunnittelu". Uusi säännöstiedosto sisälsi ohjeet päiväkodin sijainnin, tontin, toimitilojen mitoituksen ja jäsentelyn sekä ensikalustuksen osalta. Ohjeet oli laadittu edeltävien vuosien päiväkotirakentamisen ja suunnittelusta saadun palautteen sekä päiväkotitoiminnan kehityksen pohjalta.³¹

Säännöstiedoston mukaan päiväkodin suunnitteluratkaisujen lähtökohtana tuli olla ympäristö, johon rakennus sijoittuu. Päiväkoti miellettiin kaupunkitilan pienimmäksi julkiseksi yksiköksi ja sen sijoitusta suunniteltaessa tuli huomioida päiväkodin vaikutuspiiri eli ympäröivä alue, jossa lapsi voi turvallisesti liikkua ja vähitellen laajentaa elinpiiriään. Tilasuunnittelun perusyksiköksi nimettiin kotialue eli yhden hoitoryhmän (12-20 lasta) tarvitsemat tilat sisäänkäynnistä leikki-, lepo- ja ruokailutilaan. Näitä täydentäen tuli suunnitella päiväkodin muut tilat eli henkilökunnan tilat, keittiötilat ja yli 40 lapsen päiväkodeissa yhteinen juhla- tai liikuntasali. Suunnitteluohjeet keskittyivät erityisesti kotialueiden suunnitteluun. Suoria pohjaratkaisumalleja ei säännöstiedostossa kuitenkaan annettu vaan ne oli jätetty suunnittelijan ratkaistavaksi. Säännöstiedostossa kiinnitettiin huomiota yleisemmän tason periaatteisiin kuten tilaratkaisujen joustavuuteen, päiväkodin luonteeseen kotia täydentävänä ympäristönä, sisä- ja ulkotilojen suunnittelemiseen kokonaisuutena sekä ratkaisujen turvallisuuteen lasten toimintamahdollisuuksia rajoittamatta. Jokaisella lapsella tuli olla mahdollisuus osallistua toimintaan fyysisen ja psyykkisen suoristuskykynsä ja taipumustensa mukaan. Erilaisten toimintojen – äännekkäiden, vilkkaiden ja rauhallisten – tuli voida toteutua samanaikaisesti. 1970- ja 80-luvulla toteutetuissa päiväkodeissa onkin nähtävissä kotialueperiaatteen mukainen tilaratkaisu mitä moninaisimmin variaatioin.³²

31 Rakennustieto. RT SH-20380 s. 2

32 Rakennustieto. RT SH-20380 s. 5-6

Subjektiiivinen päivähoito-oikeus eli lapsen oikeus varhaiskasvatukseen, vaikka vanhemmat eivät olisi kokopäiväisesti töissä tuli alle 3-vuotiaille lapsille vuoden 1985 päivähoitolain uudistuksessa. Tämän myötä päiväkotirakentaminen jatkui koko Suomessa volyymiltaan suurena 1980-luvun ajan. Oulussa tuolloin vaihtoehtona oli esillä myös tyyppipiirustusten mukaan toteuttaminen, mutta ratkaisuna päädyttiin yksilöidysti suunniteltuihin ja kaupunginosien vaihtelevan miljööön huomioonottaviin päiväkotirakennuksiin. Vuosikymmen oli nousujohtaisen taloussuhdanteen puolesta otollinen rakentamiselle, jolloin arkkitehtuurin osalta ei ollut tiukkoja säästöpaineita. Postmodernismin ja kriittisen regionalismin omaksu-neiden arkkitehtien muotokieleltään rikasta ja ihmisläheistä päiväkotiarkkitehtuuria toteutettiin ympäri Suomea. Oulun seudulla päiväkodit olivat otollinen alusta Oulun koulun asenteen esiin tuomiselle omalaatuisen arkkitehtuurin keinoin.³³

Kalliolan päiväkodin ryhmähuone ja parvi kuvattuna 1980-luvun alkupuolella pian rakennuksen valmistumisen jälkeen. Päiväkodin kalustuksessa käytettiin paitsi lapsen mittakaavan mukaan suunniteltua päiväkotikalustusta, myös tyyppillisiä kodin kalusteita kuten nojatuoleja, sohvia ja räsymattoja. (JKK)

33 Huhmo, V.-P. (Arkkitehtitoimisto Avario Oy). (2018). s. 19

1970- ja 80-lukujen päiväkotiarkkitehtuuri oli koko Suomessa muotokieleltään rikasta ja kekseliästä. Tämän edustavia esimerkkejä ovat muun muassa päiväkoti Pikkuprinssi Helsingissä (kuva yllä: kuvaaja Jan Alanco 1984, HKM) sekä päiväkoti Taikurinhattu Porissa (kuvat viereisellä palstalla: kuvaaja Kaija Kiiveri-Hakkarainen 2023, MV).

Pikkuprinssin päiväkodin on suunnitellut arkkitehti Pentti Myllymäki ja se on valmistunut vuonna 1983. Päiväkodin suunnittelu aloitettiin vuonna 1976 ja se oli Helsingin kaupungin rakennusviraston ja lasten päivähoitoviraston kehittämishankkeen tulos. Päiväkodin suunnittelun lähtökohdaksi oli sosiaalishallituksen laatima luonnos päivähoitoon kasvatustavoitteista. Kodinomaisuus ja kotialueperiaate olivat suunnittelua voimakkaasti ohjaavat tekijät.³⁴

Arkkitehtien Raili ja Reima Pietilän suunnittelema päiväkoti Taikurinhattu on valmistunut vuonna 1984. Kohde on esitelty Arkkitehti-lehden numerossa 8/1984, jossa Pietilä kirjoittaa päiväkodin olevan "lapsenarkkitehtuuria", joka on syntynyt lapsen lähtökohdat muun muassa mittakaavassa huomioon ottavalla suunnittelulla. Taikurinhattu on ollut usean 1980-luvulla rakennetun päiväkodin esikuva.³⁵

34 Arkkitehti 8/1984. Myllymäki, P. "Päiväkoti Pikkuprinssi" s. 32-35

35 Oulun koulun kohteet -inventointi (2020). s. 62

4.4 Kohteen arkkitehti

Jouni Eero Koiso-Kanttila (s. 1947 Rovaniemi) tunnetaan erityisesti puurakentamisen ja -arkkitehtuurin tutkijana ja edistäjänä.³⁶

Koiso-Kanttila kirjoitti ylioppilaaksi vuonna 1968 ja aloitti arkkitehtuurin opinnot Oulun yliopiston arkkitehtuurin osastolla.³⁷ Hän valmistui arkkitehdiksi vuonna 1973 ja tekniikan lisensiaatiksi vuonna 1976. Koiso-Kanttila toimi pitkään opettajana ja tutkijana Oulun yliopiston arkkitehtuurin osastolla, sekä arkkitehtuurin professorina vuosina 1988-2015 rakennusopin ja asuntosuunnittelun alalla.³⁸ Vuonna 1995 Koiso-Kanttila valittiin Oulun yliopiston ensimmäiseksi vararehtoriksi ja Suomen yliopistojen rehtorien neuvoston jäseneksi, missä tehtävissä hän toimi vuoteen 2006 saakka. Koiso-Kanttila toimi Hoitoympäristöjen suunnittelun seuran puheenjohtajana vuosina 1990-1996 ja hänet kutsuttiin Teknillisten tieteiden akatemian jäseneksi vuonna 1996.³⁹

Koiso-Kanttila perusti arkkitehtuurin osastolle Puustudio-tutkimusryhmän, jota hän johti 1995–2015. Hänen johdollaan ryhmässä tehtiin EU:n ja Tekesin rahoittamana puurakentamisen ja -arkkitehtuurin tutkimusta ja toteutettiin useita koerakennushankkeita. Merkittävin kohde oli Koiso-Kanttilan ideoima Oulun Puu-Linnanmaan alue. Hankkeen kokemusten pohjalta vuonna 1996 käynnistettiin valtakunnallinen monivuotinen Moderni puukaupunki -ohjelma, jonka johtajana Koiso-Kanttila toimi.⁴⁰ Hän organisoï ja johti myös Suomen Akatemian nimeämää valtakunnallista puutuotealan ja -arkkitehtuurin tutkijakoulu vuosina 2003–2011 ja toimi monissa valtakunnallisissa puurakentamista edistävissä tehtävissä.⁴¹ Koiso-Kanttila sai toiminnastaan Suomen Kulttuurirahaston Rantasalmi-palkinnon vuonna 2000 ja valtakunnallisen Puupalkinnon Puu-Linnanmaan suunnittelusta vuonna 2003.⁴² Koiso-Kanttila on julkaissut lukuisia artikkeleita puurakentamisesta ja -arkkitehtuurista.

36 Rantala, R. (toim.) (2002), s. 408

37 Ibid.

38 Ellonen, L. (toim.) (2008), s. 308

39 Ellonen, L. (toim.) (2008) s. 308; Ursin, E. "Elämäntyönä arkkitehtuuri". Kaleva, 4.3.2017.

40 Rantala, R. (toim.) (2002), s. 408; Koiso-Kanttila, J. (2003). Valtakunnallinen Moderni puukaupunki -hanke. Puu 2, s. 36; Koiso-Kanttila, J. 2.7.2003. Puu-Linnanmaa. Verkkosivu.

41 Ursin, E. "Elämäntyönä arkkitehtuuri". Kaleva, 4.3.2017.

42 Koiso-Kanttila, J. (2004). Puu 3, s. 47; Salmela, M. "Puurakentamisen palkinto oululaisille arkkitehdeille". Helsingin Sanomat, 27.10.2000.

Jouni Koiso-Kanttilan suunnittelema Hyrynsalmen kunnantalo valmistui vuonna 1984. (kuvaaja Teuvo Kanerva 1985-1986, MV)

Koiso-Kanttila perusti oman arkkitehtitoimiston, joka toimi Oulussa vuosina 1973-2003. Suunnittelukohteet ovat lähinnä julkisia rakennuksia, kuten kouluja, päiväkoteja, terveyskeskuksia ja kunnantaloja, mutta myös asuinrakennuksia. Koiso-Kanttilan suunnittelutöille on ominaista monimuotoisuus sekä huolellinen ja rikas detaljointi.⁴³

Koiso-Kanttila ei oman kokemuksensa mukaan ole profiloitunut nimenomaan Oulun koulun arkkitehdiksi, mutta useat hänen suunnittelukohteensa voidaan kuitenkin mieltää Oulun koulun kohteiksi.⁴⁴ Koiso-Kanttilan suunnittelukohteista kolme on sisällytetty Oulun kaupungin laatimaan Oulun koulun arkkitehtuurin kohdeinventointiin vuonna 2020.

43 Tiili 2/1985, Koiso-Kanttila, J. "Modernismin jälkeen", "Hyrynsalmen kunnantalo ja kirjasto", "Kalliolan päiväkotii";

44 Arkkitehti Jouni Koiso-Kanttilan haastattelu 3.12.2024.

Näkymä alkuperäisiin ryhmähuoneeseen ja kotialueen keittiöön, missä lapset saivat osallistua ruokailun valmisteluun. Tilat on kuvattu pian rakennuksen valmistumisen jälkeen 1980-luvun alkupuolella. (JKK)

4.5 Suunnitteluhistoria ja rakentaminen

Jouni Koiso-Kanttila oli diplomityössään käsitellyt Oulun keskusta-alueen kehittämistä ja toimi 1970-luvulla Oulun kaupungin asemakaavalautakunnassa, missä tutustui kaupungin rakennuttamispuolen edustajiin. Kaupungininsinööri Pauli Mahkonen ehdotti Koiso-Kanttilaa suunnittelijaksi vanhainkoti Lassintaloon, joka valmistui vuonna 1974. Tämän jälkeen Koiso-Kanttilan toimisto sai kaupungilta toimeksiannon Heinätorin koulualueen uudisrakennuksesta, joka valmistui vuonna 1979. Rakennushankkeissa tilaajana toiminut kaupungin sosiaali-johtaja Jori Rissanen oli näihin toteutuneisiin suunnittelukohteisiin tyytyväinen, minkä myötä myös Kalliolan päiväkodin suunnittelu tilattiin Koiso-Kanttilan toimistolta.⁴⁵

45 Arkkitehti Jouni Koiso-Kanttilan haastattelu 3.12.2024

Kalliolan päiväkodin suunnittelun lähtökohtana oli kodinomaisuus ja se oli ensimmäinen kotialue-periaatteen mukaisesti suunniteltu päiväkotitila Oulussa. Kodinomaisuuden tavoittelu näkyi suunnittelussa paitsi kalustus- ja materiaalivalinnoissa sekä valaistusratkaisuissa myös aiemmasta poikkeavassa tilajaossa, joka ohjasi päiväkodin päivittäisiä toimintoja ja työnjakoa uudenvälisiin joustaviin ratkaisuihin. Päiväkodin osastot suunniteltiin tilajaltaan asuntomaisiksi ja eri toiminnot sijoituivat näihin myös ruokahuollon osalta. Tällä ohjattiin lapsia osallistumaan päivittäisiin kotitöihin tavallista enemmän henkilökuntaa avustuen. Myös työntekijöiden toimenkuvat tulivat olemaan tavanomaista joustavampia ja tähän liittyen jouduttiin muun muassa hakemaan lupaa lastentarhan opettajien työkuva laajentamiseksi ruokahuollon osalta. Kalliolan toiminta-ajattelu liittyi suunnitteluajankäynnissä oleeseen valtakunnalliseen Sosiaalivaltion seurauksena toteutettuun päiväkotimuotoon.⁴⁶

Arkkitehtonisena tavoitteena Kalliolan päiväkodin suunnittelussa oli pyrkimys luoda lapselle ympäristö, jossa olisi mahdollisuus kokea rakennuskulttuurisia elämyksiä aistimalla tilan, valon ja materiaalien eroja. Rakennuksen sisätilat suunniteltiin avoimuudeltaan, korkeudeltaan ja valaistukseltaan vaihteleviksi paikoiksi, jotka tukivat lapsen toimintaa päivän aikana, mahdollistaen vetäytymisen pieniin rauhallisiin leikkiloihin tai pysymisen avoimissa yhteisöllisissä tiloissa lapsen tarpeen mukaan.

Päiväkodin suunnittelun teemoihin kuului myös laaja puun käyttö rakennusmateriaalina. Rakennuksen toteutusajankohdan palomääräykset estivät yli 40 hoidettavan lapsen päiväkodin toteutuksen puurakenteisena. Koska Kalliola suunniteltiin 77 lapselle ja 15 hengen henkilökunnalle, ratkaistiin tämä erottamalla päiväkodin tilat kahteen rakennusmassaan. Rakennuksen osien välille jäi katettu porttikäytävä. Ratkaisulle haettiin hyväksyntä Sisäasiainministeriön kaavoitus- ja rakennusosastolta, joka vielä edellytti porttikäytävän seinien toteutusta paloa pidättävinä tiilimuuripintaisina rakenteina.⁴⁷

Rakennuksen arkkitehtisuunnittelusta vastasi pääosin Jouni Koiso-Kanttila itse. Avustajana hankkeessa hänellä toimi arkkitehtiopiskelija Anna-Maija Anttila. Rakennus-suunnittelijana toimi diplomi-insinööri Ilkka Kerola Insinööritoimisto Kerola Oy:stä. LVIS-suunnitelmat laadittiin Ekono Oy:ssä.

46 Sosiaaliturva 5/1984. "Parkettia, parvia, pilareita..." s. 227-229; Arkkitehti Jouni Koiso-Kanttilan haastattelu 3.12.2024

47 Tilapalvelut -liikelaitoksen arkisto, "Kalliolan päiväkodin paloluokka 25.10.1982, Oulun kaupungin rakennusvalvonta"

Rakennuslupasuunnitelmat on merkitty päiväyksellä 13.7.1982. Rakennuslupa päiväkodille myönnettiin neljä kuukautta myöhemmin 15.11.1982. Viivästys johtui todennäköisesti palomääräyksiin liittyvistä selvityksistä. Rakennustöiden alkaessa tontilta oli purettu kaikki rakennukset lukuun ottamatta pientä autovajaa. Viimeinen asuinrakennus valtatievarresta oli tyhjentyneet asukkaista ja purettu edellisenä kesänä.⁴⁸

Rakennuksen toteutuskustannukset olivat 3,9 miljoonaa markkaa, pysyen kustannusarviossa asetetussa ennusteessa. Kustannusten kohtuullisena pysymiseen vaikutti sosiaalijohtaja Nissisen mukaan uudenlaiset tilajärjestelyt, ennen kaikkea keskuskeittiön korvaaminen pienillä kotikeittiöillä.⁴⁹

Päiväkodin suunnitelmat hyväksyttiin Sosiaalihallituksessa. Täällä arkkitehti Kirsti Nordin oli laatinut päiväkotisuunnittelun ohjeistuksen luonnoksia, sekä osallistunut useiden päiväkotisuunnitelmien ohjaukseen 1970- ja 1980-lukujen aikana. Näin tapahtui myös Kalliolan päiväkodin kohdalla, jonka yhteydessä Nordin kehitti yhdessä Jouni Koiso-Kanttilan kanssa uuden päiväkotirakennustyyppin periaatteita.⁵⁰ Kalliolan suunnitteluprosessi osuu samaan aikaan Sosiaalihallituksen päiväkotien suunnittelusäännöksen julkaisun kanssa. Monet suunnitteluohjeistuksen periaatteet löytyivätkin Kalliolasta, näistä selkeimmin havaittavissa oli kodinomaisuus. Kalliolan päiväkodin valmistuttua myöskään kotialue-ajattelu ei päiväkotisuunnittelussa oltu toteutettu vielä missään näin pitkälle vietyä.⁵¹

Valmistuttuaan päiväkoti herätti poikkeavalla ulkoasullaan huomiota ja innoitti lähiseudun asukkaita oma-alotteisiin tutustumiskäynteihin uuden päiväkodin tiloissa. Päiväkodin arkkitehtuuri ja uudenlainen toimintaperiaate kiinnosti muita suunnittelijoita ja päivähoidon ammattilaisia ja toiminnan alkuvuosina Kalliolaa käytiin ihastelemaan niin koti- kuin ulkomaisten vierailijoiden taholta.⁵²

48 Tilapalvelut -liikelaityksen arkisto, "Tontin valmistelu rakennuskelpoiseksi 15.4.1982, Oulun kaupungin rakennusvirasto, talosuunnitteluosasto".
 49 Sosiaaliturva 5/1984. "Parkettia, parvia, pilareita..." s. 228
 50 Arkkitehti Jouni Koiso-Kanttilan haastattelu 3.12.2024
 51 Ibid. s. 229
 52 Ibid. s. 229; Kaleva 14.9.1985 "Bernd Orht ihastui Kalliolan päiväkotiin".

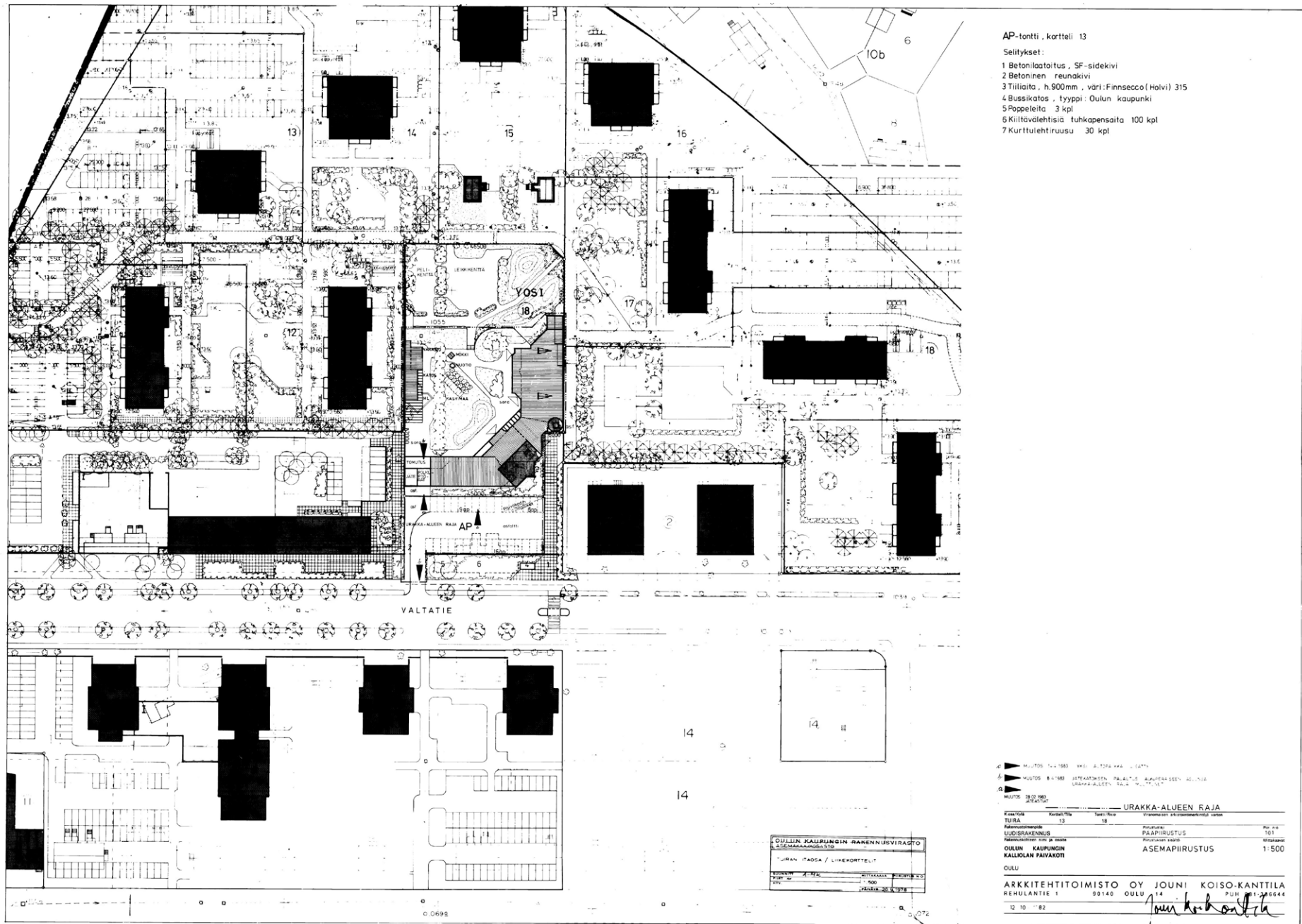
Seuraavilla sivuilla on esitetty otteet Kalliolan päiväkodin rakennuslupapiirustuksista alla olevan luettelon mukaisesti (lähde: Oulun tilapalvelut -liikelaityksen arkisto). Piirustukset eivät ole mittakaavassa.

1. Asemapiirustus
2. Pääkerroksen pohjapiirustus
3. Ullakon ja parvien pohjapiirustukset
4. Vesikattopiirustus
5. Julkisivut itään ja etelään
6. Julkisivut länteen ja pohjoiseen
7. Leikkaukset A-A, B-B, C-C, D-D
8. Leikkaukset E-E, F-F, G-G, H-H, J-J, K-K
9. Pihavaraston julkisivut
10. Pihasuunnitelma (pääkerroksen pohjapiirroksen yhteydessä)

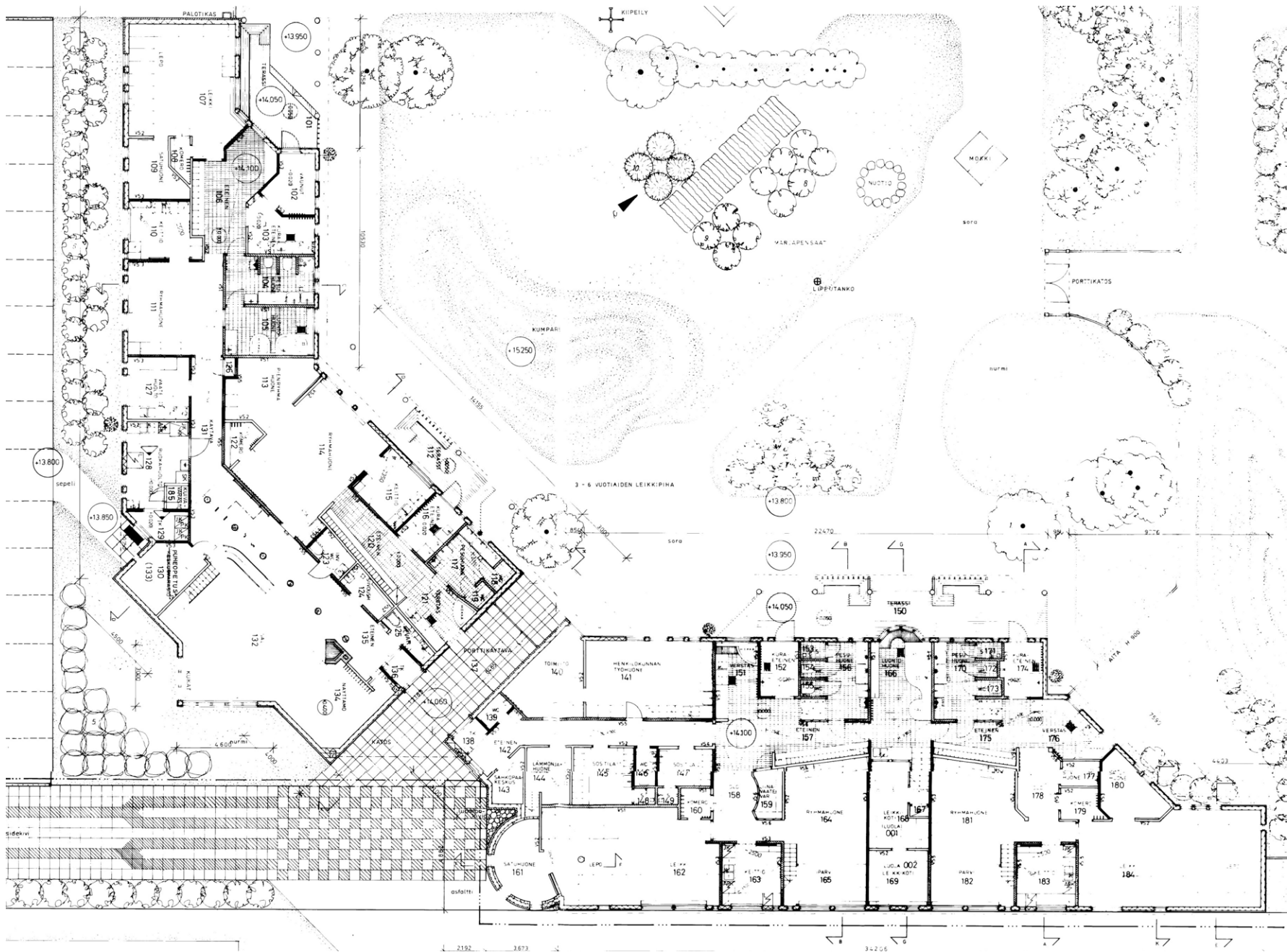
Kosa/Kylä	Kortteli/Tila	Tontti/Rn:o	Viranomaisen arkistointimerkintä ja versio
TUIRA	13	18	
Rakennustoimengide			Piirustusliik
UUDISRAKENNUS			PAAPPIRUSTUS
Rakennuskohteen nimi ja osoite			Piirustuksen sisältö
OULUN KAUPUNGIN KALLIOLAN PÄIVÄKOTI			POHJAT, PIHA
OULU			
ARKKITEHTITOIMISTO OY JOUNI KOISO-KANTTILA			
REHULANTIE 1	90140	OULU 14	PLN-SE-1216644
13 - 7 - 1982			

Jouni Koiso-Kanttila

Esimerkki rakennuslupapiirustusten nimiöstä. (TA)

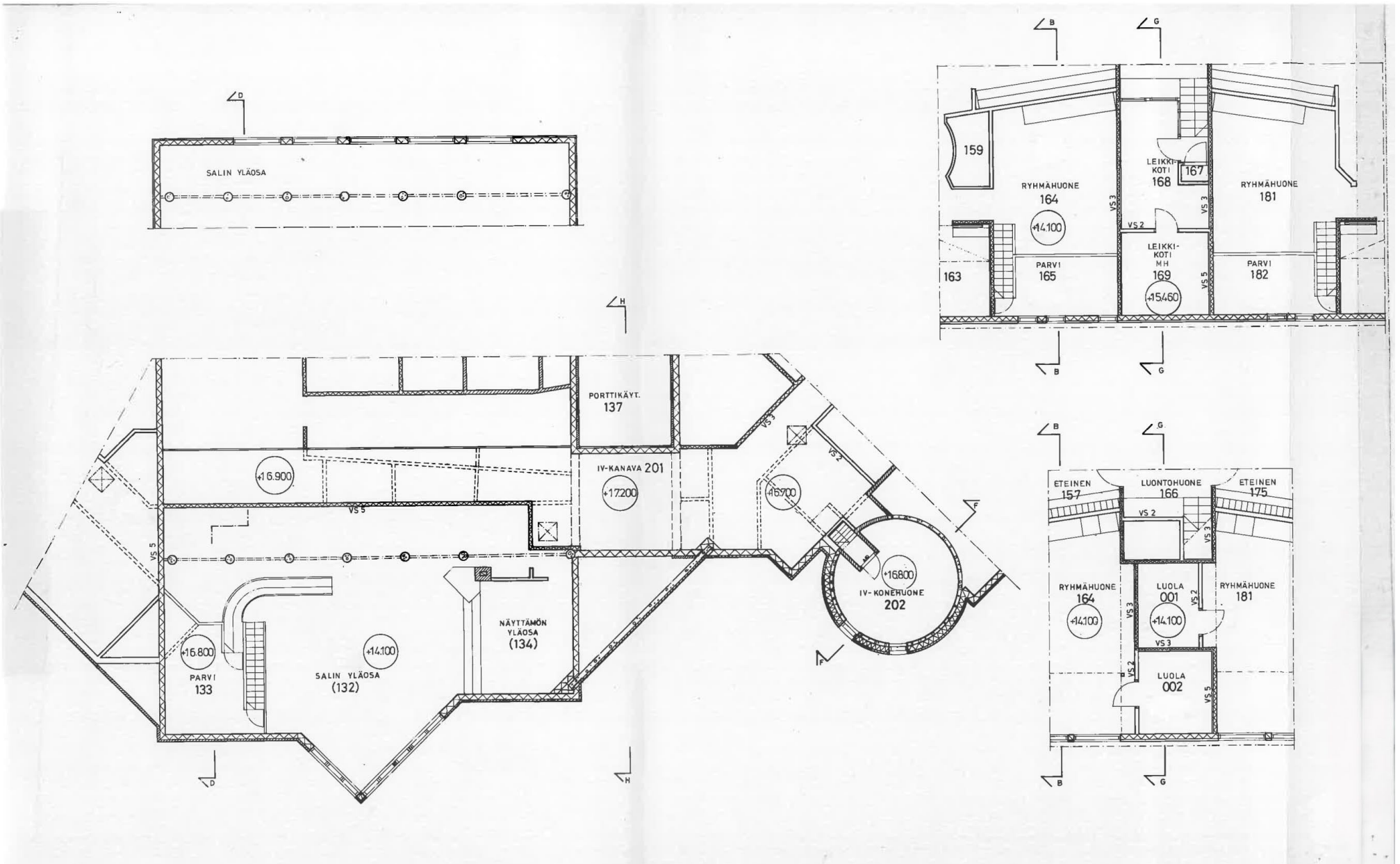

Asemapiirustus. Päiväkotirakennus poikkeaa taipuvalla orgaanisella muodollaan ympäröivästä rakennuskannasta. (TA)

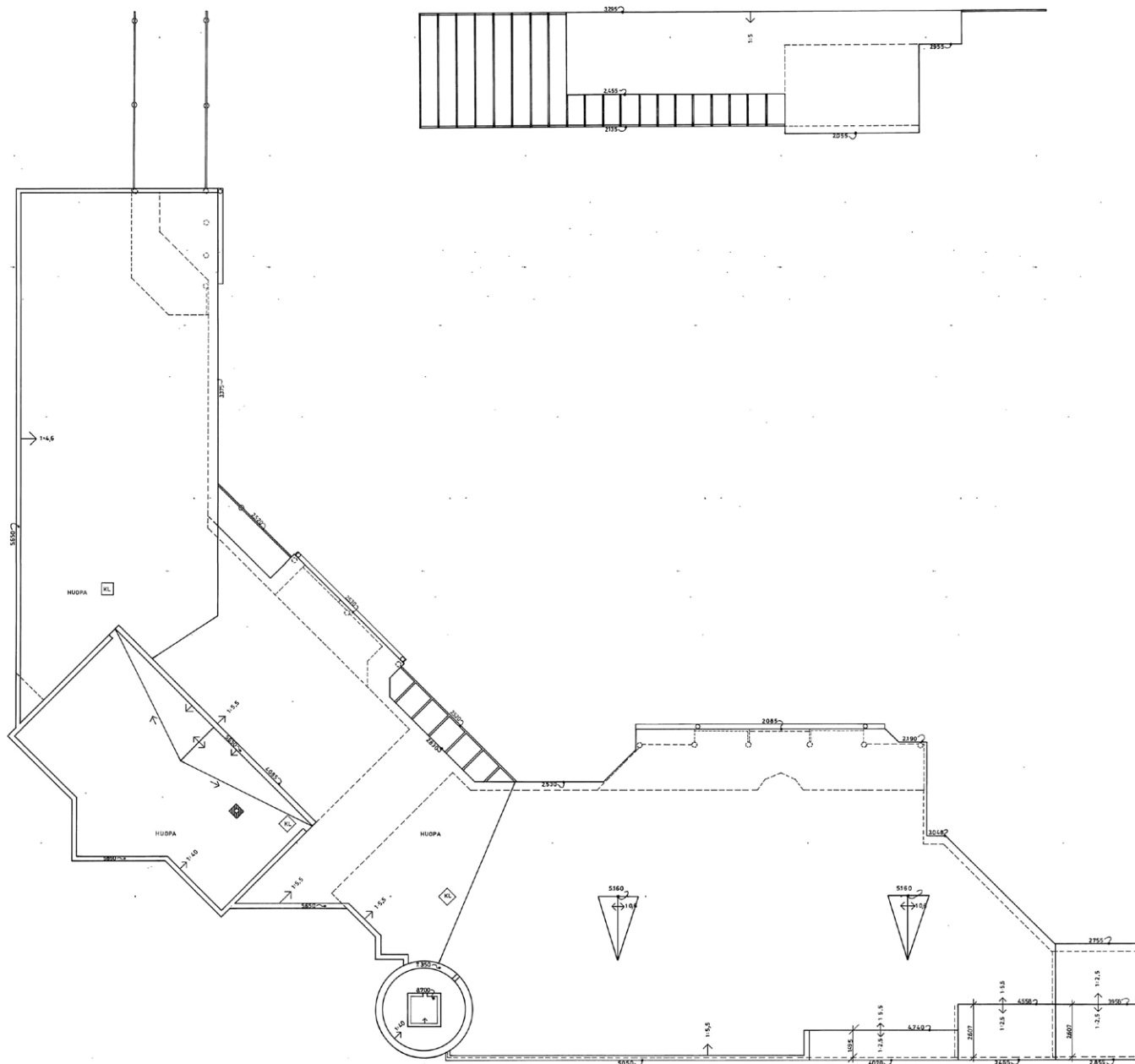

Pääkerroksen pohjapiirustus. Päiväkodin keskellä kulkeva, pääsisäänkäyntialueen ja leikkipihan yhdistävä porttikäytävä jakoi rakennuksen kahteen osaan. Käytävä on muutettu osaksi sisätiloja vuonna 2012. (TA)

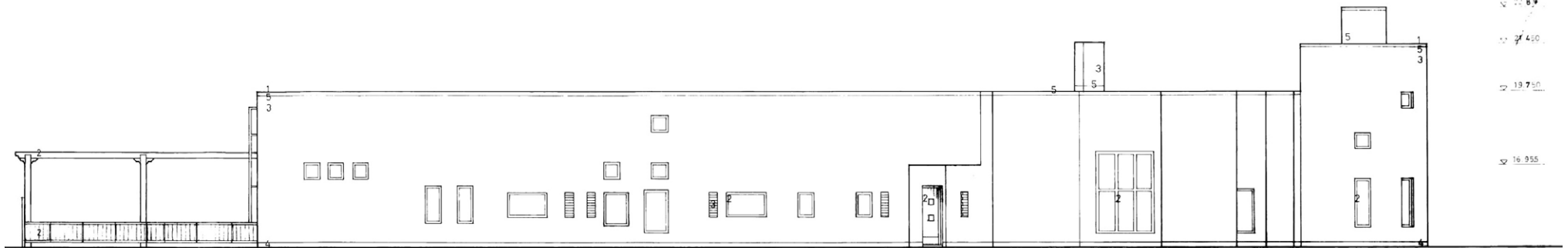

Salin yläosan, leikkiparvien ja -luolien sekä parvelle sijoittuvan leikkikodin pohjapiirustukset. (TA)

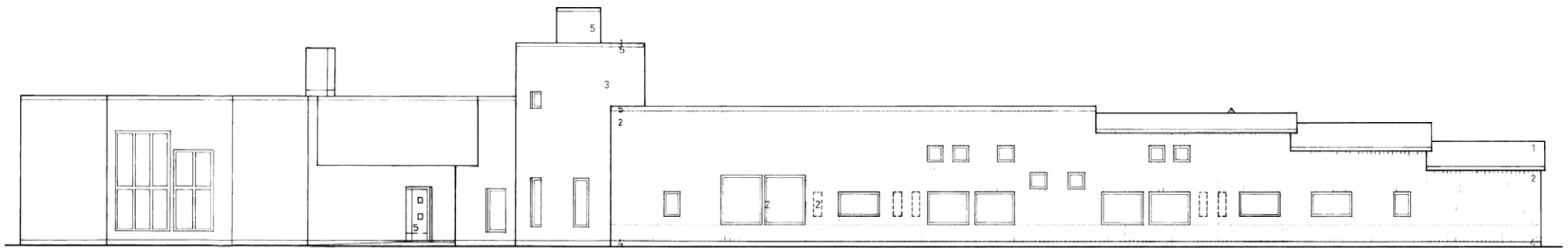

Päiväkodin sekä leikkikatoksen ja pihavaraston vesikattopiirustukset. Katkoviivalla on osoitettu vesikattorakenteen alle sijoittuvat leikkikatokset ja porttikäytävä. (TA)

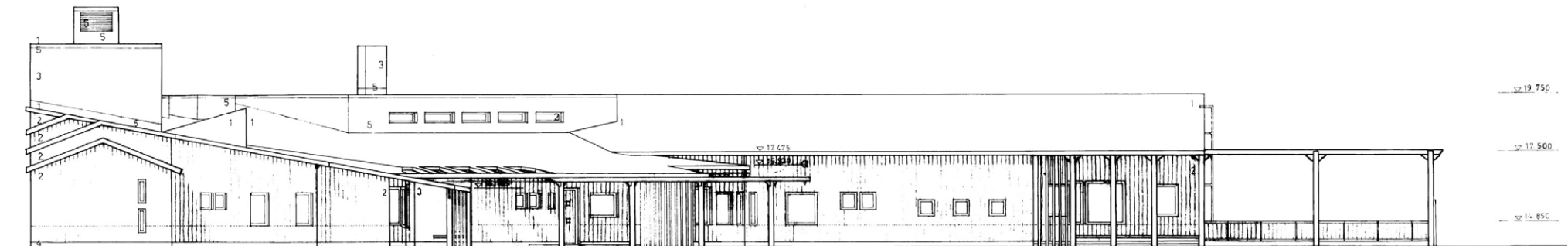

JULKISIVU ETELÄÄN

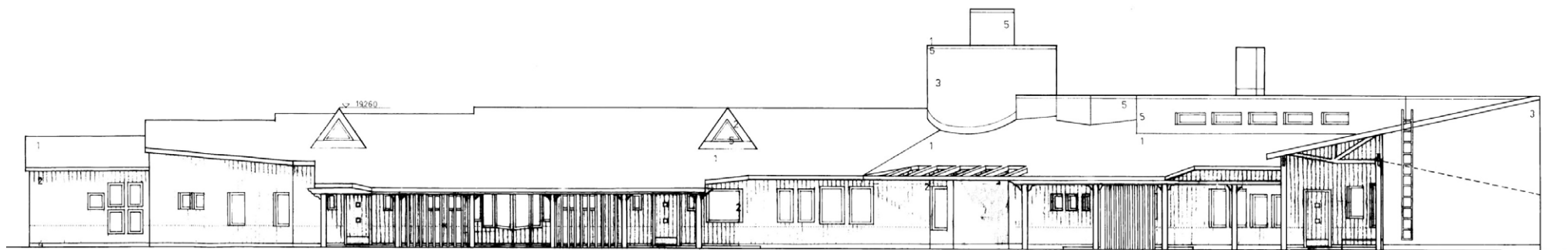

JULKISIVU ITÄÄN

Etelä- ja itäjulkisivujen piirustukset. Nämä muurimaiset julkisivut suuntautuvat kohti yleisiä alueita: etelässä ohutrapattu tiilijulkisivu pysäköintialueelle ja idässä puujulkisivu kevyen liikenteen väylälle. (TA)

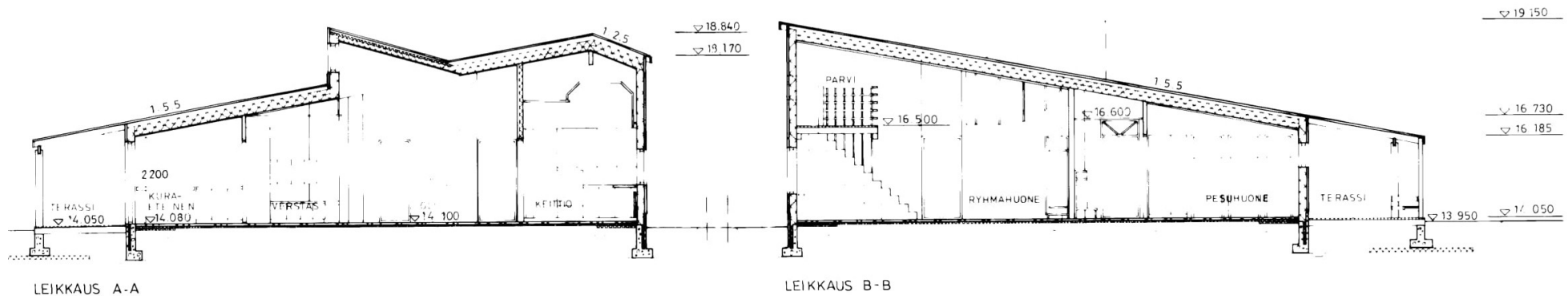

JULKISIVU POHJOISEEN

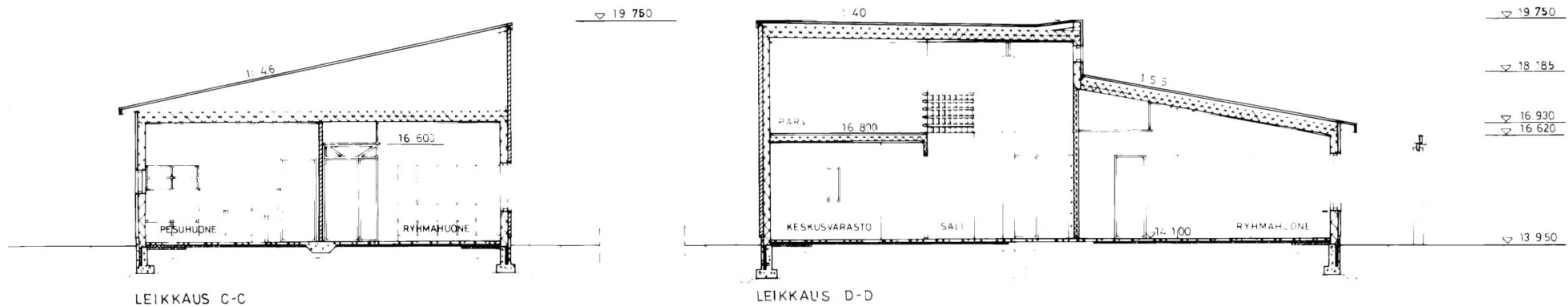
JULKISIVU LÄNTEEN

Pohjois- ja länsijulkisivujen piirustukset. Matalalle ulottuvien räystääiden ja katosrakenteiden ansiosta olemukseltaan pienimittakaavaiset julkisivut renustavat päiväkodin leikkipihää. (TA)

LEIKKAUS A-A

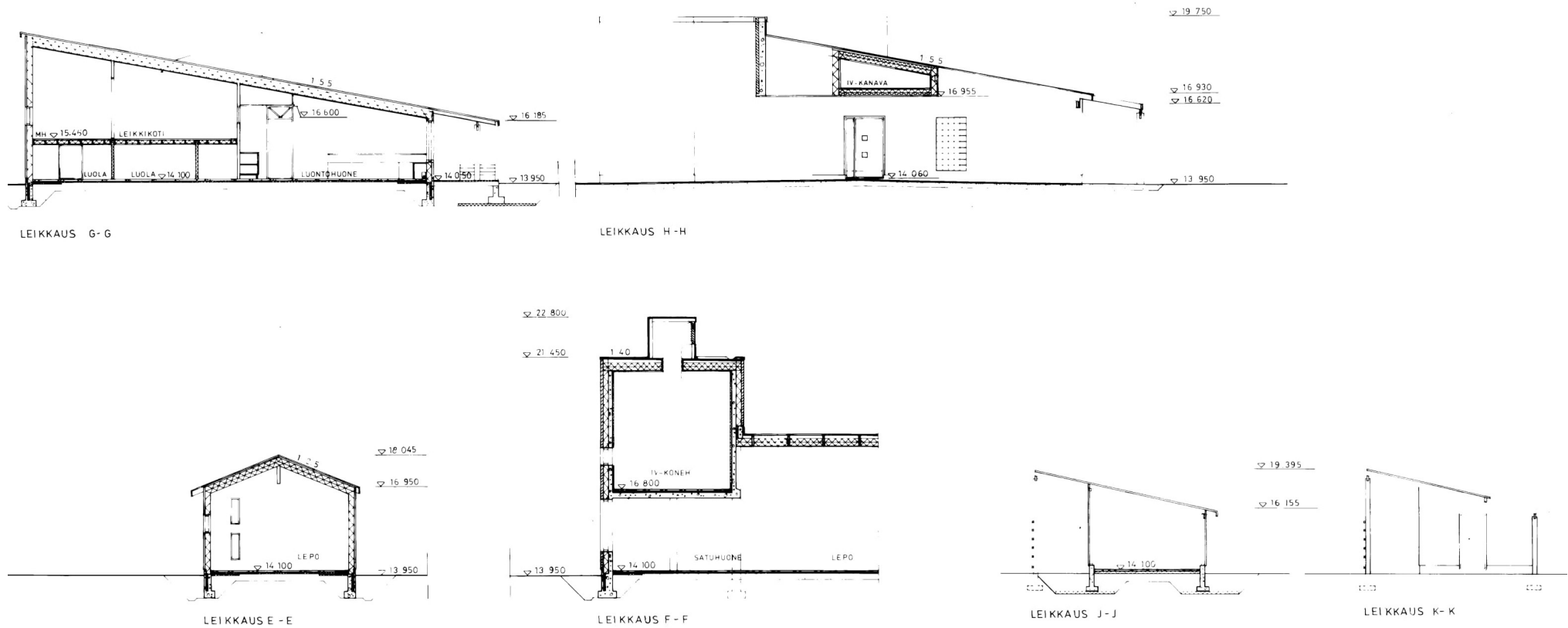
LEIKKAUS B-B

LEIKKAUS C-C

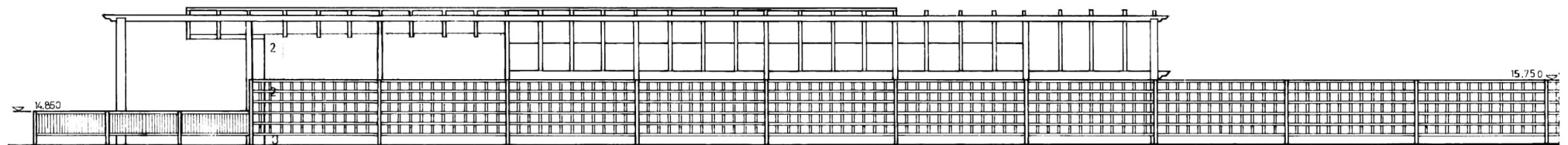
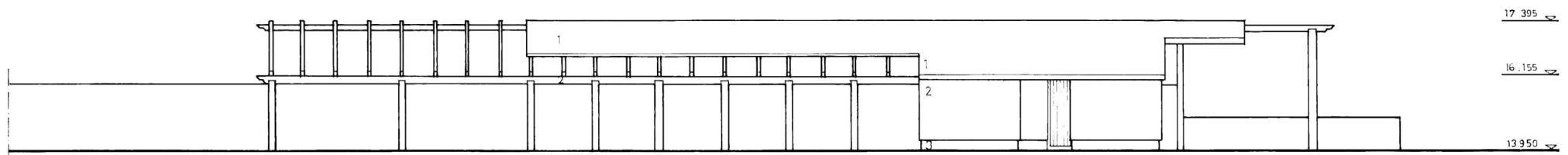
LEIKKAUS D-D

Leikkauspiirustuksia. Leikkaukset A-A ja B-B ovat 3-6 vuotiaiden kotialueilta, ensimmäinen kolmiomaisen kattoikkunan kohdalta ja toinen leikkiparven kohdalta. Leikkaus C-C on 1-2 vuotiaiden kotialueen kohdalta ja leikkaus D-D salin liukumäkiparven kohdalta. (TA)

Leikkauksiirustuksia. Leikkaus G-G:ssä näkyy leikkikoti ja tämän alapuolelle sijoittuvat matalat leikkiluolat, leikkauksessa H-H taas päiväkotirakennuksen kahtia jakava porttikäytävä. Leikkauksen E-E kohdalla näkyy rakennuksen pohjoispäättyyn sijoittuva lepohuone vesikaton harjamuotoa noudattavine sisäkattoineen. Leikkaus F-F on pyöreästä muuratusta tornista, jonka yläosaan suunniteltiin ilmanvaihdonkonehuone. Leikkaukset J-J ja K-K ovat pihan varasto- ja katosrakennelmasta. (TA)

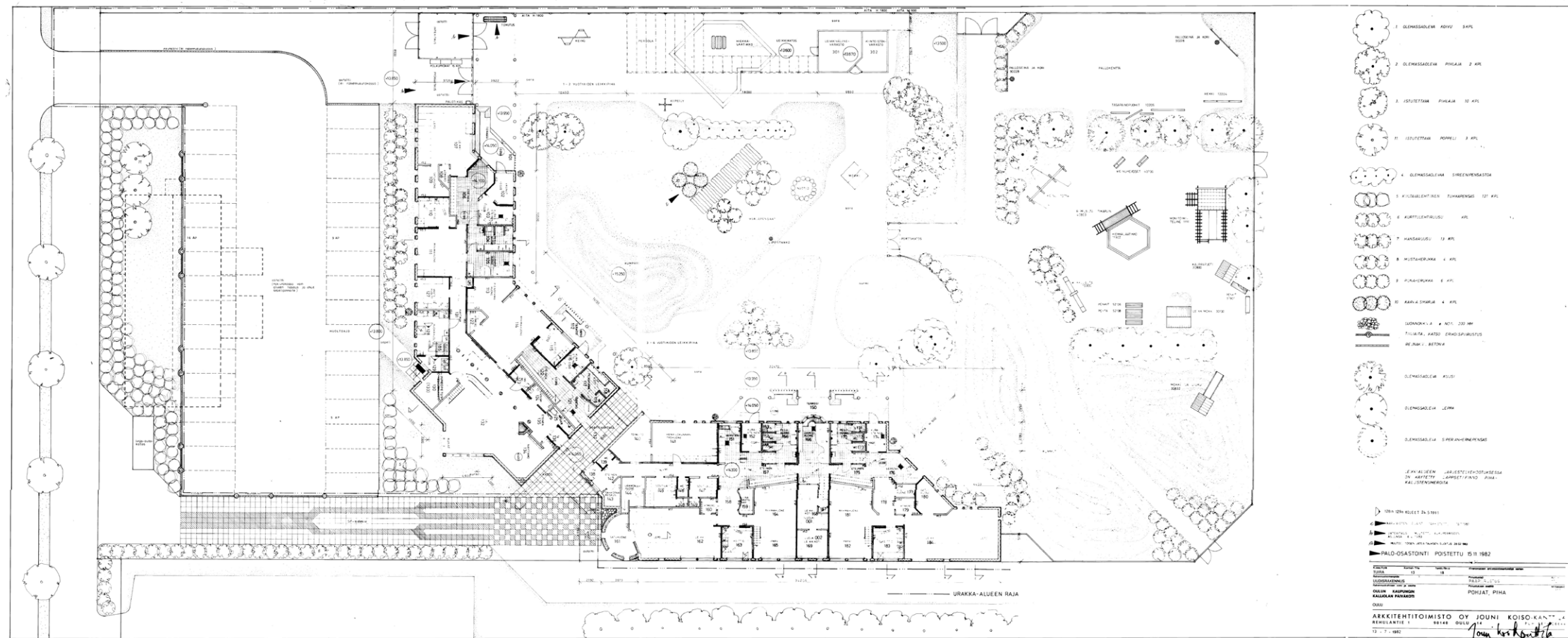

- 1 HUOPAKATE (KATELAATTA, KAARNANRUSKEA)
- 2 PUU (VINHA 000 / 967 1:1)
- 3 BETONI

Julkisivupiirustukset leikkipihan länsireunalle tontin rajaa vasten sijoittuvasta varasto- ja leikkikatosrakennelmasta sekä näihin liittyvästä aidasta. Rimarakenteinen aita on korvattu pihan peruskorjauksen yhteydessä uudella umpirakenteisella lauta-aidalla. (TA)

Päiväkodin pihasuunnitelma. Alkuperäisessä pihasuunnitelmassa säilytettiin laajalti tontilla jo olemassa ollut kasvillisuutta, jota täydennettiin uusin puu- ja pensastutuksin. Kasvillisuuden lomaan sommiteltiin nurmipintaisia maakumpareita, jotka jakoivat piha-alueita visuaalisesti ja loivat lapsille mielenkiintoisia leikkiympäristöjä. Pihan aidalla erotettua pohjoisosaa ei tiettävästi toteutettu suunnitelman mukaan. (TA)

5 ARKKITEHTUURI

5.1 Suhde ympäristöön

Kalliolan päiväkoti sijoittuu itä-Tuuraa halkovan vilkasliikenteisen Valtatien varteen ja pääosin 1970-luvulla toteutetun betonielementtirakenteisen kerrostaloalueen keskelle. Päiväkotirakennus poikkeaa niin kooltaan, sijoittelultaan kuin arkkitehtuuriltaan täysin ympäröivästä rakennuskannasta. Rakennusta ei ole pyritty sopeuttamaan ympäristöönsä ja tämä onkin ollut yksi tärkeä suunnittelun lähtökohta. Koiso-Kattila halusi päiväkodin erottuvan brutaalina pitämästään 1970-luvulla rakentuneesta Tuiran kaupunginosasta ja arkkitehtuurin keinoin vastustaa alueen monistusarkkitehtuuria, kovuutta ja virikeköyhyyttä.⁵³

Päiväkotirakennus muodostuu kahdesta pitkänomaisesta, toisiinsa kulmittain liittyvästä massasta. Tontille rakennus sijoittuu siten, että Valtatien suunnasta se hahmotuu muurimaisena, katulinjasta sisäänvedettynä ja parkkialueen taakse sijoittuvana massana. Korttelin keskialueelle päin päiväkotirakennus taas avautuu sylimäisenä ja rikaskielisen arkkitehtuurinsa kautta helposti lähestyttävänä rakennuksena. Rakennus onkin muodostunut arkkitehtuuriltaan ikään kuin kaksikasvoiseksi. Tämän lähtökohtana on ollut suhde ympäristöön. Tiilimuurattu ja ohutrapattu katujulkisivu luo vaikutelman korkeasta suojaavasta linnanmuurista, jota vapaasti sijoitellut ikkunat ja rakennuksen itäisivulle sijoittuva torniaihe korostavat. Korttelin sisäalueilla rakennuksen julkisivumateriaaliksi muuttuu puu. Itäisivulla korttelia halkovan kevyen liikenteen väylän varrella puujulkisivu toistaa vielä katumuurin teemoja, mutta madaltuu asteittain kohti korttelin keskiosaa. Täällä leikkialueita reunustavien julkisivujen kattolinjat ovat matalat ja rakennuksen detaljit ja värit monipuolista. Pihajulkisivut kuvastavatkin rakennuksen arkkitehtuurin pyrkimystä luoda lapselle helposti lähestyttäviä, rakennuskulttuurisia visuaalisia ja tilallisia kokemuksia.⁵⁴

Kuva edellisellä sivulla: Päiväkodin muurimainen pääjulkisivu kuvattuna 1980-luvun alkupuolella pian rakennuksen valmistumisen jälkeen. Rakennuksen edustalle tulevaa pysäköintialuetta ei kuvan ottoaikaan ollut vielä toteutettu. (JKK)

53 Arkkitehti Jouni Koiso-Kanttilan haastattelu 3.12.2024

54 Ibid.; Tiili 2/1985, s. 28-29

↑↑ Näkymä Valtatien eteläpuolisen kerrostalokorttelin läpi kohti Kalliolan päiväkotiä.

↑ Näkymä Valtatieltä kohti päiväkodin pääjulkisivua, jätetilaa ja näiden edustalla olevaa matalalla betonimuurilla rajattua pysäköintialuetta.

Rakennuksen väritys ottaa kantaa korttelin muissa rakennuksissa käytettyyn sinisen ja harmaan teemaväreihin. Muuratussa katujulkisivussa värin käyttö laajana pintana muodostaa päiväkodista Valtatien suunnalta tarkasteltuna samalla myös korttelin kiintopisteen. Päiväkotirakennus valtaa näin oman tilansa korttelin taustalla näkyvien korkeampien rakennusten puristuksissa paitsi poikkeavalla arkkitehtuurilla myös värityksellä.

Leikkihihan puolella tarvetta kannanottoon ympäröivälle arkkitehtuurille ei ole ollut. Laaja korttelipiha-alue puustoineen toimii puskurina rakennusten välillä ja päiväkodin ilme täällä on kodinomainen ja helposti lähestyttävä. Leikkihiha avautuu pohjoissivultaan korttelipihasta muodostuvaan puistoalueeseen. Eteläsivulla piharakennukset toimivat tonttia rajaavana ja leikkihihaa suojaavana elementtinä. Alkuperäisen pihasuunnitelman mukaan myös leikkihihan alueelle sijoittui runsaasti kasvillisuutta, mikä satoi tämän myös visuaalisesti ympäröivään korttelipihaan. Nykyisin leikkihiha ja puistoalue erottuvat toisistaan selvästi ja korttelipiha toimii rakennuksen pohjois- ja itäisivuilla erillisenä vihervyöhykkeenä.

Päiväkotiin saavutaan Valtatien suunnalta. Kulku leikkihihalle ja tätä kautta päiväkodin kotialueille tapahtuu rakennuksen länsipäädystä pysäköintialueen kautta. Pääsisäänkäynti sijaitsee rakennuksen itäisivuilla. Tänne johtaa Valtatieltä pysäköintialueen sivuitse kulkeva kevyenliikenteen väylä. Päiväkodille johtava osa kulkureittiä on betonikivetty ja arkkitehtisuunnitelman mukaisesti kuvioitu tyyliteltyllä puuaiheella, joka päättyy Valtatieltä katsoen päiväkodin pyöreään torniin. Kulkureitti liittyy näin visuaalisesti osaksi päiväkodin kokonaisuutta. Ainoa tiealueelle näkyvä sisäänkäynti on päiväkodin keittiöllä. Tämä on sijoitettu rakennusmassaan viistäen upotettuna, eikä näin riko katujulkisivun muurimaista olemusta.

Kulkuväylä päiväkodin pääsisäänkäynnille kuvattuna 1980-luvun alkupuolella pian päiväkodin valmistumisen jälkeen. Siäänkäynnille johtavan jalankulkureitin betonikivikuviointi erottuu kuvan etualalla selvästi. Alkuperäinen betonikiveys on säilynyt, mutta kuviointi on haalistanut ajan saatossa.

Kuva edellisellä sivulla: Päiväkodin itäjulkisivu rajautuu korttelia halkovaan kevyenliikenteenväylään sekä korttelin sisäosan viheralueeseen. Näkymä on kuvattu syksyllä 2024. Rakennuksen julkisivun pääpiirteet sekä ympäröivä puistoalue ja rakennuskanta ovat säilyneet rakennuksen valmistumisajankohdan mukaisena.

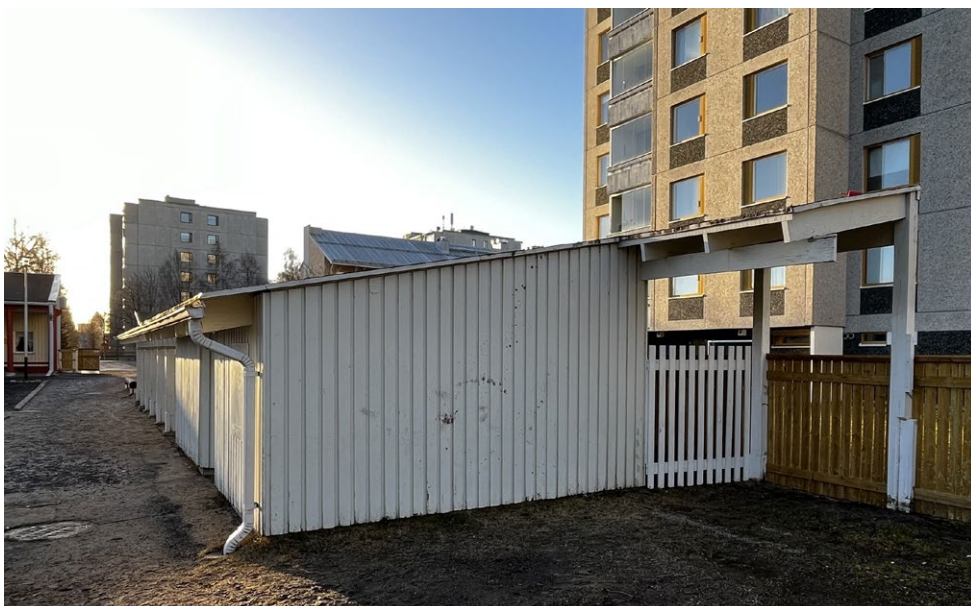
↑ Näkymä korttelin keskellä olevalta päiväkodin piha-alueeseen kuuluvalta viheralueelta aidatulle leikkipihalle.

→ Näkymä päiväkodin leikkipihalle kuvattuna rakennuksen länsipäädyn vieressä sijaitsevalta sisäänkäyntiportilta. Rakennuksen edustalle sijoittuva leikkipiha-alue on muuttunut merkittävästi sen valmistumisen jälkeen tehtyjen pihan peruserustusten yhteydessä.

Kuva seuraavalla sivulla: Päiväkodin leikkipiha kuvattuna 1980-luvun alkupuolella pian sen valmistumisen jälkeen. Pihaa hallitsivat tuolloin nurmipeitteiset kumparealueet ja kasvillisuus, jotka myöhempien peruserustusten myötä on poistettu.

↑↑ Leikkikatos ja varastorakennus rajaavat leikkipihan länsisivua. Rakennelma kuvattuna etelä- ja pohjoissivuilta. Tonttia rajaava aita on uusittu vuonna 2012.

↑↑ Nykyinen jätevarasto korvasi alkuperäisen jäteaitauksen ja porttirakennelman vuonna 2012.
↑ Pääsisääkäynnin eteen sijoittuu uusi elementtirakenteinen pyörävarasto.

5.2 Ulkopuolen ominaispiirteet

Päiväkotirakennus on hahmoltaan matala ja korostetun horisontaalinen. Rakennusmassa kiertyy tontilla pehmeään L-muotoon ja julkisivujen luonne poikkeaa toisistaan rakennuksen pitkien sivujen eri puolilla. Katujulkisivujen muurimaisuus yhdessä pihajulkisivujen rikkaasti detaljoidun puuarkkitehtuurin kanssa muodostavat rakennuksen kaksikasvoiseksi. Rakennuksen ulkopuolen ilme ja tärkeimmät ominaispiirteet ovat pääosin säilyneet alkuperäisen suunnitelman mukaisina lukuisista muutostöistä huolimatta.

Rakennusmassan leikkisyys ilmenee erityisesti muurimaisessa ja polveilevassa katujulkisivuissa. Erikokoiset aukotukset, sisäänvedot ja epäsuorat kulmat tekevät ilmeestä vaihtelevan ja monimuotoisen. Rakennusmassan ulkokulmassa sijaitseva korkea, pyöreä leikki- ja tekniikkatorni erottuu selvästi muusta massasta. Rakennuksen tien puolen julkisivussa on vaaleansininen ohutrappaus. Räystäät ovat lyhyet, mikä korostaa seinäpinnan polveilevaa muotoa. Rakennuksen näkyvät sokkelit ovat kauttaaltaan hyvin matalat.

Panoraamakuvaa rakennuksen ulkokulman kohdalta, pääsisäänkäynnistä ja itäjulkisivusta. Vasemmalla näkyvät juhlasalin korkeat, rakennuksen muista ikkunoista poikkeavat ikkunaseinät. Katoksen alle sijoittuva, rakennusmassan jakanut porttikäytävä on muutettu sisätilaksi vuonna 2012.

Rakennuksen itäpuolen julkisivussa on keltaiseksi maalattu lomautaverhoukset myös kevyen liikenteen väylän puolella. Julkisivun alaosa on suuremmilla väleillä kapeammas- ta puutavarasta toteutettu koristeaihe. Ikkunasommittelu jatkuu samanlaisena kuin rapatussa osassa. Pienet yläikkunat antavat vihjeen sisäpuolella olevista leikki-parvista ja puoleen kerrokseen korotetusta tilasta. Itäsiiven päässä vesikatto vaihtuu porrastetuksi harjakatoksi, joka laskee rakennuksen päähän. Porrastettujen harjakattojen vedenpoisto on järjestetty kootusti yhdellä syöksytorvella.

Tuuletusikkunat on katujulkisivun puosassa kätetty verhouksen lomaan päällimmäisen laudoituksen alle, mitkä näkyvät julkisivussa leveämpinä rakoina pintalaidoituksessa. Alun perin myös rapatun julkisivun osalla tuuletusikkunat oli suojattu, niiden eteen vaakaan muuratuilla, julkisivun sävyyn rapatuilla tiilisalojaputkilla. Nämä on sittemmin poistettu rakennuksen julkisivukorjauksen yhteydessä

Sisäpihan puolella rakennuksen massoittelua hallitsee matalalle pihaa kohti laskeva vesikatto. Poikkeuksen yksinkertaiseen vesikattomaailmaan tuovat kaksi terävän kolmi- on muotoista yläikkunaa, pyöreän tornin yläosa, juhlasalin yläikkunat sekä tekniikkahormeille tehdyt nostot. Loivat kattolapheet muodostavat useita katosalueita rakennuksen seinustoille. Katoksia kannattelevat jyrkät punaisiksi maalatut puupilarit ja -palkit. Palkkien päissä ja pilarien kapiteeleina on suomalaiseseen hirsiarkkitehtuuriin viittaavat pyöristetyt koristeaiheet. Katokset muodostat suojaavan, osin pystyrimoituksin rajatun vyöhykkeen rakennuksen edustalle. Katosten alle, pystyrimoitusten kohdalle sijoittuu kiinteitä puupenkkejä.

Myös pihan puolen julkisivujen aukotus on vaihtelevaa ja leikkisää, viestien sisätilojen tilajärjestelystä. Ikkunoiden ympärillä on valkoiseksi maalatut, kapeat smyygit. Julkisivuverhous on kohdistettu huolellisesti aukotukseen sopivaksi. Sisäpihan puolella julkisivun lomalaudoituksen alaosassa on jäljellä alkuperäinen, erilevyinen lomalaudoitus, joka on keskitetty leveämpään lomalaudoitukseen.

Näkymä aidatulta leikkipihalta kohti rakennuksen puisia länsi- ja pohjoisjulkisivuja sekä näihin liittyviä sisäänkäynti- ja leikkikatosrakenteita kuvattuna syksyllä 2024. Piha-alueen luonne on muuttunut merkittävästi perusparannustöiden yhteydessä. Pihalta on poistettu alkuperäisen suunnitelman mukainen kasvillisuus, kumparealueet sekä nurmipinnoite. Leikkivälit, jotka alkuperäisessä suunnitelmassa oli sijoitettu pääosin pihan pohjoisosalle korttelipiha keskialueelle on nykyisin keskitetty sisäänkäyntien läheisyyteen.

Julkisivun laudoituksen ja pilari-palkkirakenteiden väri on alkuperäisen mukainen. Sen sijaan huopakate on alunperin toteutettu ruskeana palakatteena nykyisen musta rullahuovan sijaan ja ikkunapellitysten sekä vedenpoistojärjestelmän väri on ollut nykyisen harmaan sijasta sininen. Lisäksi nykyisin peittomaalatut ulko-ovet ja kiinteät penkkirakenteet ovat alun perin olleet puusävyiset.

↑↑ Päiväkodin tiilisiiven ohutrapattu, etelään suuntaava pääjulkisivu.

↑ Päiväkodin puusiiven pohjoispääty kuvattuna leikkipihan puolelta. Julkisivulaudoituksen alkuperäinen alaosa on uusittu ja erotettu peltisellä tippalistalla.

Päiväkodin puusiiven itäjulkisivu sekä vaiheittain kohoava harjakatto kuvattuna pohjoisen suunnasta.

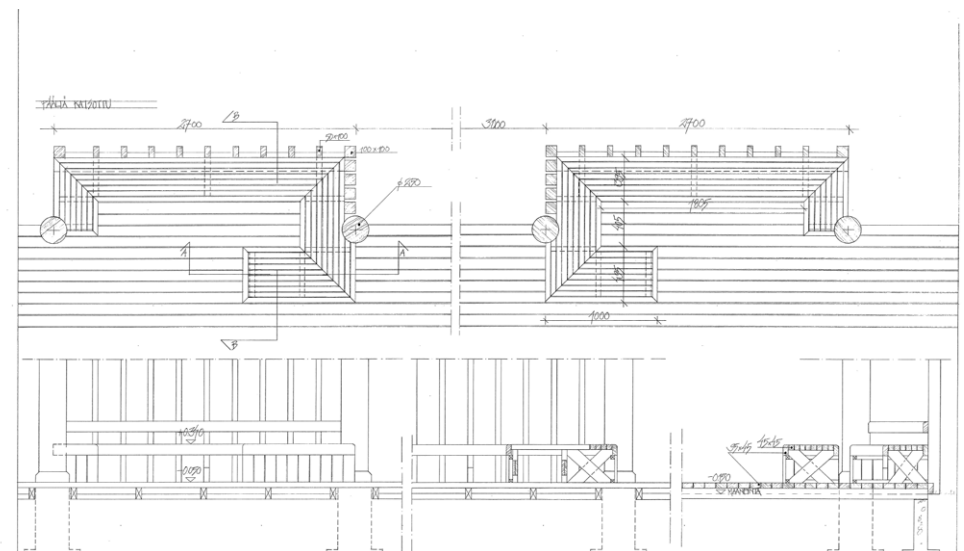
Keveyn liikenteen väylä kulkee julkisivun vieressä erottaen tämän korttelin puustomaisesta piha-alueesta.

↑ ↗ Leikkikatosrakennelmat reunustavat rakennuksen länsi- ja pohjoissivuja. Valokate on lisätty alkuperäisen porttikäytävän kohdalla olevaan avoimeen pergolarakenteeseen.

→ Rakennuksen länsipäättyyn sijoittuva leikkikatos asettuu muista katoksista poiketen kattolappeen alle rakennusmassan jatkeeksi. Punainen pilarilinjasto on alkuperäisen suunnitelman mukaisena jatkunut yhtenäisenä rakenteena tonttirajalle muodostaen leikkipihan sisäänkäyntiportin ja jäteaitauksen rajauksen.

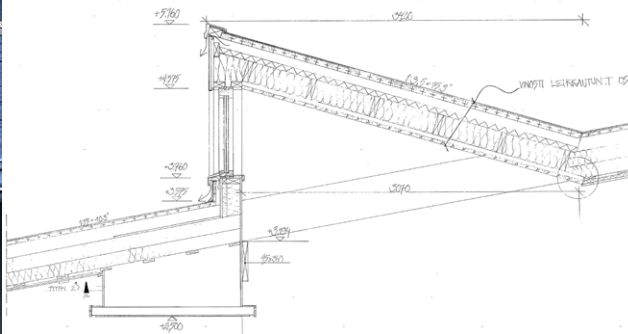
↖ ↑ ↗ Länsijulkisivun laaja leikkikatost, jonka alle sijoittuu entisen luontohuoneen viistokulmainen erkkeri ja kaksi penkkirakennelmaa.

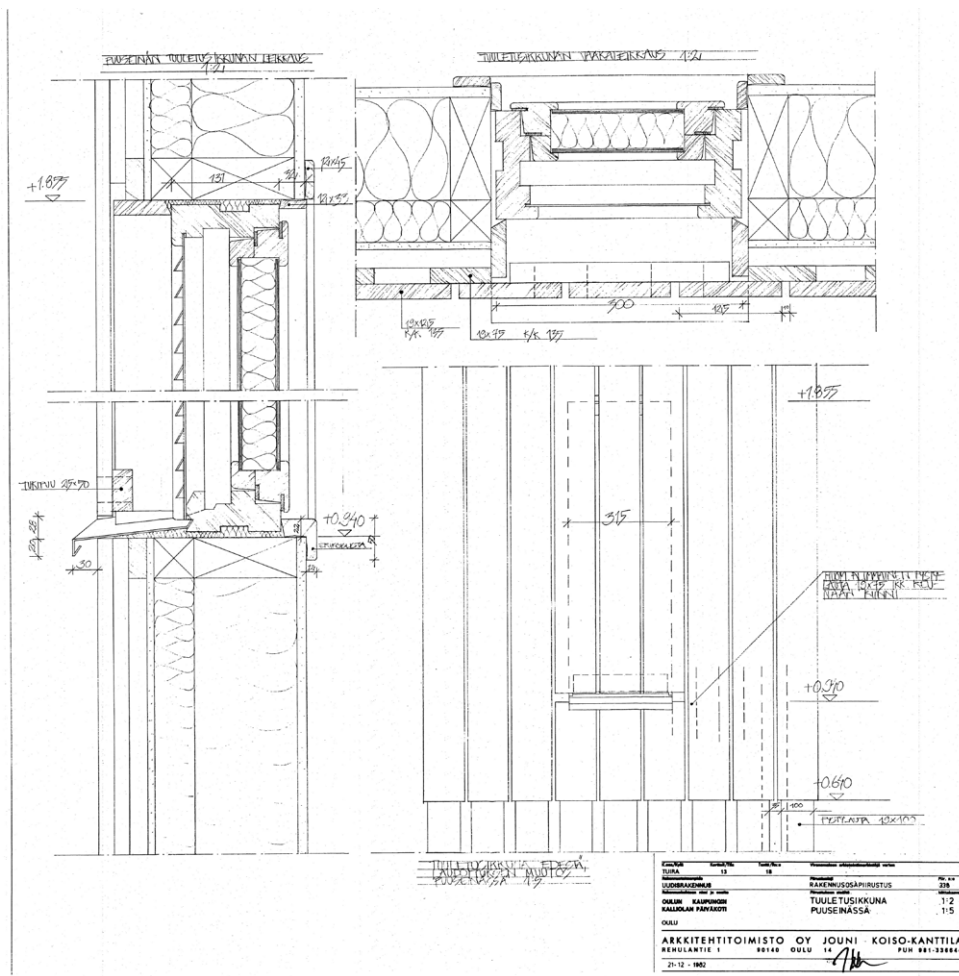
↑ Ote alkuperäispiirustuksesta leikkikatosten penkki- ja suojarimoitusrakenteesta vuodelta 1982. Alun perin puupintaiset penkit on myöhemmin peittomaalattu punaisen tai vihreän sävyyn. (TA)

Päiväkodin ikkunat ovat muodoltaan pääosin suorakulmaisia välipuitteettomia ikkunoita, jotka on sijoitettu julkisivuihin vaihtelevin ja leikkisin rytmityksin. Poikkeuksen muodostavat salitilan kolmiomaisen erkkerin suuret jakopuitteelliset ikkunat, puusiiven ryhmähuoneiden eteistiloihin avautuvat kolmiomaiset kattolyhdyt sekä entisen luontohuoneen erkkerin ikkunat joiden viistottu alareuna korostaa erkkerin muotoa.

Alla ote arkkitehdin leikkauspiirustuksesta kolmiomaisen kattoikkunan kohdalta vuodelta 1982. (TA)

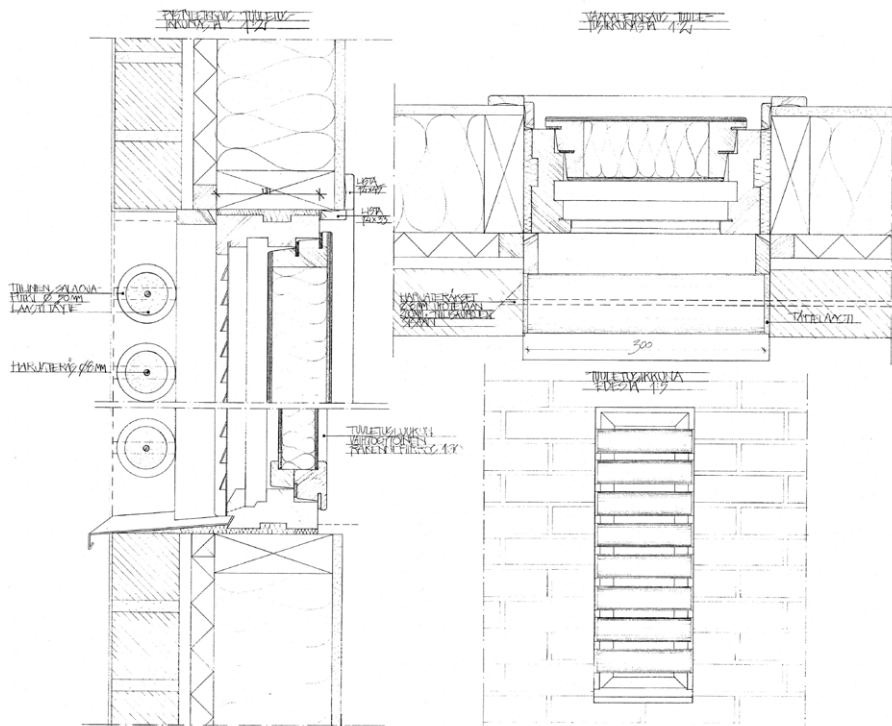

Päiväkodin tuuletusikkunat on piilotettu rakennuksen julkisivurakenteisiin. Puujulkisivujen osalla pystylaudoitus jatkuu tuuletusikkunoiden eteen katketen vasta ikkunapellitysten kohdalla. Lautojen reunoja on ikkunoiden edessä lovettu leveämmiksi tuuletusraoiksi alkuperäissuunnitelmasta poiketen. Kuvassa näkyvät julkisivun peltilistoitukset on lisätty myöhemmin julkisivulaudoituksen alaosan uusimistöiden yhteydessä.

Yllä arkkitehdin detaljipiirustus puujulkisivun tuuletusikkunan rakenteesta vuodelta 1982. (TA)

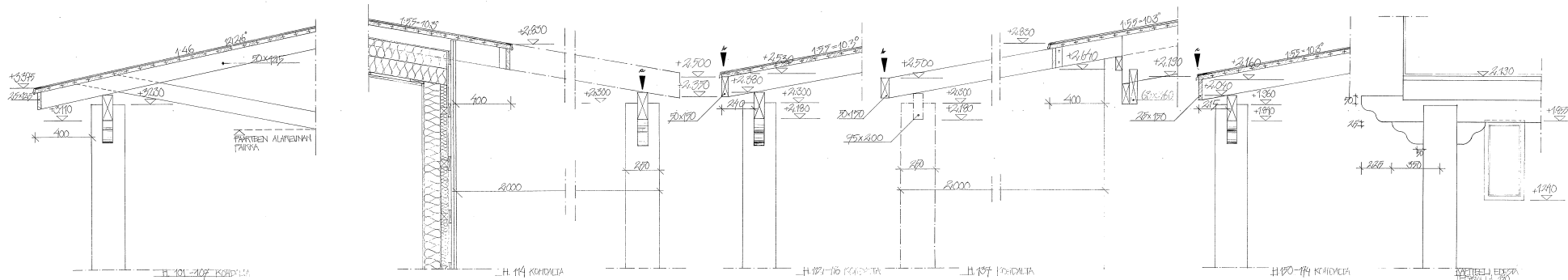

Tiilijulkisivujen osalla tuuletusikkunoiden eteen oli alunperin sijoitettu julkisivun sävyyn ohutrapatuista keraamisista salaojaputkista rakennettu näkösuojaus. Nämä on myöhemmän julkisivukunnostuksen yhteydessä poistettu ja nykyään tiilijulkisivujen tuuletusikkunoiden näköesteenä on ikkunarakenteessa oleva alumiinisäleikkö. Oikealla kuvat tuuletusikkunasta nykyasussaan sekä kuva henkilökunnan sisäänkäynnin yhteydessä olevasta tuuletusikkunasta alkuperäisin näkösuojauksin. (JKK)

Yllä ote arkkitehdin alkuperäisestä detaljipiirroksesta tiilijulkisivun tuuletusikkunoiden osalta vuodelta 1982. (TA)

↑↑ Kuvassa päiväkodin leikki- ja puoleisten katosrakenteiden pilarien ja palkkien liittymä sekä koristeellisesti muotoillut konsoli- ja palkin päätteaiheet.

↑ Ote arkkitehdin alkuperäispiirustuksesta katon ja katosten räystäs- ja katospalkkideltaista vuodelta 1982. (TA)

→ Katosten puupilarien liittymä betoniperustukseen.

← Päiväkodin ulko-ovien alkuperäinen tyyppi on ollut kaikissa käyntioivissa samanlainen: pystypuupaneloitu yksilehtinen puuovi kahdella neliön muotoisella kurkistusikkunalla ja korkealla potkupellillä varustettuna. Ovet on nykyään peittomaalattu vaaleansinisiksi. Alun perin ovien mäntypaneeleissa on ollut lakkaus luonnonsävvyyn. Osa vetimistä on uusittu, alkuperäisten ollessa kooltaan pienempiä.

→ Entisen porttikäytävän ja nykyisen pääsisäänkäynnin oikealle puolelle sijoittuu rakennuksen alkuperäinen nimeteksti.

↳ Porttikäytävän sulkemisen myötä rakennuksen pääsisäänkäyntiin on lisätty uudet alkuperäisestä tyylistä poikkeavat sivuikkunalliset lasialumiiniovet.

↳ Tiili- ja puujulkisivuosien liitos sijoittuu rakennuksen itäjulkisivulle tornirakennelman yhteyteen. Alunperin tiilijulkisivu liittyi puujulkisivuun myös porttikäytävän leikkipihan puoleisessa päässä kehysaiheena. Tämä on myöhempien muutostöiden yhteydessä peitetty puuverhoilu.

5.3 Sisätilat

Rakennuksen sisätilojen käyttötarkoitus ja tilajako ovat säilyneet pääosin alkuperäisen mukaisina. Sen sijaan sisäpintamateriaalit on tiloissa uusittu lähes täysin. Alkuperäissuunnitelman mukainen luonnonvärinen puu ja lämpimän sävyiset seinien tehostesävyt ja tapetit ovat monin paikoin väistyneet uusien neutraalien sävyjen ja materiaalien tieltä. Merkittävä muutos sisätiloissa on tapahtunut myös valaistuksen uusimisen ja valaistustehon lisäämisen myötä. Materiaali- ja valaistusmuutosten vuoksi päiväkodin yhtenä tärkeänä suunnitteluperiaatteena ollutta kodinomaisuutta on nykytiloissa vaikea havaita. Tässä kappaleessa on sisätilat kuvailtu nykytilanteen mukaisina. Kuvamateriaalissa on sen sijaan esitetty myös arkitokuvitusta alkuperäissisustuksesta vertailukohtaksi nykytilanteen kanssa.

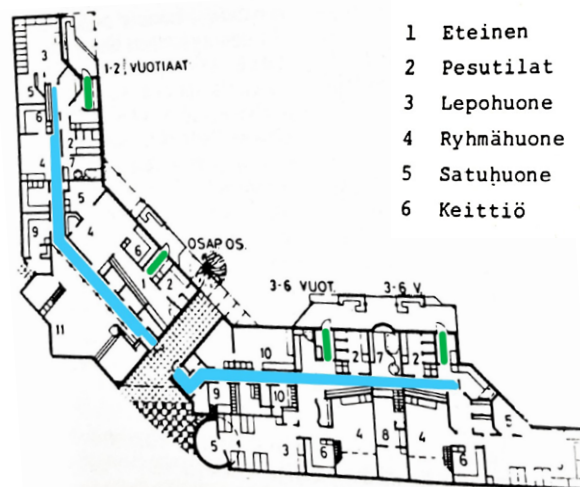
Päiväkodin sisätilojen sijoittumisperiaateena on pitkää rakennusmassaa halkova keskikäytävä ja tämän varrelle sijoittuvat neljän kotialueen tilakokonaisuudet sekä juhlasali aputiloineen. Tilat ovat alun perin sijoittuneet kahteen rakennusosaan, joita on erottanut rakennuksen läpi kulkeva porttikäytävä. Kulkureitti on myöhemmin muutettu sisätilaksi ja nykyisin rakennuksen keskikäytävät yhdistyvät porttikäytävän paikalle rakennetussa sisäänkäyntiaulassa. Kulkukotialueille on järjestetty leikkihän puolelta omien sisäänkäyntien kautta. Kunkin kotialueen kuraeteis-, pukeutumis- ja wc-tilat sijoittuvat leikkihän puoleisille sivulle sisäänkäyntien yhteyteen. Ryhmä-, lepo- ja leikkitalat sijoittuvat näiden kohdalle keskikäytävän vastakkaiselle puolelle tai käytävien päätteeksi.

Kotialueista 1-2-vuotiaille osoitetut tilat sijoittuvat rakennuksen länsisiiven päähän. Tilojen tiivis ryhmittely sekä sijoitus yhteen tasoon kertovat, että ne on suunniteltu kaikkein pienimmille. Rakennuksen keskikäytävä päättyy täällä ryhmähuoneeseen, mutta käytävän linjaus jatkuu tilasarjana läpi ryhmähuone- ja eteistilojen aina rakennuksen päätteenä olevaan lepohuoneeseen saakka.

Rakennuksen pohjoisrivissä ovat 3-6-vuotiaiden kotialueet, jotka sijoittuvat vierekkäin lähes peilikuvamaisina tilaratkaisuin. Käytäväalue laajenee täällä kiilamaisiksi eteistiloiksi, joiden vinot seinälinjat johdattavat kotialueiden oleskelueteisiin ja näiden kautta ryhmä- tai lepohuoneisiin. Ryhmähuoneissa on näyttävät parvirakennelmat sekä pääsy mataliin leikkiluoliin, jotka sijoittuvat kotialueiden väliin näiden yläpuolelle, puolen kerroksen korkeudelle sijoittuvan yhteisen leikkikodin alapuolelle.

Näkymä pienten lasten päädyn eteistilasta alkuperäisasussaan kuvattuna 1980-luvun alussa. Kuvassa näkyvät parketti- ja klinkkerilattiat on myöhemmissä korjauksissa muutettu muovimatoiksi. (JKK)

1 Eteinen	7 Luontohuone
2 Pesutilat	8 Leikkikoti
3 Lepuhuone	9 Huolto
4 Ryhmähuone	10 Henkilökunta
5 Satuhuone	11 Sali
6 Keittiö	12 Varasto

Sosiaaliturva-lehden numerossa 5/1984 julkaistu arkkitehdin laatima pohjakaavio ja pelkistetty tilaluettelo. Kaavioon on lisätty korostusvärit rakennuksen läpi kulkevan keskikäytävän linjalle (sininen) sekä eri ikäryhmien kotialueiden sisäänkäynneille (vihreä).

Rakennusmassa kääntyy L-muotoon kahdessa 45 asteen kulmassa. Sen keski-osaan sijoittuu päiväkodin juhlasali sekä neljäs osapäivähoitoryhmää varten suunniteltu pienempi kotialue. Juhlasali avautuu suurin erkkeri-ikkunoin idän ja etelän suuntaan. Huonekorkeus salin ja sitä sivuavan keskikäytävän kohdalla on korotettu ja yläikkunoiden kautta saliin saadaan valoa myös lännen suunnalta. Juhlasalia ja sitä sivuvaava keskikäytävää erottaa toisistaan betonipilarilinjasto. Juhlasalissa on korotettu näyttämötila, jonka nurkalla, salin keskiosassa on sijainnut alun perin takka. Salin vastakkaiselle sivulle sijoittui alun perin myös kaareva liukumäki parvirakenteineen. Nämä on myöhemmin purettu ja parvi on levytetty umpeen toimien nykyisin varastona.

Päiväkodin keittiötilat ja henkilökunnan tilat sijoittuvat rakennuksen keskiosiin. Edelliset itäsiiveen ja jälkimmäiset pohjoissiiven puolelle. Keittiöön on oma sisäänkäynti Valtatien varrella sijaitsevalta parkkipaikalta, mikä toimii samalla keittiön huoltoreittinä. Henkilökunnan sisäänkäynti on järjestetty porttikäytävään tehdyn sisäänkäyntiaulan kautta.

Päiväkodin muutettuja tiloja ovat alun perin kotialueiden eteisten yhteydessä sijainneet verstaattilat ja luontohuoneet kaarevamuotoisine vesi-, savi- ja hiekkaleikkialtaineen sekä ryhmätilojen läheisyydessä sijainneet pienet kotialuekohtaiset keittiötilat, joissa lounastarjoilu valmisteltiin yhdessä lasten kanssa. Allasrakenteet ja keittiökalusteet on sittemmin purettu ja tilat on muutettu pääosin toimistotiloiksi. Ruoanlaiton toimintaperiaatteiden muuttua on alkuperäistä jakelukeittiötä myöhemmin laajennettu.

Päiväkodin sisätilojen pintamateriaaleina on latioissa pääosin muovimatto; märkätiloissa turvalattiana harmaan ja muissa tiloissa lämpimän oranssin sävyisinä. Sisäkatoissa on käytetty pääosin joko ripustettuja tai pintaan liimattavia akustoisia alakattolevyjä tai rei'itettyjä kipsilevyjärjestelmäalakattoja. Seinäpinnat ovat pääosin maalattu valkoiseksi. Tehostesävyseinä on muutamissa leikki- tai ryhmätiloissa. Alkuperäisiä pintamateriaaleja ovat muun muassa juhlasalin kuvioitu kvartsivinyylilaattalattia sekä paneelikatot leikki- ja lepo-huoneissa sekä kattolyhdyissä. Paneloinnit on peittomaalattu valkoiseksi myöhempien muutostöiden yhteydessä.

3-6 -vuotiaiden kotialueen oleskelueteinen kuvattuna 1980-luvun alussa. Taustalla näkyvän luontohuoneen allasrakenteet on sittemmin purettu kuten myös oikealla näkyvä kaareva paneloitu, ylhäältä auki oleva seinärakenne. Klinkkerilaatoitukset on muutettu muovimatoksi. Kattopanelointi on säilynyt, mutta peittomaalattu valkoiseksi. (JKK)

Päiväkodin henkilökunta näkee arjessa, että rakennus on suunniteltu lapsen lähtökohdista. Leikkiparvet ovat käytössä ja pyöreä torni rakennuksen ulkonurkassa koetaan ihanaksi. Lapset nauttivat pienistä tiloista ja luolista. Päiväkotien toimintaperiaate on kuitenkin vuosikymmenten saatossa muuttunut, ja esimerkiksi nykyisin päiväkotitoimintaan kuuluva ryhmien välinen yhteistyö on rakennuksen tilajärjestelyllä haastavaa.⁵⁵

Rakennuksen länsipäättyyn sijoittuva pienten lasten lepo- ja leikkihuone kuvattuna nykytilassa (alla) sekä alkuperäisasussaan 1980-luvun alussa (oikealla). (kuva oikealla JKK)

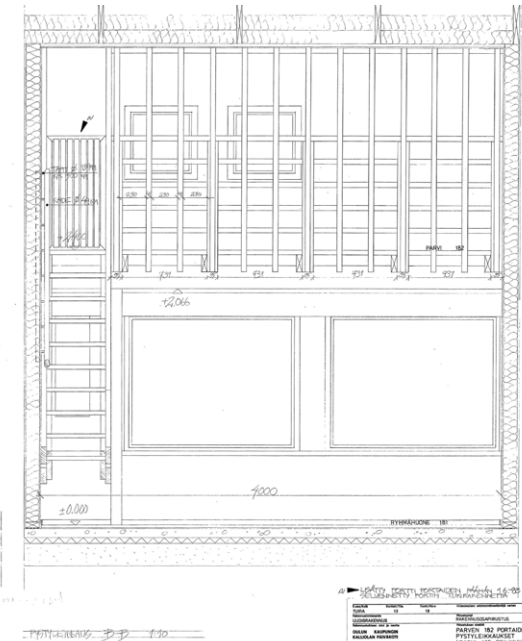
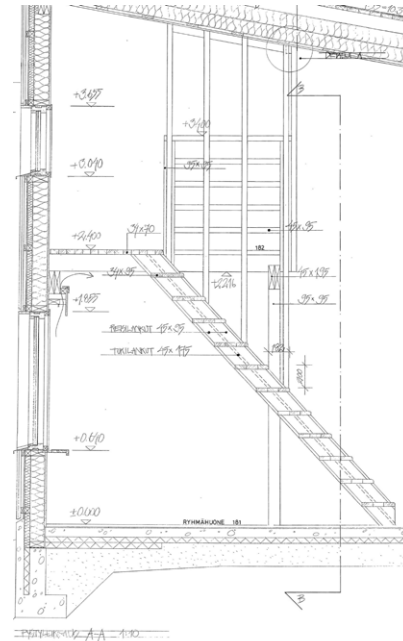
55 Päiväkodin henkilökunnan haastattelu, 6.11.2024

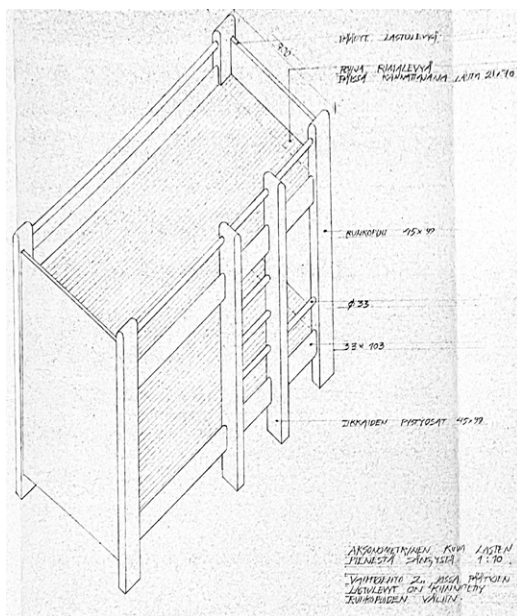

Näkymiä parvellisesta ryhmähuoneesta, joita Kalliolan päiväkodissa on kaksi. Alun perin luonnonväriin lakatut mäntypuiset parvirakenteet on myöhemmin peittomaalattu.

→ Arkkitehdin alkuperäispiirustus parvirakenteesta vuodelta 1982. (TA)

ARKKITEHTIJOIMISTO OY JOHNI KOISO-KANTTEL	
ARKKITEHTI	JOHNI KOISO-KANTTEL
PIIRITTEIJÄ	JOHNI KOISO-KANTTEL
ARKKITEHTIJOIMISTO OY JOHNI KOISO-KANTTEL	ARKKITEHTIJOIMISTO OY JOHNI KOISO-KANTTEL
ARKKITEHTIJOIMISTO OY JOHNI KOISO-KANTTEL	ARKKITEHTIJOIMISTO OY JOHNI KOISO-KANTTEL

3-6 -vuotiaiden kotialueen lepo- ja leikkutila kuvattuna pian valmistumisen jäkeen 1980-luvulla (yllä vasemmalla) sekä syksyllä 2024 (alla vasemmalla ja yllä oikealla). Tilojen pintamateriaalit, kalustus kuin valaisimetkin ovat uusittuja lukuunottamatta sisäkattoja, joiden alkuperäinen lakattu mäntypanelointi on myöhemmin peittomaalattu. (arkistokuva JKK). Alkuperäiset lasten sängyt olivat Kalliolan päiväkotiiin arkkitehti Koiso-Kanttilan suunnittelemaat. Toisin kuin nykyisin, olivat nämä käytössä koko päivän ajan, toimien niin leikki- kuin lepopaikkana.

← Arkkitehdin aksometriakuva lepotiloihin suunnitellusta kerrossängystä vuodelta 1983. (TA)

↑ ↗ Näkymät rakennuksen keskiosaan sijoittuvista ryhmä- ja pienryhmähuoneista, jonne alun perin sijoitettiin osapäivähoidossa olevat lapset.

→ Näkymät ryhmähuoneiden luolien päällä sijaitsevan leikkikodin portaista, jotka sijoittuvat entisen luontohuoneen aulaan.

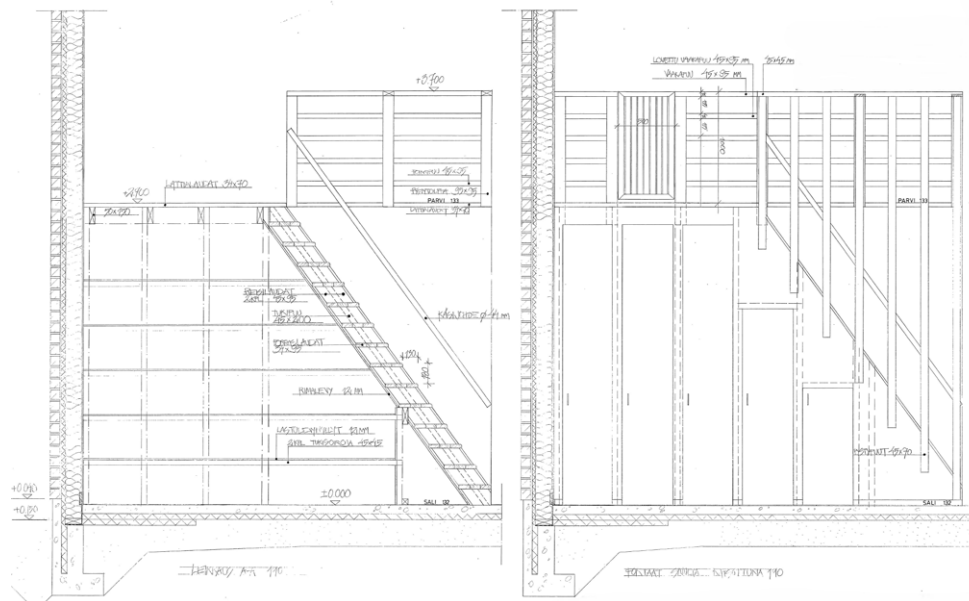

Päiväkodin salitila sijoittuu rakennuksen keskiosaan. Tilan kuvioitu kvartsvinyyli-laatoitus on alkuperäinen samoin korotettu näyttämötilan osa. Tilasta on poistettu näyttämön kulmalla sijainnut avotakka. Tilan vastakkaisella sivulla sijainnut parvi- ja liukumäkierakenne on osittain purettu ja osittain levytetty umpeen. parvi toimii nykyään varastotilana. Vanha parven portaan reunalinja on edelleen näkyvissä seinäpinnassa upotettujen kaapistojen ympärillä.

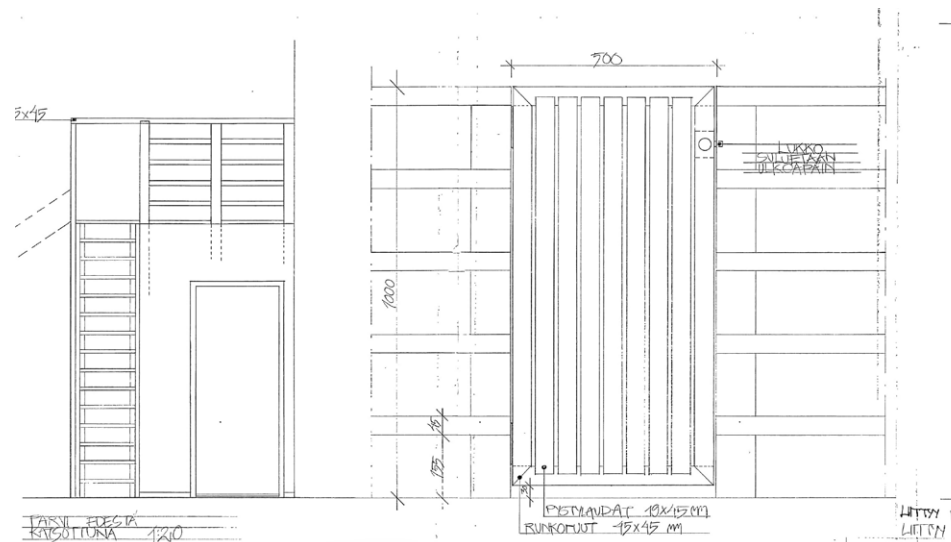
Kuvat salitilasta alkuperäisessä asussaan ovat seuraavalla sivulla. (JKK)

↑ ↗ Päiväkodin salitilan puretun liukumäen ylätasanteena toiminut parvi on erotettu salista varastotilaksi. Porras, vaakasoiroista muodostetut kaiderakenteet ja parven lattia ovat säilyneet alkuperäisinä. Rakenteita on osin peitetty levyttämällä, joten säilyneisyyden tarkka laajuus ei ole silmämääräisesti arvioitavissa.

→ Otteet arkkitehdin alkuperäisistä detailjipiirustuksista liukumäen ja parven osalta. Kuvat ylhäältä vasemmalta lukien: portaan ja parven alapuolisen kaapiston leikkaus, parven pystyprojektiio salin suunnasta, parven pystyprojektiio käytävän suunnasta, detailji liukumäen portista.

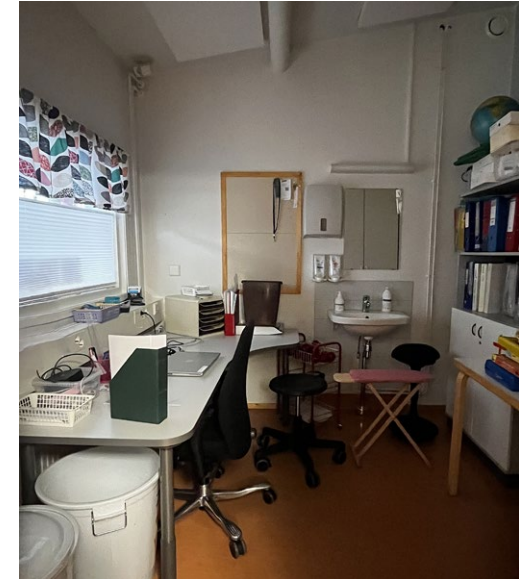
↑ ↗ Päiväkodin naulakkoeteistila kuvattuna 1980-luvun alkupuolella alkuperäisin pintamateriaalein, valaisimin ja kalustein (JKK) sekä eteistilat nykyasussaan.

→ Näkymä kuraeteisistä. Päiväkodissa on yhteensä neljä I kuraeteistä, joiden nykyinen kalustus ja pintamateriaalit ovat yhdenmukaisia.

→ → Näkymäkuvat päiväkodin kahteen osaan jakaneen porttikäytävän tilaan toteutetusta uudesta eteistilasta ja ilmanvaihtokonehuoneesta.

→ Näkymä päiväkodin keittiötilasta. Tila on laajennettu alkuperäisestä kevyesti varustellusta ruokahuoltotilasta jakelukeittiöksi ryhmähuonekohtaisten pikkukeittiöiden jäätyä pois käytöstä.
→→ Näkymät rakennuksen pohjoispäädyssä ja keskiosassa sijaitsevista toimistotiloiksi muutetuista entisistä keittiöistä.

→ Yleisnäkymä tyypillisestä lasten käytössä olevasta wc-tilasta.

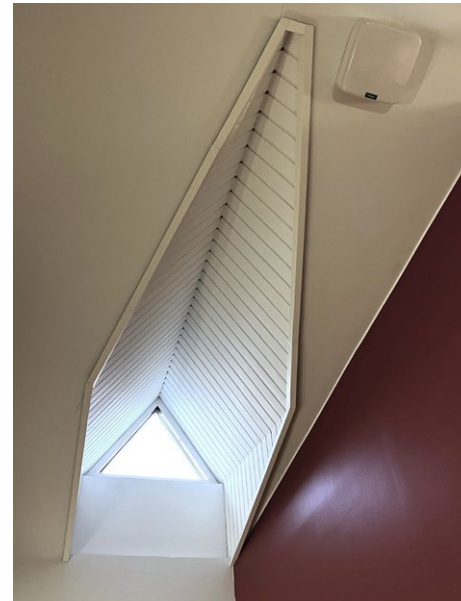
→→ Näkymä henkilökunnan taukotilasta, jossa sekä pinnat että kiintokalustus on uusittu.

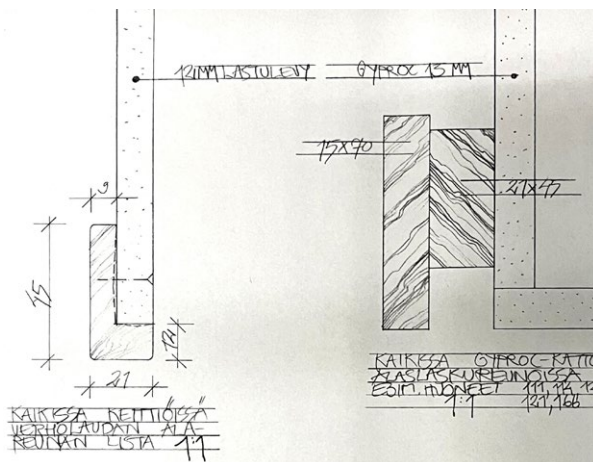

↖ ↑ Päiväkodin sisäovet ovat pääosin valkoiseksi maalattuja laakaväliovia, joista useat on varustettu lapsen katselukorkeudelle sijoitetulla kurkistusikkunalla. Käytävätiloja rajaavissa ovissa on vinoilla jakopuitteilla varustetut yläikkunat.

← Entiset pikkukeittiöt sekä useat pienet ryhmätilat on varustettu liukuovilla.

↑ ↗ Päiväkodin ikkunoiden luonnonsävyyden lakatut mäntykarmit ja puitteet on myöhemmin peittomaalattu valkoisiksi. Lepo- ja leikkitilojen komeroitten kurkistusluukut ovat säilyneet alkuperäisinä.

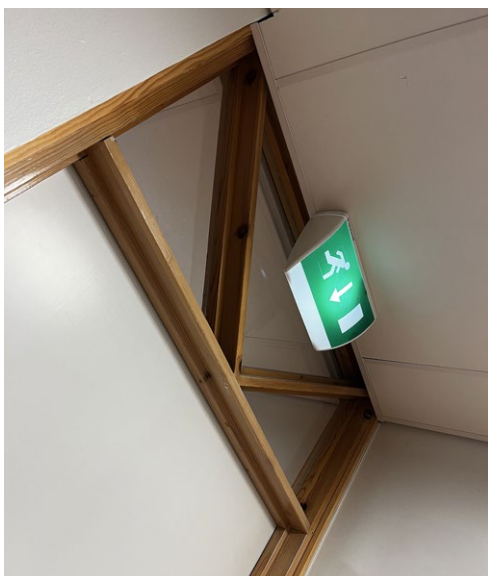
Päiväkodin siätiloihin suunniteltuja yksityiskohtia on säilynyt tiloissa runsaasti laajamittaisista pintamuutostöistä huolimatta. Muun muassa puiset ikkunalaudat, verho- ja peitelistat ja lukuisat väliovien listoitukset ovat alkuperäisiä.

↑ Ote arkkitehdin peitelistadetaljipiirroksesta vuodelta 1983. (TA)

↑ Kalliolan päiväkotiin suunniteltiin lukuisia yksilöllisiä kiintokalusteita ja varusteita. Näistä on säilynyt muun muassa kuraeteisiin suunnitellut koukkulistat sekä salitilan pienin kaarevamuotoinen seinänaulakko.

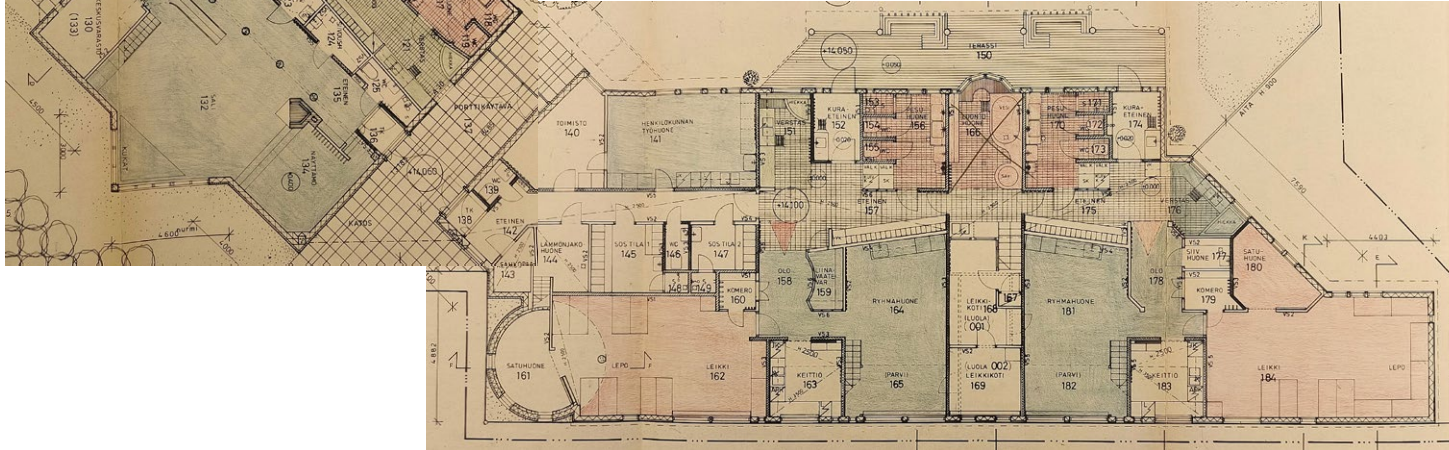
Päiväkodin irtokalustus on pääosin uusittu, mutta alkuperäisiä kalusteita on vielä runsaasti käytössä. Alla olevissa kuvissa näkyvät alkuperäiseen sisustussuunnitelmaan kuuluneet ja edelleen käytössä löytyvät lelulaatikon ja lastentuolin tyytit. (kuva vasemmalla KP, kuvausvuosi ei tiedossa)

Kalliolan päiväkodin alkuperäiset alakatot on pääosin uusittu lukuunottamatta peittomaalattuja puupaneelikattoja. Suunniteltuja alakattotyyppejä olivat paneelikattojen lisäksi erilaiset puulistoitetut akustoivat villakatot. Alla arkkitehdin sijoitussuunnitelma sisäkattojen eri verhoustyypeille. (TA)

→ Näkymä 3-6 -vuotiaiden ryhmähuoneesta tilaan liittyneen oleskelueteisen kautta kohti leikki- ja lepo huonetta kuvattuna pian päiväkodin valmistumisen jälkeen 1980-luvun alkupuolella. Kuvassa näkyy alkuperäinen puulistoitettu gyproc-villakatto sekä ryhmähuoneen väliseinän kaarevalinjainen avo-osa. Nämä on päiväkodin sisämuutostöissä myöhemmin peitetty ja osin purettu. (JKK)

SISÄKATTOJEN VERHOUKSET 2.2.1983

TYYPPI 1:		GYPROC (TASOITE H. 161)
TYYPPI 2:		GYPROC + VILLA JA POULISTAT
TYYPPI 3:		VILLA JA POULISTAT
TYYPPI 4:		LAUTA (ALLA GYPROC)

5.4 Rakenne- ja talotekniset ratkaisut

Kalliolan päiväkodissa käytettyjen rakenneratkaisujen ja rakennusmateriaalien yhtenä valintaperusteena on ollut rakentamisen mahdollistaminen pääosin paikan päällä käsityönä ja mahdollisimman pitkälle paikallisia materiaaleja käyttäen.⁵⁶ Elementtirakenteisia rakennusosia päiväkodista löytyykin varsin vähän ja paikalla rakentamisen periaate ulottuu kantavista rakenneratkaisuista sisätilojen viimeistelytyöhön asti. Tämä periaate näkyy myös arkkitehtisuunnitelmissa, jotka sisältävät suuren määrän tarkkaan laadittuja detaljisuunnitelmia.

Päiväkotirakennuksen kantavan rungon muodostavat puurunkoiset ulko- ja väliseinät, salitilan paikallavaletut teräsbetonipilarit sekä yläpohjan puuristikko- ja kertopalkkirakenteet. Muista tiloista poiketen torniosan seinärakenteen sisäkuori on valettu teräsbetonista ja kannatettu avoimilta osin alapuolisella betonipilarilla, muuten ulkoseinät ovat puurankarunkoisia.

Rakennus on perustettu sen kaikilla osin yhtenäisen perusmuurin varaan ja maanvaraiselle 80 mm paksulle teräsbetonilaatalle, jonka alapuolelle sijoittuu 50 mm vahvuinen solupolystyreenilevy. Alkuperäisten rakennesuunnitelmien mukaan rakennusta ei ole varustettu salaojituksella.

Julkisivut ovat joko puuverhoiltuja sahalaudoilla pystypaneloituna tai modulimitoitetuista kalkkihiekkatiilistä paikallamuurattuja. Lämmöneristeenä molemmissa ulkoseinien rakennetyypeissä on mineraalivilla ja molempien julkisivumateriaalien taustalla on käytetty rakennustyyppien mukaan noin 15-20 mm tuuletusväliä.

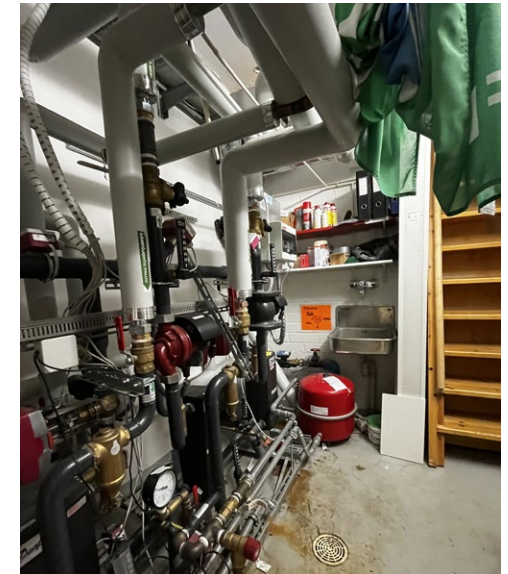
Kaikki vesikatot ovat puurakenteisia tuuletusullakotilalla varustettuja lapekattoja. Vesikatteen pinnoitteena on alun perin ollut palahuopa, joka on myöhemmin uusittu rullahuopakatteeksi. Salitilan yläosan ja pääsisäänkäynnin kohdan korotettu harjarakenne on suojapellitetty vesikatteen puoleisilla pinnoilla. Vesikatot on varustettu ulkoisella sadevedenpoistojärjestelmällä.

Sisätiloissa väliseinät ovat pääosin puurunkoisia levyverhottuja seinä. Kosteissa tiloissa sekä palo-osastojen rajalla väliseinät ovat muurattuja kalkkihiekkatiiliseiniä. Ikkunat ovat puurakenteisia kolminkertaisia sisään aukeavia puuikkunoita.

Päiväkotirakennus on liitetty kunnalliseen vesi- ja viemärijärjestelmään sekä kaukolämmitys-järjestelmään. Ilmanvaihto on nykyään koneellinen sekä tulo- että poistoilmalle.

↑ Näkymä tornin yläosassa sijainneesta entisestä iv-konehuonetilasta. Tila toimii nykyään kalustevarastotilana.

↗ Näkymä lämmönjakuhuoneesta, jossa sijaitsevat tornin yläosan entiseen IV-konehuoneeseen vievät jyrkät puuportaat.

Leikkipihaan puolen katosrakenteen kuvattuna 1980-luvun alkupuolella. Kuvassa näkyy muun muassa alun perin ulkotilana olleen porttikäytävän suu sekä julkisivun alkuperäisväritystä. (JKK)

Edellinen sivu: Näkymä rakennuksen länsipäädyn katosrakenteesta kuvattuna 1980-luvun alkupuolella. Katoksen palkkirakenteet ja koristeaiheet on laudoitettu umpeen myöhemmissä muutostöissä. (JKK)

6 TOIMENPITEET

6.1 Muutos- ja korjaustyöt

Rakennuksessa suoritettuja ja dokumentoituja korjaus- ja muutostöitä on koottu oheiseen listaan. Tiedot on koottu Oulun Tilapalvelut -liikelaitoksen arkistoluettelosta sekä Kaupungin-arkiston ja Tilapalvelun arkistoissa säilytettävästä rakennuslupa- ja suunnittelumateriaalista.

1989 Leikkipiha-alueen perusparannus (Oulun kaupungin rakennusvirasto, Talosuunnitteluosasto)

- pihan pintamateriaalien ja pihakallistuksien ja muotoilujen uusiminen
- leikkivälineiden uusiminen

2001 Leikkipiha-alueen peruskorjaus ja muutostyö (Arkkitehtitoimisto Kari Huotari Oy)

- leikkivälineiden osittainen uusiminen
- pihan pinnoitteiden uusiminen
- olevan leikkikatoksen katon uusiminen

2012 Talotekniikan ja rakennuksen perusparannus (Arkkitehtitoimisto Lukkaroinen Oy)

- kylmän avoimen yhdyskäytävän muuttaminen lämpimäksi tilaksi, jonne sijoitetaan kaksi uutta iv-konehuonetta
 - jäteaitauksen korvaaminen uudella jätehuoltotilalla
 - piha-alueen kunnostustöitä (pintarakenteiden uusiminen)
 - puujulkisivujen huoltomaalaus ja osittainen alaosien uusiminen, ohutrappausjulkisivujen paikkaukset ja liikuntasaumalisäykset, julkisivujen peltiverhosten huoltomaalaus
 - sadevesikourujen, syöksytorvien ja räystäslautojen uusiminen ja osittainen lisäys sekä uusien reunapeltien lisäys huopakatteen reunaan
 - torniosan yläpohjan uusiminen
 - ikkunoiden kunnostus sekä huoltomaalaus ja -lakkaus
 - sisätiloissa tilamuutoksia muun muassa pikkukeittiöiden muutos työskentelytiloiksi ja ruokahuoltotilan laajentaminen ja muutos keittiöksi
 - sisätiloissa pintamateriaalimuutoksia muun muassa parkettilattioiden muutos muovimattoiksi, puurimapintojen umpeen levytyksiä, paneelialakattojen muutos
 - purettavia rakennusosia ovat muun muassa takka ja näyttämön sivukulkurakenteet,
 - talotekniikan perusparannustyöt
- 2016-2023 Ulkoseinien kengitys- ja tiivistyskorjaukset:**
- ulkoseinien kengityskorjaukset (2016, Inspecta Oy)
 - tiivistyskorjaus (2017, Inspecta Oy)
- 2019, 2021, 2023 Rakennekorjaukset (Sweco Rakennetekniikka Oy)**
- ulkopuoliset julkisivun tiivistyskorjaukset (2019, Sweco Rakennetekniikka Oy)
 - kengitys- ja tiivistyskorjaus (2021, Sweco Rakennetekniikka Oy)
 - kengitys- ja tiivistyskorjaus (2023, Sweco Finland Oy)

6.2 Tehdyt selvitykset ja tutkimukset

Rakennuksessa on suoritettu lukuisia tutkimuksia liittyen rakenteiden ja talotekniikan kuntoon sekä sisäilman laatuun, jotka on koottu alle. Lähteenä on käytetty Oulun Tilapalveluliikelaitoksen arkistoluetteloa.

Toimenpide	Tekijä	Päiväys
Asbesti- ja haitta-ainekartoitus	Sweco Rakennetekniikka Oy	18.10.2022
Sisäilman kuitututkimus	Kiwa Inspecta Oy	31.5.2022
Lämpökuvaus	Kiwa Inspecta Oy	28.4.2022
Kuntotutkimus (rakenne- ja kosteustekn. tutk.)	Sweco Rakennetekniikka Oy	18.10.2022
VOC-näytteenotto Bulkmenetelmällä, tila 110	Sitowise Oy	11.2.2022
LVI-kuntoarvio ja putkistojen kuntotutkimusraportti	Sweco	19.9.2022
Sisäilman VOC-tutkimus	Kiwa Inspecta	10.9.2020
Raskasmetallianalyysi	Labroc Oy	10.1.2019
Asbestianalyysi	Labroc Oy	10.1.2019
Sisäilmaraportti	ISS Proko Oy	7.3.2017
Katon kuntotarkastusraportti	Kattonen Oy	4.3.2017
Kuntotutkimus, Huvikumun ryhmätila	Inspecta	12.8.2015
Ilmanvaihdon saneeraustarve- raportti	AIR-IX Talotekniikka	30.12.2014
Sisäilmatutkimus	Inspecta	5.3.2013
Asbestianalyysi	Kiratek Oy	19.1.2012
Kuntoarvio	Kiratek Oy	30.11.2005

Entisen luontohuoneen nykyisin jo purettu allasrakenne kuvattuna 1980-luvun alkupuolella. (JKK)

Seuraava sivu: Näkymä päiväkodin leikkipihalta kuvattuna 1980-luvun alkupuolella. Kuvassa näkyy muun muassa piha-alueen kunnostustöiden myötä poistettu maisemointikumpare ja laajat viheralueet. (JKK)

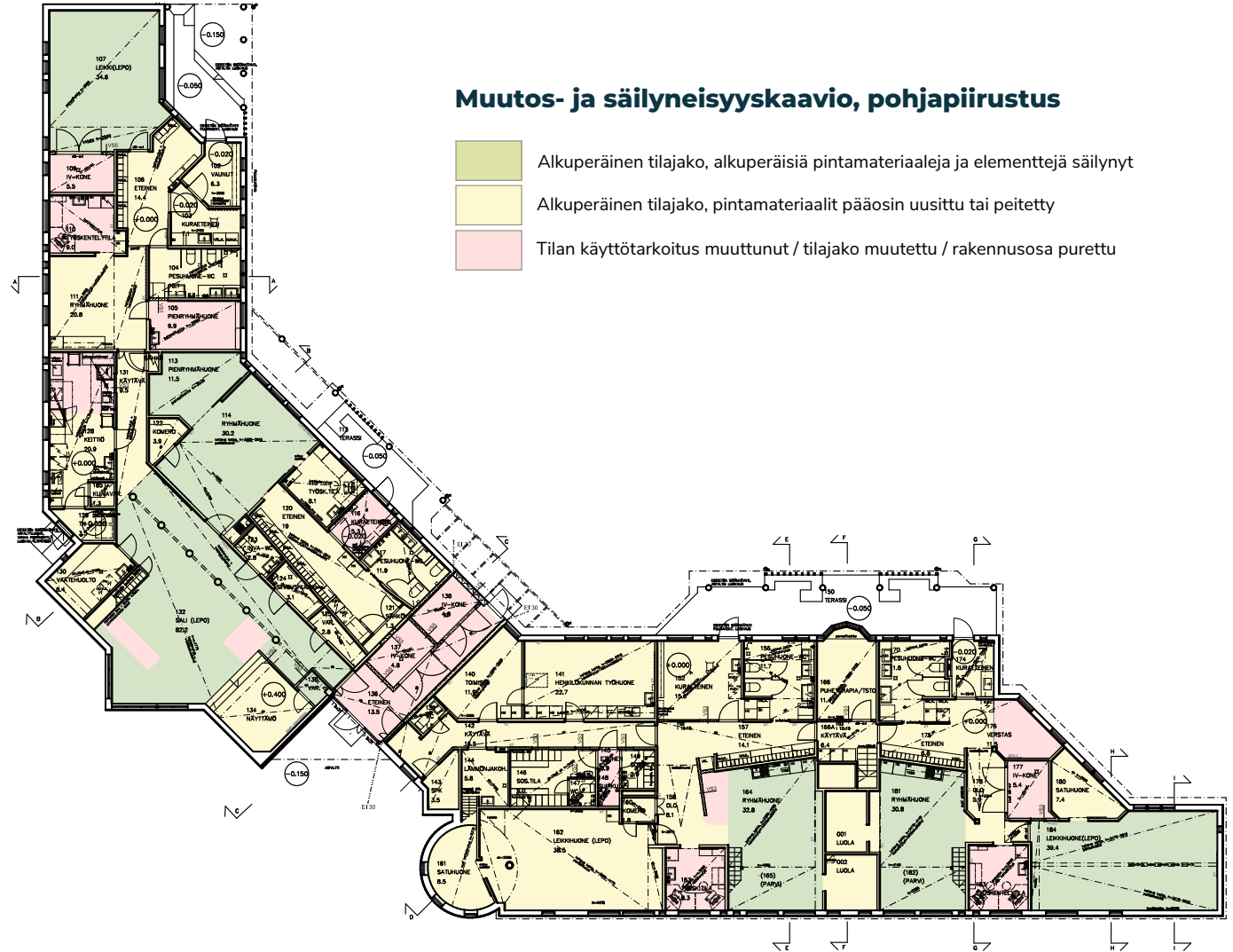

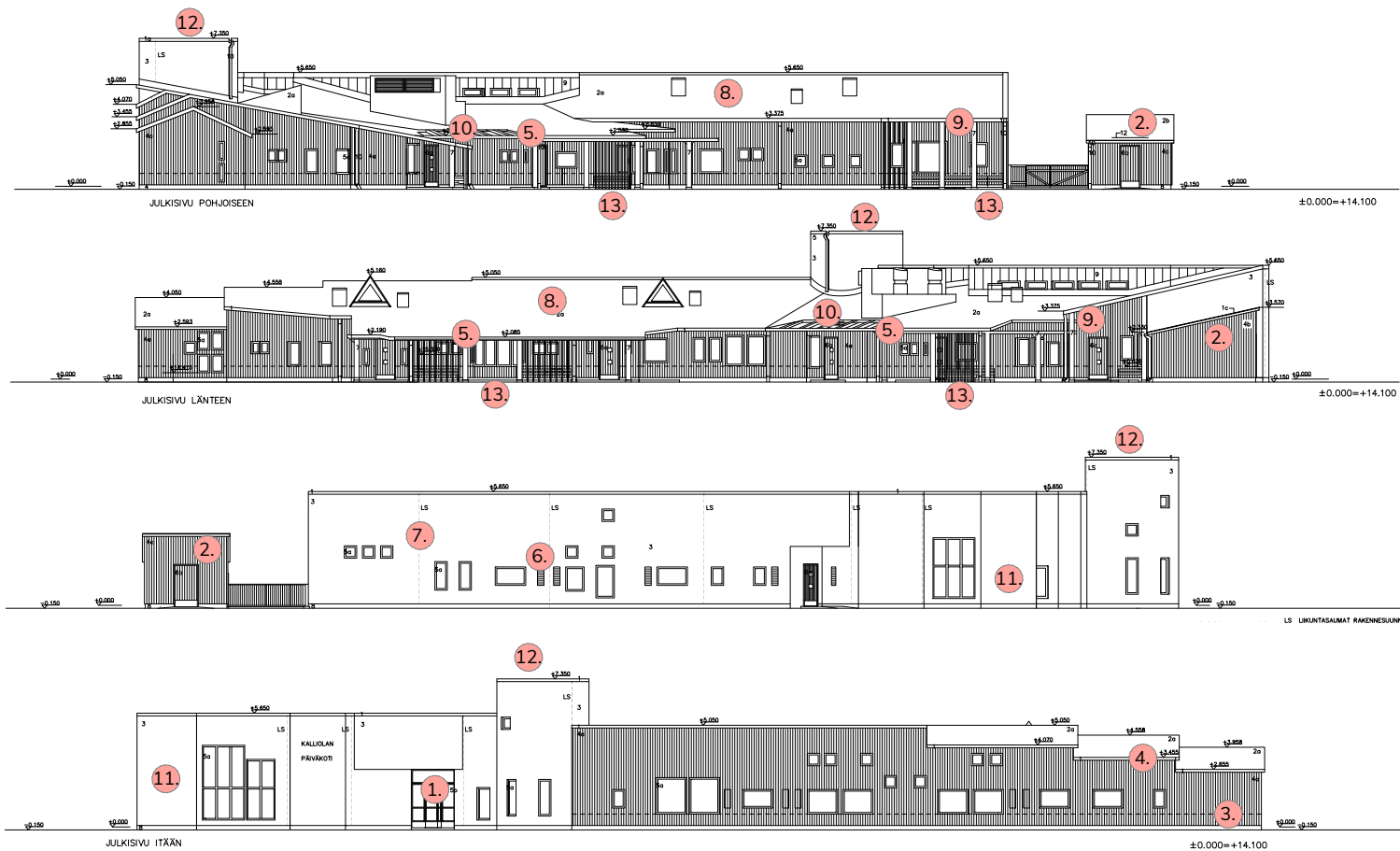
7 SÄILYNEISYYS

Rakennus on säilyttänyt pitkälti alkuperäisten suunnitelmien mukaisen ilmeensä julkisivujen ja tilajaon osalla. Julkisivujen muutokset ovat kohdistuneet pääosin käytettyihin detaljeihin ja teknisiin kunnostuksiin. Sisätiloissa muutokset ovat kohdistuneet erityisesti pintamateriaaleihin. Tämän myötä rakennuksen sisätilojen yhtenä pääsuunnitteluperiaatteena olleen kodinomaisuuden tavoittelu luonnonmateriaalien ja erityisesti luonnonvärisen puun käytön sekä pehmeän, tilakohtaisesti vaihtelevan valaistuksen kautta ei enää tiloissa ole havaittavissa. Sisätilojen säilyneisyyttä arvioitaessa sen perusteena onkin painotettu alkuperäisen käyttötarkoituksen ja tilajaon säilymistä, yhdistettynä tilassa säilyneiden rakennusosien ja materiaalien kokonaisuuteen.

Oheisissa muutos- ja säilyneisyyskaavioissa on esitetty julkisivujen osalta merkittävimmät alkuperäiseen ilmeeseen vaikuttaneet muutostyöt ja pohjakaavioissa tilojen säilyneisyyden taso.

Kaavioiden pohjana olevien piirustusten suunnittelija on Arkkitehtitoimisto Lukkaroinen Oy (suunnitteluvuosi 2012, lähde TA).

Muutos- ja säilyneisyyskaavio, julkisivut

1. Kylmän yhdyskäytävän muutos lämpimäksi tilaksi (2012)
2. Jäteaitauksen korvaaminen jätehuoltotilalla ja liittyvän porttirakennelman uusiminen (2012)
3. Julkisivulaudoituksen alaosan uusiminen ja listoituksen lisäys (2012)
4. Sadevesikourujen ja syöksytorvien lisäys (2012)
5. Sadevesikourujen ja syöksytorvien uusiminen, sävy muutos sinisestä harmaaksi (2012)
6. Tuuletusikkunoiden tiiliputkisuojien purku ja korvaus metallisäleiköillä, 5 kpl (n.d.)
7. Liikuntasauvojen lisäys ohutrapattuun tiilipintaan, 3 kpl (2012)
8. Huopakatteen uusiminen ja sävy muutos punaruskeasta palahuovasta mustaksi rullahuovaksi (n.d.)
9. Alaslaskun lisäys katokseen ja katospalkiston koristeaiheiden peittäminen (n.d.)
10. Profilivalokatteen lisäys olevan säleikön päälle (n.d.)
11. Uusi pyörävarasto (n.d.)
12. IV-kojeen poisto
13. Terrassipenkkin peittomaalaus ja terrassin laudoitettujen tasojen uusiminen (n.d.)
14. Ovien ja ikkunoiden lakattujen puupintojen peittomaalaus valkoiseksi, sekä ikkunapeltien huoltomaalaus sinisestä harmaaksi (n.d.) (ei merkintää js-kaavioissa)

7.1 Ulkopuoli

Rakennus on yleisilmeeltään ja vaikutelmaltaan säilynyt alkuperäisen mukaisena. Rappauksissa julkisivuissa on värjäymiä ja rappaus on paikoin irronnut. Sokkeliin on myöhemmissä korjauksissa lisätty paikoin reilusti näkyviin jääneitä patolevyjä ja suojaPELLITYKSIÄ. Laidoitettuja julkisivun osia on rakennuksen länsisivulla uusittu laudoitusten alaosa, jolloin näihin on lisätty alkuperäiseen suunnitelmaan kuulumattomia peltistoitoksia. Merkittävimmän julkisivun ilmeeseen vaikuttavia muutoksia ovat rakennuksen eteläisen muuratun julkisivun tuuletusikkunoiden ohutrapattujen tiilisten suojarakenteiden uusiminen peltisäleiköillä sekä pihajulkisivujen puolella länsipäädyn katosrakenteen palkkirakenteiden umpeenlevytys ja koristeaiheiden poisto. Pihajulkisivun puolella on myös alkuperäisen mukaiset siniset ikkunapellit ja sadevesijärjestelmä uusittu harmaiksi.

7.2 Sisätilat

Sisätilojen tilajako on pääpiirteissään säilynyt alkuperäisen mukaisena. Merkittävin tilamuutos on ollut ruoan vastaanottotilan laajentaminen jakelukeitin tiloiksi. Tilojen käyttötarkoituksen muutoksia on tehty luontohuoneiden osalla, joissa hiekkaleikki- ja uima-altaat on hygieniasyistä purettu pois sekä ryhmähuoneisiin liittyvien keittiötilojen osalla, jossa keittiökaluusteet on purettu ja tilat muutettu toimistotiloiksi.

Merkittävin muutos sisätilojen osalla on ollut pintamateriaalien laajamittainen uusiminen. Rakennuksen sisätiloille luonteenomaiset lakatut puupinnat on monilta osin purettu (muun muassa parkettilattiat, seinien paneloinnit sekä osa alakattojen puulistoitukset) tai levytetty umpeen (muun muassa juhlasalin parvirakenteet). Lisäksi ikkunoiden alun perin lakatut mäntykarmit ja -puitteet, säilyneet paneelikatot sekä parvirakenteet on myöhemmin peittomaalattu valkoisiksi.

Sisätilassa alun perin sijainnut avotakka kuvattuna pian valmistumisen jälkeen 1980-luvun alkupuolella. (JKK)

Rakennuksen keskeisestä juhlasaltilasta on purettu siellä alun perin sijainneet sisäliukumäki ja muurattu, valkoiseksi rapattu avotakka. Tilassa on alkuperäisenä säilynyt muun muassa sen lattiaan laattakuviolla sommiteltu leikkialue, näyttämöalue sekä liukumäkeen liittyvät nykyisin umpeen levytetyt varastotilaksi rajatut parvi- ja porrarakenteet. Muita huomionarvoisia säilyneitä sisätiloja ovat ryhmähuoneet parvi- ja leikkiluolarakenteineen. Näissä säilyneisyys ei kuitenkaan ulotu pintamateriaaleihin, jotka on uusittu tai luonnonväriin laattujen puumateriaalien osalta peittomaalattu myöhempien kunnostustöiden yhteydessä.

7.3 Piha-alue ja ympäristö

Päiväkotirakennusta ympäröivän kerrostalo- ja puistoalueen yleisilme ei ole merkittävästi muuttunut. Alue on päiväkodin rakentamisen aikaan ollut pääosin rakennettu kaavan mukaisesti valmiiksi, eikä tänne ole sen jälkeen kohdistunut merkittäviä muutoksia. Päiväkodin asema ja näkyvyys ympäröivässä kaupunkirakenteessa onkin säilynyt alkuperäisen suunnitteluideologian mukaisena.

Päiväkodin tontin alueella muutoksia on sen sijaan tehty piharakennusten ja aita-rakenteiden uusimisten myötä sekä erityisesti leikki-piha-alueen perusparantamistöiden yhteydessä. Leikki-pihan alkuperäinen ilme puutarhamaisena kotipiha-alueena istutuksineen ja viherkumpareineen on vähitellen muuttunut leikki-piha-alueen tasaamisen, leikkivälineiden uusimisten ja lisäysten sekä turvapinnoitealueiden lisäämisen myötä.

Kuvassa leikki-pihaa on uusittu jo leikkivälineiden lisäyksellä ja viherkumpareen poistolla. Piha-alue on myöhemmin kunnostettu toisen kerran leikkivälineiden uusinnalla ja leikkivälineitä ympäröivien alueiden pinnoittamisella turvapinnoitteella. (kuva: Oulun Tilapalvelut-liikelaitoksen arkisto, kuvausvuosi ei ole tiedossa)

Kuva seuraavalla sivulla: Näkymä kohti päiväkodin pääsisäänkäyntiä rakennuksen kaakkoiskulmalla kuvattuna 1980-luvun alkupuolella pian rakennuksen valmistumisen jälkeen. Sisäänkäynnille johtava betonikivistä muodostettu ja suurkuvioaiheella varustettu kulkureitti on kuvassa hyvin havaittavissa. Nykyisin betonikivien värikontrasti on haalistunut ja sisäänkäyntireitin varrelle sijoitettu uusi pyörävarasto ovat vähentäneet alkuperäissuunnitelmassa tavoiteltua kulkureitin korostumista ympäristössä. (JKK)

8 YHTEENVETO

8.1 Arvottaminen

Kalliolan päiväkoti on todettu maakunnallisesti arvokkaaksi rakennetun kulttuuriympäristön kohteeksi rakennushistoriallisten arvojen perusteella.⁵⁷ Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015 -päivätyöinventoinnin arvottamisen kriteerien⁵⁸ mukaan Kalliolan päiväkodista on tämän rakennushistoriaselvityksen tulosten perusteella tunnistettavissa ja perusteltavissa seuraavia arvoja.

Rakennushistorialliset arvot (R)

Kalliolan päiväkoti oli yksi varhaisimmista ja Oulussa ensimmäinen päiväkotirakennus, jonka suunnittelussa eläydyttiin voimakkaasti lapsen kokemusmaailmaan. Tyyllillisesti rakennus liittyy Oulun kouluun. Voimakkaan paikallisuuden lisäksi rakennuksessa on havaittavissa myös yhdysvaltalaisen postmodernismin vaikutus. Tilasuunnittelun ja rakennuksen käytön suhteen tehtiin monia toiminnallisia innovaatioita ja uudistuksia. Päiväkotirakennuksen suunnittelua ja toimintaa tarkasteltiin kokonaisuutena uudella tavalla.

Historialliset arvot (H)

Kalliolan päiväkoti ilmentää päiväkotisuunnittelun kulttuurinmuutosta. Ensimmäistä kertaa Oulussa ja ensimmäisiä kertoja koko maassa päiväkotirakennusten suunnittelua lähdettiin tarkastelemaan lasten ehdoilla ja kodinomaisen toiminnan kautta. Pyrkimys suunnitteluperiaatteiden muutokseen ja toiminnallisuuden kehittämiseen sekä kiinnostus lasten kokemuksesta ilmentävät sosiaalishistorian näkökulmasta aikakauden asenneilmapiiriä lapsia ja varhaiskasvatuksen kehitystä kohtaan.

57 Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015 Oulu, s. 641

58 Pohjois-Pohjanmaan liitto: Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015 -päivätyöinventointi, Inventointikertomus 11.4.2015, päivitetty 18.11.2016, s. 8-10

Identiteetti- ja symbolimerkitykset (I)

Kalliolan päiväkodin identiteetti- ja symbolimerkitykset kiteytyvät erityisesti Oulun koulun aatteen ilmentymiseen kohteessa sekä päiväkotisuunnittelun periaatteiden uudistamiseen. Oulun koulun edustajana kohde on osa ainutlaatuista kohdeluetteloja, joka kertoo merkittävästä, paikallisesta arkkitehtuurin aatteesta ja ilmiöstä. Luonteeltaan regionalistinen ja arkkitehtonisen muotokielen vapauttava Oulun koulu tarjoaa herkullisen lähtökohdan päiväkotisuunnitteluun, ja aikakauden yhteiskunnallinen ilmapiiri tuki uutta ajattelua.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot (T)

Matala päiväkotirakennus sijaitsee kaupunkikuvallisesti haastavassa ympäristössä korkeiden kerrostalojen keskellä. Rakennuksen ulkopuolen rapattuun tiilijulkisivuun on kuitenkin haettu voimaa ja korkeutta, ja kiviaineinen julkisivu keskustelee ympäröivien korkeiden rakennusmassojen kanssa. Matala ja leikkisä päiväkotirakennus erottuu kuitenkin niin mittasuhteiltaan, muodonannoiltaan kuin värisävyiltään ympäristöstään selkeästi luoden kokonaan oman, selkeästi hahmotettavan ja ihmisläheisen kokonaisuuden kontrastina ympäröivälle rakennuskannalle. Alkuperäiset suunnittelun lähtökohdat ovat edelleen selvästi havaittavissa rakennuksesta. Rakennus on eheä ja arkkitehtoniselta muodonannoiltaan tunnistettava aikakautensa edustaja, joka rikastuttaa paikallista rakennuskantaa luoden kerrostuman. Rakennus toimii esimerkkinä Oulun koulun aatteen vaikutuksesta sekä yhtenä suunnannäyttäjänä aikakauden päiväkotisuunnittelun virtauksissa. Rakentaminen on tapahtunut käsityönä paikallisilla voimin. Rakennus itsessään antaa paikalle identiteetin. Vaikka valtaosa rakennuksen sisätilojen keskeisimmistä ja mielenkiintoisimmista yksityiskohdista ja kalustuksesta on vuosikymmenten saatossa tuhoutunut, ovat sisätilojen pääpiirteet ja tunnistettavuus mittakaavavaihteluineen ja tilajakoineen kuitenkin säilyneet.

8.2 Johtopäätökset

Kalliolan päiväkodin suunnittelu ajoittui sen toteutusajankautaan meneillään olleeseen yhteiskunnalliseen muutokseen: ensimmäinen laki päivähoitosta oli tullut voimaan 1973, jonka mukaan päivähoitoa tuli olla saatavilla kunnan järjestämänä tai valvomana kunnassa esiintyvän tarpeen laajuudessa. Tätä ja myöhemmin 1980-luvulla voimaan tullutta päivähoitolain uudistusta seurasi mittava valtakunnallinen rakennusurakka uusien päiväkotirakennusten muodossa. Samaan aikaan 1970-luvulla oli alettu kiinnittää huomiota uudella tavalla lasten kokemusmaailmaan ja tarpeisiin. Sosiaalishallitus alkoikin tuolloin luonnostella suunnitteluohjeistusta päiväkotirakennuksille. Kalliolan päiväkodin suunnittelu ajoittuu samaan aikaan kuin säännöstiedosto päiväkodin toimitilojen suunnittelulle julkaistiin vuonna 1981. Rakennustyyppinä päiväkodit kokivat tuolloin merkittävän muutoksen ja Kalliolan päiväkotinä Oulussa ensimmäinen toteutunut esimerkki uudenlaisesta päiväkotisuunnittelusta. Kalliolan päiväkodissa arkkitehtuurin lähtökohdat perustuvat lapsen kokemusmaailmaan ja tarpeisiin. Suunnitelmassa on huomioitu lapsen näkökulma tilasommittelusta mielenkiintoisine ja vaihtelevine sisänäkymineen, detaljeihin. Päiväkodin tilaratkaisut ja keskeiset arkkitehtoniset periaatteet ovat säilyneet hyvin lukuisista korjaustoista huolimatta kertoen suunnitteluratkaisujen ajallisesta kestävydestä.

Päiväkodin suunnittelu sijoittuu aikaan, jolloin Oulun koulun arkkitehtuuri-ideologiaa toteutettiin laajasti ja myös Kalliolassa nämä suunnittelun periaatteet ovat nähtävissä. Rakennuksen paikkaan sidottu massoitteleva, käsityötä ja paikallarakentamista hyödyntävä rikas materiaalien ja detaljien käyttö tekevät Kalliolan päiväkodista laadukkaan edustajan paitsi aikansa päiväkotisuunnittelun myös Oulun koulun suunnitteluasenteen edustajana. Oulun koulun arkkitehtuuri tuntuu päässeen valloilleen päiväkotirakennuksissa. Aikakauden päiväkotisuunnittelun periaatteet ja ihanteet sekä Oulun koulun arkkitehtuuri ilmiönä ovat Kalliolassa täydentäneet toisiaan saaden aikaan leikkisää, monimuotoista, lapsen kokemusmaailman huomioivaa, käyttäjälähtöistä ja ympäristöstään ammentavaa arkkitehtuuria.

LÄHTEET

Arkistot

Oulun kaupunginarkisto (KA)

Oulun Tilapalvelut -liikelaitoksen arkisto (TA)

Selvityksessä esitetyn piirustusaineiston arkistolähteen lyhenne on mainittu piirustuksen tai sitä kuvaavan tekstin yhteydessä.

Painetut lähteet ja kirjallisuus

Hautala, K. (1982). Oulun kaupungin historia V 1918–1945. Oulun kaupungin julkaisu. Kirjapaino Osakeyhtiö Kaleva.

Hirvonen-Kantola, S. & Hentilä, H. (toim.). (2009). Pohjoinen puhuu – perinne, kestävyys ja haasteet. Oulun yliopiston arkkitehtuurin osaston julkaisuja A48. Kalevaprint Oy.

Helander, V. & Rista, S. (1989). Suomalainen rakennustaide – Modern Architecture in Finland. Kirjayhtymä Oy.

Kaikkonen, H. (2012). Heikki Taskisen arkkitehtuuri – arkkitehdin elämäntyö. Oku Publishing Oy. Libris Oy.

Krogius, P. (toim.) (2021). Vesipeilin vuosisadat: selvitys Oulujoen suiston historiasta ja arvoista. Oulun kaupunkisuunnittelu A225, Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut.

Louekari, L. (toim.) (1994). Pohjoinen arkkitehtuuri 1. Kirjapaino Osakeyhtiö Kaleva.

Lounatvuori, I. & Putkonen, L. (toim.) (2001). Rakennusperintömme: Kulttuuriympäristön lukukirja. Rakennustieto Oy.

Manninen, T. (1995). Oulun kaupungin historia Vi 1945–1990.

Oulun kaupungin julkaisu. Gummerus Kirjapaino Oy.

Niskala, K. & Okkonen, I. (2002). Oulun graadi – 350 vuotta asemakaavoitusta. Kirjapaino Kaleva.

Niskala, K. & Okkonen, I. (2009). UKI Arkkitehdit – Huomisen tekijät. Julkaisija UKI Arkkitehdit Oy. Paino Kalevaprint Oy.

Rantala, R. (toim.) (2002). Kuka kukin on 2003: Henkilötietoja nykypolven suomalaisista = Who's Who In Finland 2003 (19. vsk.). Otava.

Satokangas, R. (toim.) (2005). Oulun vuosisadat 1605–2005. Julkaisija Pohjois-Suomen Historiallinen yhdistys. Gummerus Kirjapaino Oy.

Soikkeli, A., Tiikkaja, J. ja Krogius, P. (toim.) (2024). Kangaskontion päiväkotitoimen – Restauraointi- ja käyttösuunnitelma. Oulun yliopisto, arkkitehtuurin yksikkö. Julkaisusarja B 35.

Ylimaula, A., Niskasaari R. & Okkonen I. (1993) Oulu School of Architecture - Arkkitehtuurin Oulun koulu. Rakennustieto Oy.

Lehdet

Arkkitehti. Suomen Arkkitehtiliitto SAFA:n julkaisu. Lehdet 1/1981, 8/1984, 6/1986, 2/1988 Helsingin Sanomat. 27.10.2000, 26.7.2015

Kaleva. 29.9.2007(s.6), 13.1.2015 (s. K2 1), 4.3.2017

Puu. Puuinfo Oy:n julkaisu. 2/2003 (s. 36), 3/2004 (s. 47)

Sosiaaliturva. Huoltaja-säätiö ry:n julkaisu. Lehti 5/1984

Tiili. Tiiliteollisuusliiton julkaisu. Lehti 2/1985

Yhteiskuntapolitiikka 65 8/2000

Sähköiset lähteet

(viitattu selvityksen suoritusajankohtana 10/2024-4/2025)

Finlex. n.d. Laki lasten päivähoitosta. Verkkosivu. <https://www.finlex.fi/laki/alkup/1973/19730036>

Oulun karttapalvelu. n.d. Asema- ja yleiskaava-aineistot. Verkkosivu. <https://kartta.ouka.fi/>

Pohjois-Pohjanmaan liitto. n.d. 2. vaihemaakuntakaava. Verkkosivu. <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntakaava/2-vaihemaakuntakaava-lainvoimainen/Rakennustietokortisto RT SH-20380>. Verkkosivu. <https://rakennustieto.fi/kortit>

Selvitykset ja inventoinnit

Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy. (2018). Tuiranpuisto

Oulun kaupunki rakennushistoriaselvitys.

Oulun kaupungin kulttuuriympäristöryhmä 2020. Oulun koulun kohteet,

Inventointi Oulun koulun arkkitehtuurin kohteista Oulussa 2020.

Huhmo, V.-P., Arkkitehtitoimisto Avario Oy (2018).

Rakennushistoriaselvitys Allinpuiston päiväkotitoimen.

Syväniemi, L. (2022) Kahden kaavan kerroksia – Tuiran kaavoitushistorialliset erityispiirteet. Diplomityö, Tampereen yliopisto, Rakennetun ympäristön tiedekunta.

Haastattelut

Koiso-Kanttila, Jouni. Arkkitehti. 3.12.2024

Laaksonen, Jukka. Arkkitehti. 3.12.2024

Puhakka, Outi. Päiväkodin pitkäaikainen työntekijä. 6.11.2024

Sherifi, Johanna. Päiväkodin johtaja. 6.11.2024

Valokuva-aineisto

Helsingin kaupunginmuseo, <https://finna.fi> (HKM)

Jouni Koiso-Kanttilan kuva-arkisto (JKK)

Journalistinen kuva-arkisto JOKA, <https://finna.fi> (JOKA)

Kalliolan päiväkodin kuva-arkisto (KP)

Lappeenrannan museot, <https://finna.fi> (LM)

Museovirasto, <https://finna.fi> (MV)

Pohjois-Pohjanmaan museo, Uuno Laukan kuva-arkisto (UL)

Uki Arkkitehdit Oy, Meri-Tuuli Hietala ja Hanna Kangas 2024

Uki Arkkitehdit Oy:n kuva-arkisto (UKI)

Veljekset Karhumäki Oy, <https://kulttuurisampo.fi> (VK)

Wikimedia Commons, kuvalisenssi CCO 1.0. Verkkosivu. <https://commons.wikimedia.org/wiki/user:Estormiz> (WIKI)

Kuvatekstien loppuun merkityt lyhenteet viittaavat aineiston lähteeseen. Mikäli kuvalähdettä ei ole kuvan yhteydessä mainittu ovat kuvat selvityksen tekijöiden.

Valokuvissa on voitu käyttää kuvanmuokkausta yksityisyyden suojan vuoksi.

